

YK0038

VANTAAN VIHERRAKENNESELVITYS

Anne Mäkynen 16.8.2017

YK0038

VANTAAN VIHERRAKENNESELVITYS

Anne Mäkynen 16.8.2017

Vantaan kaupunki

Kaupunkisuunnittelu
Yleiskaavoitus
Kielotie 13
01300 Vantaa

Selvityksen laatija:

Anne Mäkynen

Valokuvat:

JH Jarmo Honkanen
MI Markku Immonen
TK Timo Kallaluoto
SM Sakari Manninen (aineistopankki)
AM Anne Mäkynen
SN Seppo Niva
PR Pertti Raami (aineistopankki)
SR Sinikka Rantalainen
PT Pekka Turtiainen (aineistopankki)
KU Kirsi Unhola (aineistopankki)
JV Jaakko Vähämäki

Taitto:

Kari Tervo

C3:2017

ESIPUHE

Vantaalaiset haluavat elää ympäristössään, jossa lähimetsään ja puistoon on lyhyt matka, jossa kasvit ja luonto ovat osa jokapäiväistä elämää. Tämä selvisi keväällä 2017 tehdystä Vantaan tulevaisuuskuvat -projektissa, jossa kaupunkilaisilta kysyttiin heidän näkemyksiään kaupungin tulevaisuudesta.

Viheralueiden merkitys ihmisten hyvinvoinnille ja elämän laadulle on tullut esiin niin monissa tutkimuksissa, ettei sitä enää aseteta kyseenalaiseksi. Kasvavassa kaupungissa on erityisen tärkeää ottaa huomioon nykyisten ja tulevien asukkaiden tahto ja hyvinvointi sekä löydettävä ratkaisuja kestävän kehityksen ja ekosysteemipalveluiden turvaamiseen.

Vantaan viherrakenne -selvitys on laadittu yleiskaavatyön lähtökohta-aineistoksi ja siinä on perustietoa ja analyysjä viheralueista ja kasvillisesta maasta yleiskaavan tavoitteiden ja suunnittelun pohjaksi. Selvityksen on tehnyt kaupunkisuunnittelun yleiskaavoituksen maisema-arkkitehti Anne Mäkynen. Työhön on saatu monia hyviä kommentteja kaupunkisuunnittelun, ympäristökeskuksen ja kuntatekniikan keskuksen suunnittelijoilta. Työ alkoi vuonna 2013, ja monien vaiheiden ja uudelleenpäivitysten jälkeen raportti on nyt valmistunut alkavan yleiskaavatyön käyttöön.

Vantaalla 15.9.2017

Tarja Laine

Tarja Laine, kaupunkisuunnittelujohtaja

SISÄLLYS

JOHDANTO	6
VIHERALUEVERKOSTO	7
Seudulla on hyvä viheralueverkosto	7
Vantaan viheralueverkostosta virkistysmahdollisuuksia kaikille	7
Virkistysalueiden saavutettavuus	9
Vantaa on vihreä	11
Kaupunkimainenkin Vantaa on vihreä	12
Virkistysmahdollisuudet vaihtelevat kaupunginosittain	13
Lähikäyttöpaine	15
Lähipuistot	17
Rannat kaikkien iloksi	24
Joet ja rantareitit	24
Purojen arvonnousu	25
Pieniä järviä, lampia ja tekolampia	26
Rantojen saavutettavuus	27
Suljetut keitaat	28
Viheralueverkoston toteutuminen	29
Melu viheralueilla	31
Tiemelua monilla viheralueilla	31
Lentomelu Petikon ja Vierumäen vitsaus	32

VIHERRAKENNE	33
Viheralueverkoston kasvupotentiaali	33
Kasvullinen maa	35
Kasvullinen maa viheralueilla ja niiden ulkopuolella	38
Puustoiset käytävät	39
Kasvullinen maa valuma-alueittain	39
Maatalousmaa on arvokas luonnonvara	40
Laajat, yhtenäiset peltoalueet	41
Peltojen väheneminen	42
Metsämaa	44
Laajat, yhtenäiset metsäalueet	44
Metsän saavutettavuus	45
Metsien omistus	46
Metsien väheneminen	47
Elinympäristötyypit	48
Luonnon monimuotoisuus	53
Natura 2000 -verkosto ja valtakunnalliset suojeluohjelmat	53
Luonnonsuojelu kaupungissa säilyttää luontoa kaupunkilaisille	53
Luonnon monimuotoisuudesta on paljon tietoa	55
KAUPUNGIN KASVULLA ON RAJOJA	59
Viheralueverkoston säilyttäminen yleiskaavan tavoitteeksi	61
LIITTEET	68

JOHDANTO

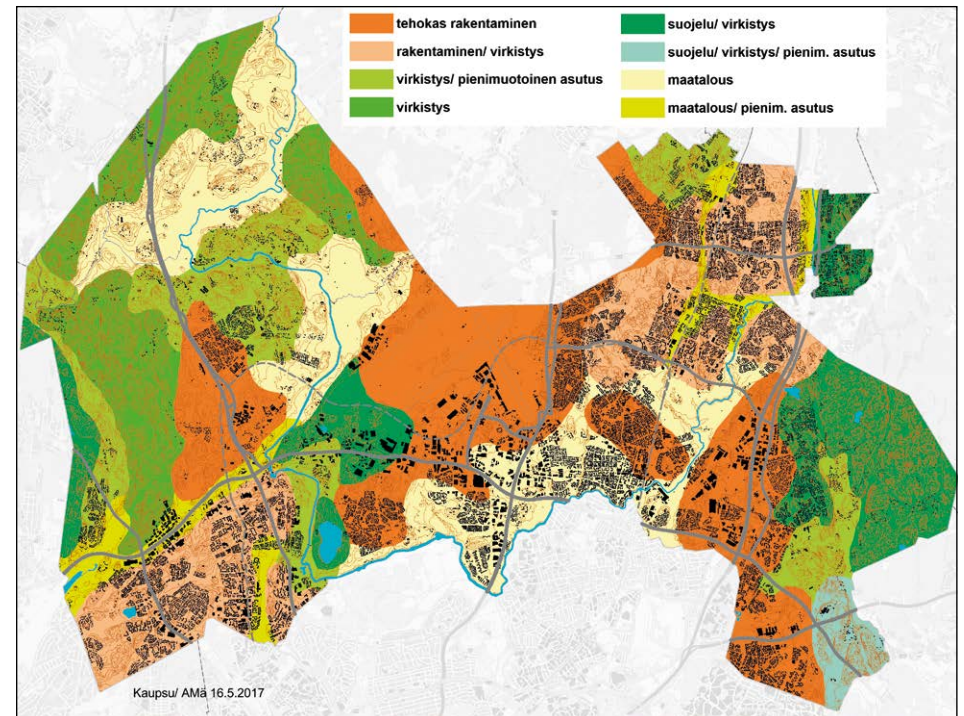
Vantaan viherrakenneselvitys on tehty yleiskaavan taustaselvitykseksi. Työn tavoitteena on tuottaa näkökulmia viheralueista ja kasvillisesta maasta yleiskaavan suunnittelun pohjaksi ja vaikutusten arvioinnin lähtötilanteeksi. Tietokantoja ja analyysyjä on mahdollista hyödyntää myös asemakaavatoissa.

Yleiskaavaa 2007 varten laadittu Viheralueselvitys (2002) oli ensimmäinen kokonaiskatsaus Vantaan viheralueverkostosta. Tässä työssä päivitetään Viheralueselvityksen sisältämiä kaavoitettujen viheralueverkoston tarkasteluja muun muassa virkistysalueiden ja lähipuistojen määrästä sekä saavutettavuudesta. Uusia analyysyjä on tehty esimerkiksi virkistysalueiden käyttöpaineesta ja melusta viheralueilla. Ekosysteemipalvelujen näkökulma on laajentanut tarkastelun myös kaavoitettujen viheralueverkoston ulkopuolelle, kaikkeen kasvulliseen maahan, sen kasvupotentiaaliin, luonnon monimuotoisuuteen ja elinympäristötyyppeihin. Viherrakenneselvitys on tehty analysoimalla olemassa olevia paikkatietokantoja ja sen yhteydessä on myös luotu uusia paikkatietokantoja, muun muassa elinympäristötyyppejä. Selvitystä varten ei ole tehty uusia maastoinventointeja.

Ruokaa tuottavana ekosysteemipalveluna ja luonnonvarana peltomaa nousee aiempaa merkittävämmäksi tarkastelun kohteeksi. Ilmastonmuutoksen edetessä vantaalaistenkin peltujen arvo nousee ja hyviä, yhtenäisiä pelloja on siksi säilytettävä. Metsät taas tasaavat vedenkiertoa, puhdistavat ilmaa ja tuottavat sekä puuta ja muita luonnontuotteita että kulttuurisia ekosysteemipalveluita eli virkistystä, luontoelämyksiä ja hyvinvointia. Metsien hyvä saavutettavuus ja niiden monimuotoisuuden vaaliminen ovat tärkeitä osia kaupungin kestävydessä.

Vantaan maisemarakennetta selvitettiin 1980-luvun lopulla yleiskaavatyötä varten ja analyysi on nyt muunnettu myös paikkatiedoksi. Maisemarakenne on taustana, kun harkitaan kaupunkirakenteen uusia kasvusuuntia. Maisemarakenteen analyysi on tehty kallioperän, maaperän rakennettavuuden, maan kasvukyvyn ja topografian perusteella. Lisäksi tarkastelussa oli pienilmaston piirteitä ja tulva-alueita. Maiseman rakennepiirteiden perusteella on muodostettu maisemarakenteen osa-alueita. Ominaispiirteidensä perusteella näille osa-alueille on mah-

dollista osoittaa parhaiten alueelle sopivaa maankäyttöä. Vantaan rakentuminen on valtaosaltaan sijoittunut maisemarakenteeseen hyvin. 1960- ja 1970 -lukujen nopea kasvukin suuntautui pääosin selänteille. Laaja vyöhyke Tikkurilasta Pakkalan on kuitenkin rakentunut kaupunkirakentamiseen huonosti soveltuvalla savitasangolle.

Vantaan maisemarakenne ja maankäyttö -analyysi vuodelta 1989 on muunnettu paikkatiedoksi. Vantaan kaupungin opaskartta.

Lähteet:

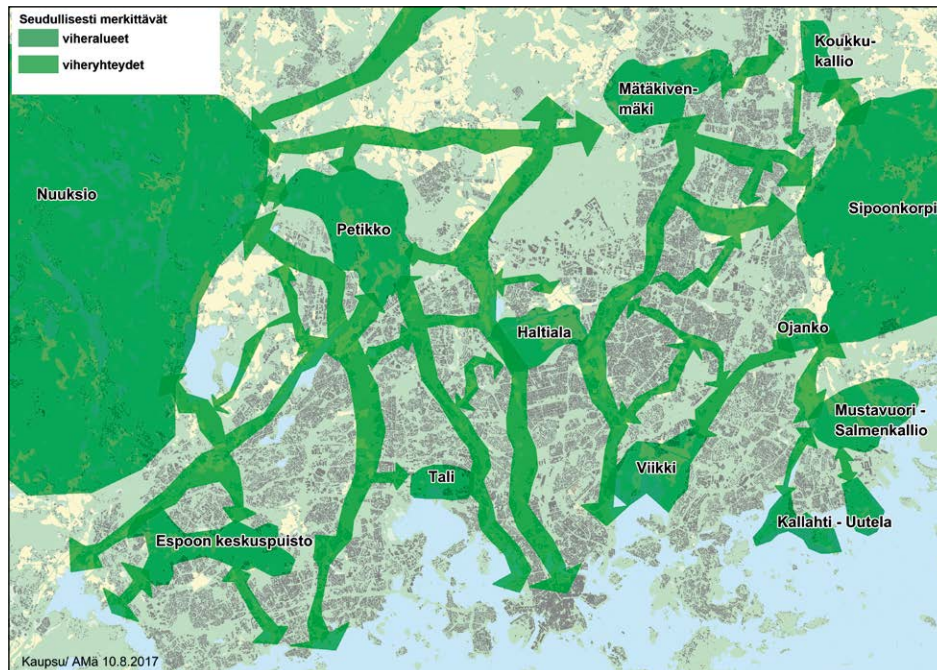
Mäkyne, A. 2002: Viheralueselvitys. Vantaan kaupunki C27:2002

Mäkyne, A. 1993: Vantaan maisemarakenne ja maankäyttö. Vantaan kaupunki C16:93

VIHERALUEVERKOSTO

Seudulla on hyvä viheralueverkosto

Pääkaupunkiseudulla on kaksi viheraluetta ylitse muiden: Nuuksio ja Sipoonkorpi. Ne tekevät Helsingin seudusta ainutlaatuisen pääkaupungin. Laajoja kokonaisuuksia ovat lisäksi Espoon keskuspuisto, Petikko, Laajalahti, Haltiala, Viikki, Kalllahti, Uutela, Mustavuori-Salmenkallio, Ojanko, Mätäkivenmäki ja Koukkukallio. Viheralueiden verkoston turvaaminen on ollut seudun suunnittelun päämääränä jo ensimmäisistä seutukaavoista lähtien. Nykyiset maakuntakaavat jatkavat tätä suunnitteluperiaatetta. Vantaan vaalittavana ovat seudullisen verkoston keskeiset osat.

Pääkaupunkiseudun merkittävimmät viheraluekokonaisuudet ja -verkostot.

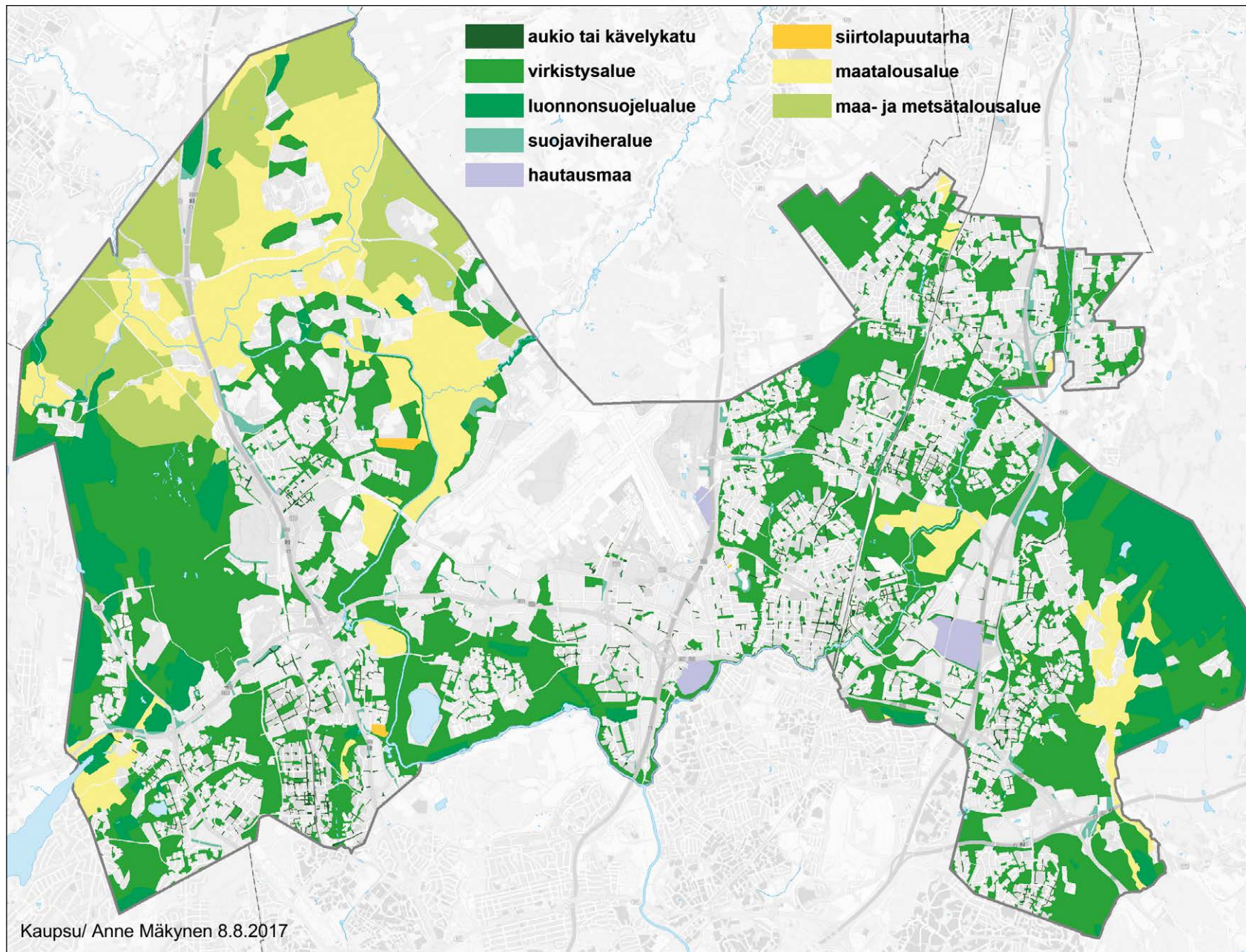
Vantaan viheralueverkostosta virkistysmahdollisuuksia kaikille

Vantaa on kasvanut maalaiskunnasta kaupungiksi vasta 1960 - 70 -lukujen suuren muuttoliikkeen tuloksena. Siitä johtuvat Vantaan virkistysalueverkoston tyypilliset piirteet: kaupunkipuistojen – erityisesti vanhojen – puuttuminen ja toisaalta hyvä, pääosin metsäinen virkistysalueverkosto, josta osa on kuitenkin vasta toteutumattomina kaavavarauksina. Vantaalla on myös laajoja luonnonsuojelualueita erityisesti kaupungin itä- ja länsiosissa. Tässä luvussa tarkastellaan kaavoissa varattujen viheralueiden tarjoamia virkistysmahdollisuuksia muun muassa saavutettavuuden ja käyttöpaineen näkökulmista sekä alueiden määrää suhteessa kaupunginosan pinta-alaan ja asukasmäärään. Kaupunginosan raja on usein viheralueiden kannalta mielivaltainen, joten lähipuistoja on tarkasteltu myös kaupunginosarajan yli.

Vantaan asemakaavojen viheralueet ja niiden ulkopuolelta yleiskaavan viheralueet muodostavat koko kaupungin kattavan verkoston. Asemakaavoitettu viheralueverkosto kattaa Vantaan kaupunkimaiset kaupunginosat. Retkeily- ja ulkoilualueet sekä luonnonsuojelualueet kaupungin itä- ja länsilaidoilla muodostavat laajoja, yhtenäisiä kokonaisuuksia. Sipoonkorven kansallispuisto, joka on yleiskaavan luonnonsuojelualuevarausta laajempi, on yleiskaavasta poiketen kuvassa kokonaan luonnonsuojeluna.

Julkiset virkistys- ja muut viheralueet, joista ei peritä pääsymaksua, antavat kaikille mahdollisuuden terveelliseen ulkoiluun sekä luonnon kauneudesta ja sen ilmiöistä nauttimiseen. Erilaisten yksityisten, yleensä maksullisten, virkistyspalveluiden lisääntymisestä huolimatta julkisesta virkistysalueverkostosta huolehtiminen on kaikkien kaupunkilaisten hyvinvoinnin edistämiseksi tärkeää.

Kaupunkilaisten saamalla ”vihertistuksella” on selvä yhteys psyykkiseen hyvinvointiin. Luonnossa oleskelu vaikuttaa myönteisesti lisäämällä positiivisia ja vähentämällä negatiivisia tunteita. Selviä positiivisia vaikutuksia on havaittavissa, kun lähiviheralueita käytetään vuositasolla yli viisi tuntia kuukaudessa tai kun kaupungin ulkopuolisilla luontokohteilla vieraillaan 2-3 kertaa kuukaudessa. Positiiviset tuntemukset myös lisääntyivät, kun työ- tai opiskelumatkasta yli puolet kulki

Vantaan asema-
kaavojen viheralue-
verkosto ja asema-
kaavoitetun alueen
ulkopuolelta yleis-
kaavan viheralue-
verkosto. Vantaan
kaupungin opas-
kartta.

puistojen, taajamametsien tai muiden viheralueiden kautta. (Tyrväinen ym. 2007). Ulkoilua harrastaa 96 % suomalaisesta aikuisväestöstä, keskimäärin 2–3 kertaa viikossa ja ulkoilukertoja kertyy keskimäärin 170 vuodessa. Lähiulkoilukerroista 63 % kohdistuu kuntien alueille, 31 % yksityismaille tai omalle vapaa-ajan asunnolle ja 6 % valtion alueille. Runsas kolmannes (37 %) kaikesta vapaa-ajan liikunnasta tapahtuu ulkona luonnossa, joko kodin tai vapaa-ajan asunnon lähiympäristössä (esim. lähimetsät, puistot) tai muualla luontoympäristössä. Yleisin lähiulkoilumuoto on kävely eli kuntokävely tai kävelylenkkeily. (Sievänen & Neuvonen 2011).

Vantaan viheralueverkosto on hyvin kattava, mutta eri puolilla kaupunkia viheralueiden määrä vaihtelee paljonkin kaupunkirakenteen muodostumisen historiasta ja eri aikojen kaupunkisuunnitteluperiaatteista johtuen. Siellä, missä viheralueita on vähän, tulee niiden esteettiseen ja toiminnalliseen laatuun panostaa. Erityisesti keskusta-alueille, joita perustellusti on tavoitteena tiivistää ja tehostaa, tarvitaan vastapainoksi hyviä kaupunkipuistoja. Tiiviisti rakennetuilla alueilla yksittäisilläkin puilla on merkitystä. Laajoilla virkistysalueilla voidaan säilyttää luonnon tuntu ja monimuotoisuus. Hyvät, viheralueilla kulkevat ulkoilureitit houkuttelevat kävelemään tai pyöräilemään myös työ- ja muita asiointimatkoja.

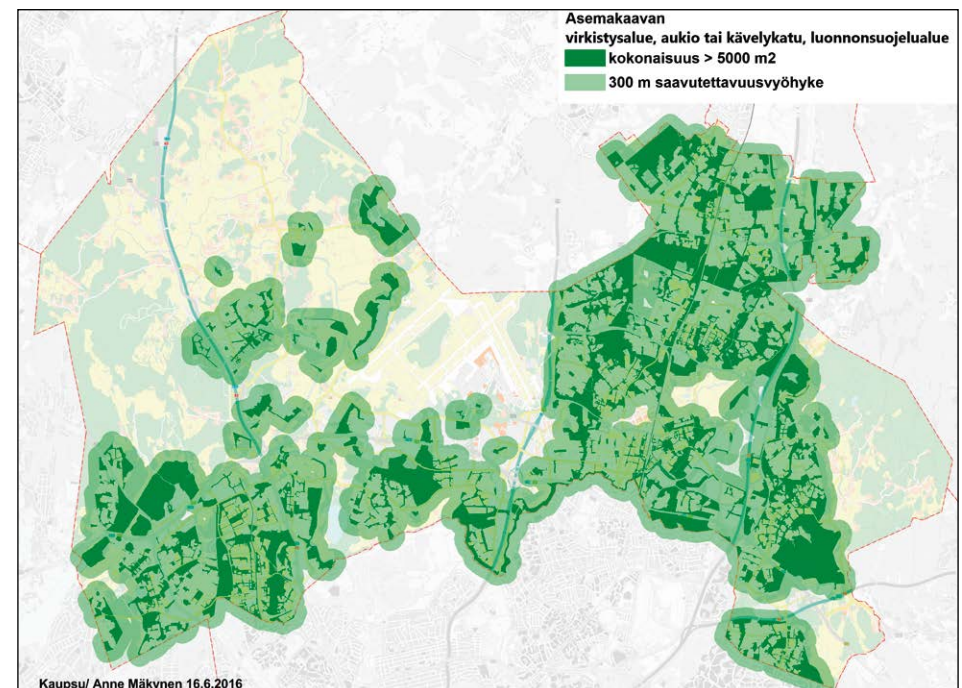
Vantaalla asemakaavoitetusta alueesta 26 % on virkistys- tai luonnonsuojelualuetta, aukiot ja kävelykadut mukaan lukien 27 %. Kuutoskaupungeista (Helsinki, Espoo, Tampere, Vantaa, Turku ja Oulu) Tampere, Oulu ja Espoo ovat samalla tasolla kuin Vantaa. Turussa virkistysalueita on enemmän, yli 30 % asemakaavoitetusta alueesta. Helsingin 35 % ei ole muiden kaupunkien kanssa vertailukelpoinen. Virkistysalueiden osuutta voidaan pitää kaikissa kaupungeissa hyvänä. (Riihimäki 2016).

Virkistysalueiden saavutettavuus

Vantaalla on erinomaiset virkistysmahdollisuudet. Lähivirkistysalueiden saavutettavuutta on tässä tarkasteltu 300 metrin etäisyysvyöhykkeellä. Eurooppalaisten kestävän kehityksen indikaattorien (ECI) mukaisesti myös kuutoskaupungit ovat ottaneet käyttöön 300 metrin ja 700 metrin etäisyyskriteerit palveluiden saavutettavuuden arvioinnissa. 300 metrin etäisyys tai enintään 5-10 minuutin kävelymatka kotoa viheralueelle on todettu useassa tutkimuksessa kriittiseksi rajaksi, jonka jälkeen viheralueen virkistyskäyttö selvästi vähenee tai auton käyttö virkistysalueelle siirtymiseksi lisääntyy (Söderman & Saarela 2011). Etäisyys on laskettu linnuntietä. Tällä tavoin saadaan yleiskuva saavutettavuudesta ja myöhem-

mässä luvussa on erikseen tarkasteltu lähipuistoja siten, että suurimmat tiet tms. esteet on otettu huomioon.

Viheralueen minimipinta-alaksi on eri selvityksissä määritelty erilaisia arvoja. Vantaalla on aikaisemmissa selvityksissä ja kestävän kehityksen mittareissa käytetty 0,5 hehtaarin minimipinta-alaa. Virkistysverkostoon lasketaan tällöin kuuluvaksi kaikki ne asemakaavoitetut virkistysalueet, aukiot ja kävelykadut sekä luonnonsuojelualueet, jotka ovat pinta-alaltaan vähintään 0,5 ha. Pienemmätkin alueet otetaan mukaan, mikäli ne liittyvät kiinteästi virkistysalueverkostoon. Asemakaavoitetun virkistysalueverkoston toiseksi kriteeriksi on vertailun vuoksi otettu 1,5 ha (Söderman & Saarela 2011). Virkistysverkostoon lasketaan silloin asemakaavoitetut virkistysalueet ja luonnonsuojelualueet, jotka ovat pinta-alaltaan vähintään 1,5 ha, mutta ei kävelykatuja tai aukioita.

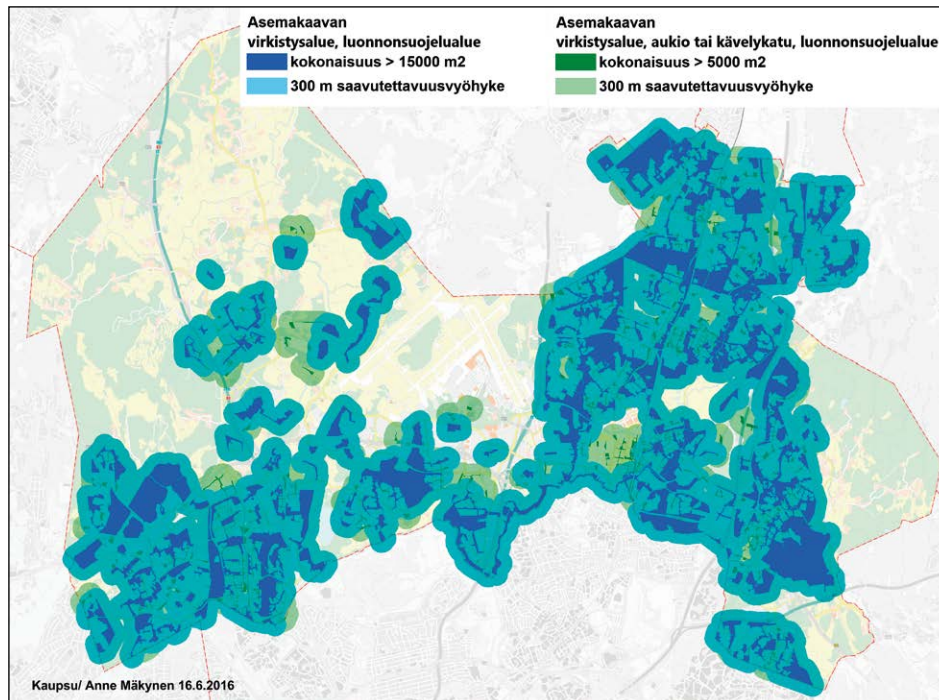

Asemakaavoitetun virkistysalueiden, aukoiden ja kävelykatujen sekä luonnonsuojelualueiden verkoston saavutettavuus. Vantaan kaupungin opaskartta.

Asemakaavoitetun virkistysverkoston 300 metrin saavutettavuusvyöhykkeellä asuu 0,5 hehtaarin kriteerillä laskien 97 % kaikista vantaalaisista ja 100 % asemakaavoitetun alueen asukkaista. 1,5 hehtaarin kriteerillä vastaavasti 92 % vantaalaisista ja 94 % asemakaavoitetun alueen asukkaista. Tällä tiukemmalla kriteerillä virkistysverkosto on lähes koko asemakaavoitetulla alueella hyvin saavutettavissa. Tikkurilan ja Hiekkaharjun alueelle syntyy laajin, tiheään asuttu katvealue, missä 1,5 hehtaarin virkistysalueelle on matkaa yli 300 metriä.

Virkistysalueverkoston saavutettavuus kaikissa kuutoskaupungeissa on Vantaan tavoin niin hyvä, että sen merkitystä indikaattorina on kyseenalaistettu. Koostera-portissa (Riihimäki & Karhu 2016) ei ole enää kaupunkien vertailua tällä kriteerillä.

Monin paikoin 300 metrin saavutettavuusvyöhykkeet menevät päällekkäin. Tämä antaa mahdollisuuksia täydennysrakentamiseen siten, että virkistysalueiden

Asemakaavoitetun virkistysalueverkoston saavutettavuuden vertailu 0,5 ha:n ja 1,5 ha:n kriteereillä. Vantaan kaupungin opaskartta.

hyvä saavutettavuus kuitenkin säilyy. Erityisesti vanhoissa asemakaavoissa on myös puistoalueita, jotka muotonsa tai muiden ominaisuuksiensa takia soveltuvat huonosti käyttöpuistoksi ja joiden kaupunkikuvallinen merkitys tai arvo luontoalueena on vähäinen. Täydennysrakentamista pyritään erityisesti keskittämään keskustoihin ja hyvän joukkoliikenteen vyöhykkeille ja siksi myös viheralueverkostoa joudutaan tarkastelemaan kriittisesti. Hyvän viheralueverkoston säilyttämisen näkökulmasta Vantaalla on tähän mahdollisuuksia.

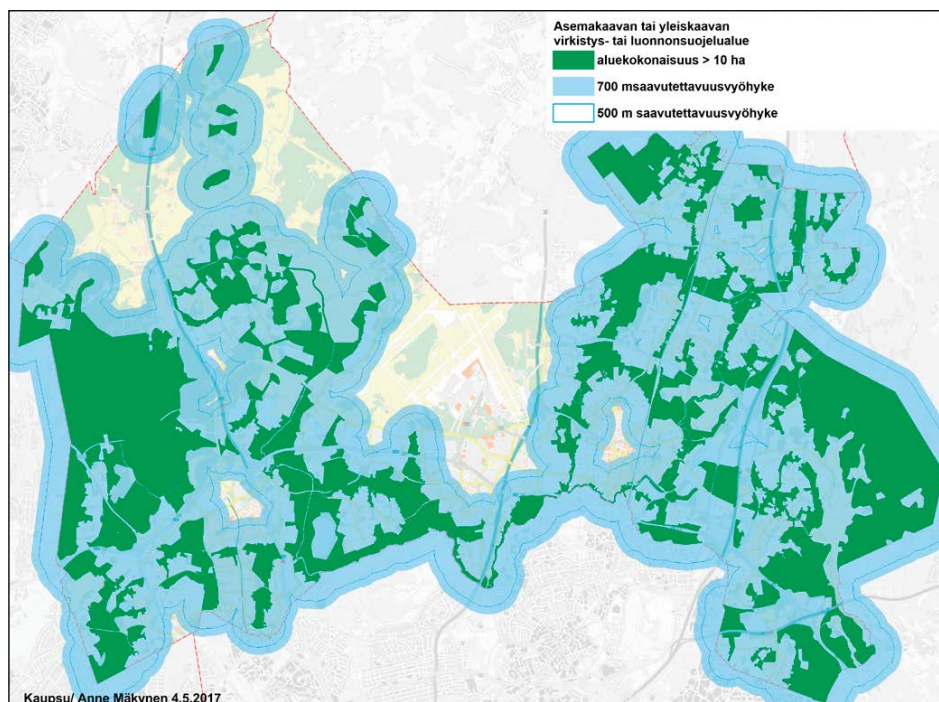
Viheralueet ovat kuitenkin erilaisia ja sillä, minkälainen viheralue saavutetaan, on tosiasiaa paljon merkitystä. Kaupunkipuisto, rakennettu leikkipaikka, vesakoitunut pelto tai kalliometsäinen mäki tarjoavat hyvin erilaisia virkistysmahdollisuuksia. Alueilla, missä asukkailla on omat pihat, ei julkisille oleskelupaikoille ole niin suurta tarvetta, mutta alueen tiivistyessä tilanne saattaa muuttua. Puutarhamaiset pientaloalueet toimivat toisaalta myös viehättävinä kävely-ympäristöinä. Ei siis ole samantekevää, miten kaupunkirakennetta tiivistetään ja mikä viheralue muutetaan rakennusmaaksi.

Pienten lähivirkistysalueiden lisäksi vantaalaisilla ovat myös laajemmat viheralueet lähellä. Kuvassa (seuraavalla sivulla) ovat 10 hehtaaria suuremmat virkistys- ja luonnonsuojelualuekokonaisuudet. Kaikki alueet eivät ole ihanteellisen muotoisia – pyöreähköjä – vaan monipolvisia tai käytävämäisiä. Joki- ja purovarsien viheralueet ovat kapeudestaan huolimatta jatkuvia ja siten virkistyskäytön kannalta merkittäviä. Veden äärellä sijaitsevana näillä viheralueilla on myös merkitystä luonnon monimuotoisuuden kannalta. Kaupunkirakennetta tiivistettäessä on huolehdittava siitä, ettei yhä useampi laaja viheralue kapene nauhamaiseksi, jolloin metsän tuntu ja monimuotoisuus tai avoimen maiseman avaruuden tuntu katoavat, eikä tilaa vaativille virkistystoiminnoille enää löydy paikkaa.

Vantaalaisista 91 % asuu alle puolen kilometrin ja 97 % alle 700 metrin etäisyydellä yli 10 hehtaarin virkistys- ja luonnonsuojelualuekokonaisuudesta. Tikkurilan ja Hiekkaharjun alueella ja Martinlaaksossa on katvealueet. Veromiehen ja Pakkalan alueella on laaja katvealue, jonka asukasmäärä tulee kasvamaan. Luoteis-Vantaalla laajat alueet jäävät myös ulkopuolelle, mutta siellä ihmiset asuvat keskellä maa- ja metsätalousaluetta, jota tässä analyysissä ei ole otettu huomioon.

Puolen kilometrin kriteeri edustaa hyvää palvelutasoa ja 700 metriä yleisesti käytössä olevaa kriteeriä, jota käytettiin myös Yleiskaavan 2007 vaikutusten arvioinnissa (Mäkinen, A. 2006: Vantaan yleiskaavan vaikutusten arviointi – Virkistys. s.

8). Maankäytön tiivistyessä on pidettävä huolta, että lähipuistojen lisäksi myös isoja kokonaisuuksia säilyy eri puolilla kaupunkia. Kaupunkirakenteen laajentuessa aikanaan luoteiselle Vantaalle, on virkistysalueiden varaamisesta ja ekologisesta verkostosta huolehdittava.

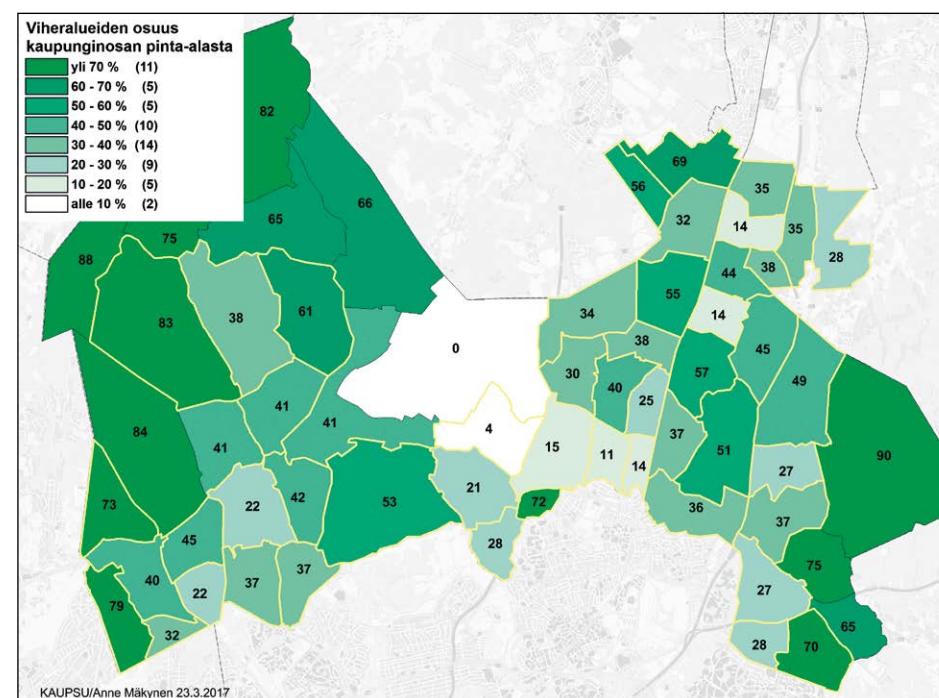
Asema- ja yleiskaavan yli 10 ha:n viheraluekokonaisuuksien saavutettavuus. Vantaan kaupungin opaskartta.

Vantaa on vihreä

Vantaa jakaantuu selvästi kaupunkimaiseen osaan ja toisaalta maaseutumaisiin itä- ja luoteisosiin. Lentokenttä on lisäksi kaikesta muusta poikkeava alue. Kaupunkimaisesta aluetta (49 kaupunginosaa) käsitellään tässä selvityksessä koko kaupunkia yksityiskohtaisemmin. Tilastot kaikkien kaupunginosien viheralueista löytyvät liitteestä 2.

Asema- ja yleiskaavan viheralueisiin sisältyvät virkistysalueiden lisäksi sellaiset aukiot ja kävelykadut, jotka liittyvät viheralueverkostoon, luonnonsuojelualueet, suojaviheralueet, hautausmaat sekä maa- ja metsätalousalueet. Kaavoitetun viheralueverkoston lisäksi tonttimaalla on paljon kasvullisia alueita, joten todellisuudessa kaupunginosat ovat kuvan prosenttilukuja vihreämpiä.

Viheralueiden suhteellinen osuus on yli 50 % kaupunginosan pinta-alasta kolmasosassa (21/61) Vantaan kaupunginosista. Itäisellä ja toisaalta läntisellä ja luoteisella Vantaalla osuus on useissa kaupunginosissa yli 70 %. Näillä alueilla sijaitsevat tärkeimmät laajat virkistys- ja luontoalueet, joiden virkistysmahdollisuuksia käyttävät seudun asukkaat laajalta alueelta.

Asema- ja yleiskaavassa viheralueiksi kaavoitetun pinta-alan osuus kaupunginosan pinta-alasta. Tarkemmin tutkittavat 49 kaupunginosaa on rajattu keltaisella. Vantaan kaupungin opaskartta.

Itä-Vantaalla Ojangon ulkoilualue tarjoaa monipuolisia liikuntamahdollisuuksia vaihtelevassa kulttuurimaisemassa. Luontoelämyksiä ja retkeilymahdollisuuksia saa 2011 perustetusta Sipoonkorven kansallispuistosta, jonka palveluita kehitetään parhaillaan. Länsi-Vantaalla laajalla Petikon luontovirkistysalueella on runsaasti sekä liikunta- ja ulkoilumahdollisuuksia että luonnon kokemisen mahdollisuuksia.

Luoteinen Vantaa on maa- ja metsätalousaluetta, jonka kauniista maaseudun kulttuurimaisemasta saavat asukkaiden ohella nauttia myös ohikulkijat. Julkisten virkistysalueiden puuttuessa metsissä liikutaan kuitenkin vain jokamiehenoikeudella – kuten muuallakin vielä toteutumattomilla virkistysaluevarauksilla.

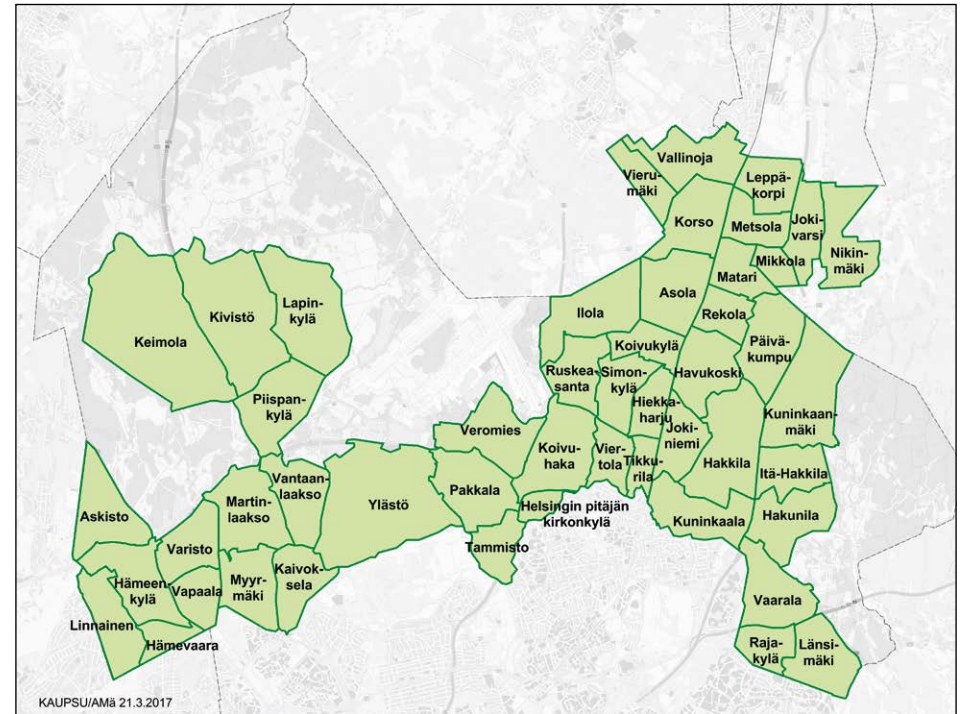
Lentokentän kaupunginosa on oma lukunsa. Asemakaavan tai yleiskaavan viheralueita ei koko kaupunginosassa ole lainkaan, mutta laajat alueet ovat silti kasvullista maata.

Kaupunkimainenkin Vantaa on vihreä

Kaupunkimaiseen Vantaaseen tässä tarkastelussa sisällytetään 49 kaupunginosaa. Kaikki näistä eivät ole – ainakaan vielä – kovin kaupunkimaisia, mutta kehittyvät tulevaisuudessa ainakin joltakin osalta selvästi kaupunkimaisiksi. Kehittyvät kaupunginosat on otettu mukaan yksityiskohtaisempaan tarkasteluun, jotta on mahdollista seurata niiden muutosta ja muun muassa arvioida yleiskaavan vaikutuksia.

Vähiten viheralueita sekä aukioita ja kävelykatuja on Veromiehen (4 %) kaupunginosassa, joka on vasta muuttumassa teollisuus- ja varastoalueesta monipuoliseksi asumisen, työnteon ja palveluiden kaupunginosaksi. Asutuksen myötä on varattava myös viheralueita ja osa kaavoitetusta (vielä rakentamattomasta) tonttimaastakin on muutettava virkistysalueiksi. Viertolan (11 %), Tikkurilan (14 %), Metsolan (14 %), Rekolan (14 %) ja Koivuhaan (15 %) viheralueiden vähäisyys juontuu niiden alkuperäisen rakenteen muodostumisesta 1900-luvun alkukymmeninä yksityisen maan palstoituksena, jolloin virkistysalueverkostosta ei maalaiskunnassa vielä kannettu huolta. Näissä kaupunginosissa on myöhemmin asemakaavoilla muodostettu rakentamattomista tonteista julkisia puistoja. Nyt niiden lisääminen edellyttäisi rakennetun tonttimaan muuttamista viheralueeksi. Kaikissa muissa kaupunginosissa on yli 20 % viheralueita.

Viheralueselvityksessä 2002 ei viheralueiksi ollut laskettu aukioita ja kävelykatuja, jolloin viheralueiden osuus näyttää vähiten viheralueita sisältävissä kaupungino-

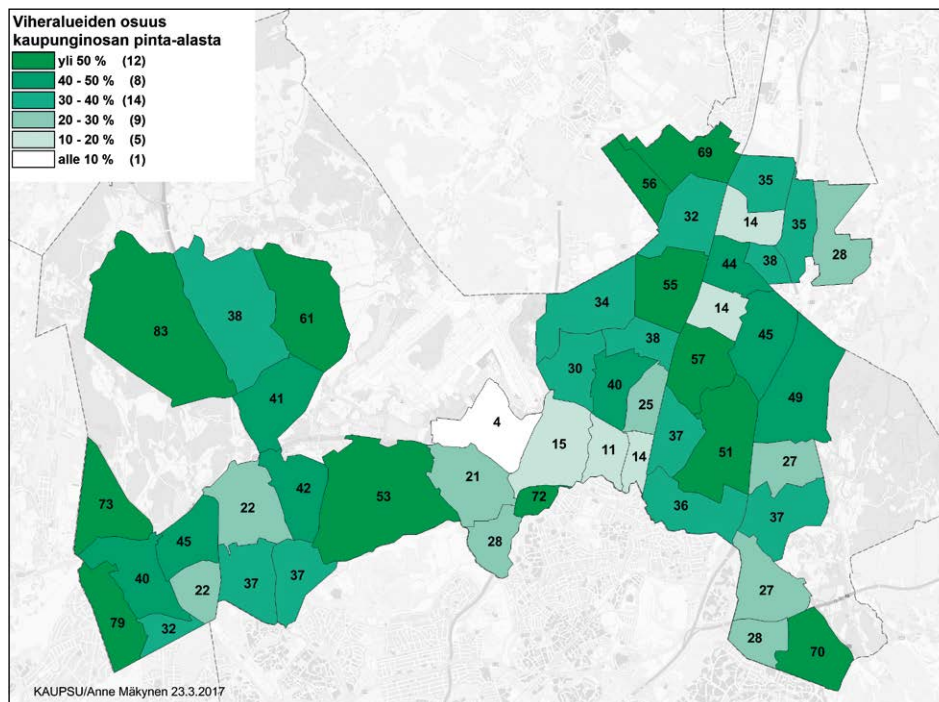

Muita yksityiskohtaisemmin tarkasteltavat 49 kaupunginosaa. Vantaan kaupungin opaskartta.

sisä kymmenessä vuodessa kasvaneen (Mäkyne, A. 2002: Viheralueselvitys, s. 29, kuva 17). Osa erosta johtuu asemakaavoituksen etenemisestä eli kaavoitettua puistoa on tullut lisää, mutta pääasiassa tilanne ei ole muuttunut juuri lainkaan. Veromie ei ollut tarkastelussa mukana 2002.

Tikkurilassa laskentatavasta johtuva ero on viisi prosenttiyksikköä (9 % > 14 %). Erityisesti Tikkurilassa pieniä puistoja yhdistävä raittiverkosto parantaa huomattavasti puistoverkoston toimivuutta ja kompensoi vähäistä puistopinta-alaa. Rekolassa ero on neljä prosenttiyksikköä (10 % > 14 %). Viertolassa ei ole muutosta vuoteen 2002 verrattuna ts. puistoa on kadonnut aukioita ja kävelykatuja vastaava määrä. Metsolassa (13 % > 14 %) ja Koivuhaassa (14 % > 15 %) eroa on yksi prosenttiyksikkö. Vähän viheralueita sisältävien kaupunginosien joukko ei ole kasvanut viimeisen kymmenen vuoden aikana.

Vantaan lähiöiden suunnittelussa 1960 - 70 -luvuilla lähivirkistysalueet olivat jo kaupunkirakenteen olennainen osa. Lähiötaustaisissa kaupunginosissa viheralueita onkin vähintään 20 %. Kaupunkimaisistakin kaupunginosista muutamalla huomattavan vihreitä. Keimola (83 %), Linnainen (79 %), Askisto (73 %), Länsimäki (70 %), Vallinoja (69 %), Havukoski (57 %), Vierumäki (56 %), Ylästö (53 %) ja Asola (55 %) sisältävät laajoja viheralueita, mutta rakennettu alue on kaupunkimaista.

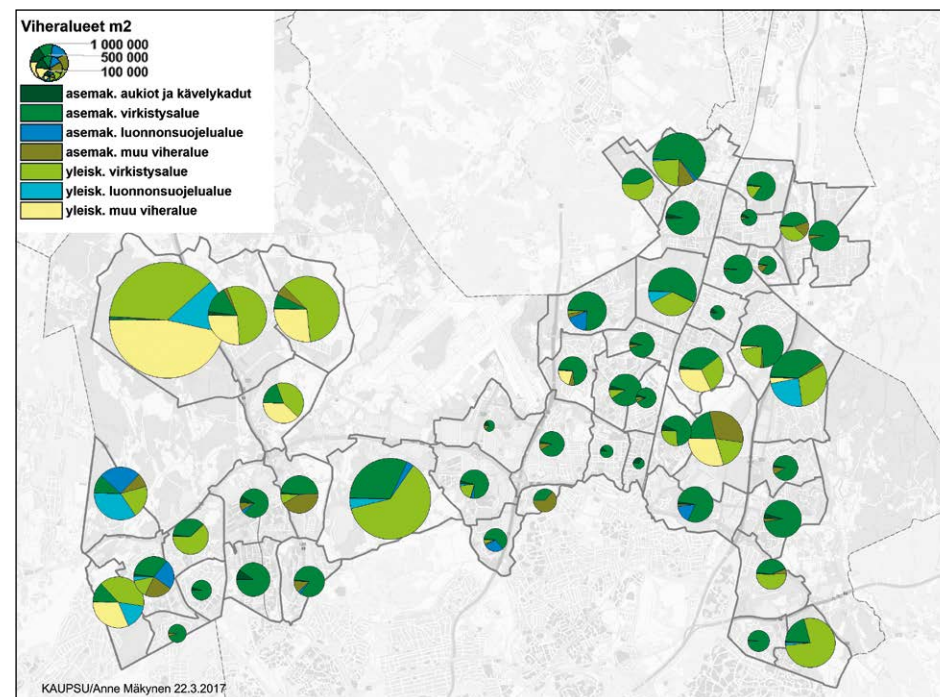
Asema- ja yleiskaavan kaikkien viheralueiden osuus kaupunginosan (49 kpl) pinta-alasta. Vantaan kaupungin opaskartta.

Virkistysmahdollisuudet vaihtelevat kaupunginosittain

Vantaan kaupunkimaisissa kaupunginosissa viheralueet on pääosin asemakaavoitettu. Muutamissa kaupunginosissa on kuitenkin laajoja viheralueita, jotka on varattu vasta yleiskaavassa, kuten Linnaisissa, Keimolassa, Ylästössä ja Länsimäessä. Aukioiden ja kävelykatujen osuus viheralueista on pieni, mutta kaupunginosissa, missä viheralueita on vähiten, ne ovat merkittävä osa virkistysverkostoa.

Asemakaavojen viheralueista pääosa on virkistysalueita, poikkeuksina Hämeenkyliä, Askisto, Vantaanlaakso, Kirkonkyliä ja Hakkila. Luonnonsuojelualueitakin on asemakaavoitettu ja muutamissa kaupunginosissa (Hämeenkyliä, Askisto, Tammi, Ilola, Kuninkaala) niiden osuus viheralueista on huomattava. Kaupunkiseudulla myös luonnonsuojelualueilla on virkistyskäyttöä, eikä niitä voi sulkea käytön ulkopuolelle. Sen sijaan käyttöä on tarpeen ohjata, jotta luonnosta nauttiminen ei kuluta luontoa liikaa. Asemakaavan muut viheralueet sisältävät tässä suojaviheralueita, hautausmaita sekä maisemallisesti merkittäviä pelloja. Yleiskaavassa muut viheralueet ovat pääosin maa- ja metsätalousalueita.

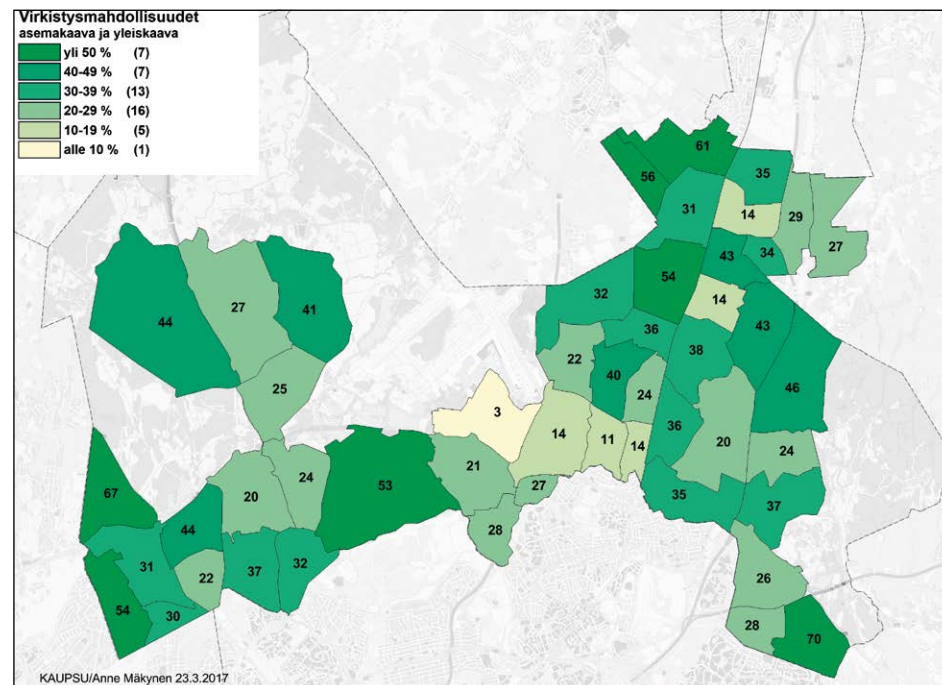
Virkistysmahdollisuuksia tarjoaviksi viheralueiksi on tässä selvityksessä määriteltä virkistysalueiden lisäksi viherverkostoon liittyvät aukiot ja kävelykadut sekä luonnonsuojelualueet. Suojaviheralueiden, hautausmaiden sekä maa- ja metsätalousalueiden merkitys virkistykseen kannalta on vähäisempi.

Asema- ja yleiskaavassa varatut viheralueet (m²) kaupunginosittain. Vantaan kaupungin opaskartta.

Virkistykseen sopivien alueiden osuus kaupunkimaisten kaupunginosien pinta-alasta vaihtelee paljon, mutta kaupunginosien keskinäiset erot ovat pienemmät kuin kaikkien viheralueiden osuudessa (vrt. edellinen sivu). Vähiten viheralueita sisältävissä kaupunginosissa lähes kaikki viheralueet ovat virkistysalueita tai niihin liittyviä aukioita ja kävelykatuja. Suurin ero kaikkien viheralueiden ja virkistystä tarjoavien alueiden välillä on niissä kaupunginosissa, missä viheralueita on paljon. Esimerkiksi Helsingin pitäjän kirkonkylässä, missä on laaja hautausmaa, ero on 45 prosenttiyksikköä (72 % > 27 %) ja laajoja maa- ja metsätaloustusalueita sisältävissä kaupunginosissa, kuten Keimolassa 39 prosenttiyksikköä (83 % > 44 %) ja Hakkilassa 31 prosenttiyksikköä (51 % > 20 %).

Kaupunkimaisissakin kaupunginosissa (49 kaupunginosaa) on kaavoissa keskimäärin hyvin runsaasti virkistykseen soveltuvia alueita. Vain yhdessä kaupunki-

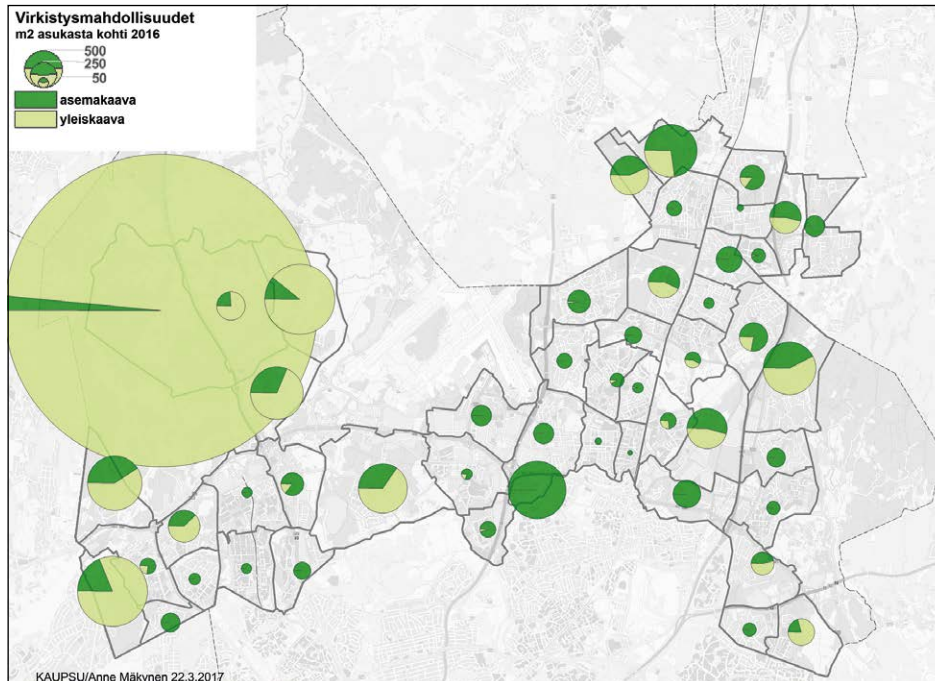
Asema- ja yleiskaavassa varattujen virkistysalueiden, aukoiden ja kävelykatujen sekä luonnonsuojelualueiden yhteenlaskettu osuus kaupunginosan pinta-alasta (%). Vantaan kaupungin opaskartta.

nosassa, Veromieheessä, niitä on alle 10 %. Veromies työpaikkavaltaisena alueena on varsin poikkeuksellinen. Kaupunginosa on kuitenkin muuttumassa monipuolisemmaksi ja asukasmäärä kasvaa, joten myös virkistysalueita on varattava asukkaiden tarpeisiin lisää. Alle 20 % virkistykseen soveltuvia alueita on lisäksi viidessä kaupunginosassa, mutta seitsemässä kaupunginosassa on yli 50 % virkistykseen soveltuvia alueita.

Virkistysmahdollisuudet asukasta kohti laskien vaihtelevat eri kaupunginosissa paljon, joten myös käyttöpaine vaihtelee (kuva seuraavalla sivulla). Keskimäärin 49 kaupunkimaisessa kaupunginosassa on asema- ja yleiskaavan virkistysalueita, niihin liittyviä aukioita ja kävelykatuja sekä luonnonsuojelualueita 250 m² asukasta kohti. Keskiarvoa nostavat sellaiset kaupunginosat, missä asukkaita on vähän tai missä on laajoja, kaupunkimaisen alueen sisällä olevia virkistysalueita. Keimola eroaa tällä mittarilla suhteettomasti muista tarkastelluista kaupunginosista, koska rakenteilla olevassa Keimolanmäessä on vasta vähän asukkaista. Kun jätetään Keimolan lisäksi huomiotta muutkin kaupunginosat, joissa on asukasta kohti yli 900 m² virkistykseen sopivia alueita (Linnainen, Lapinkylä, Kirkonkylä, Askisto, Vallinoja, Kuninkaanmäki, Piispankylä ja Ylästö) on keskiarvo edelleen varsin korkea: 162 m² asukasta kohti.

Vähiten asema- ja yleiskaavassa varattuja virkistysalueita, aukioita ja kävelykatuja sekä luonnonsuojelualueita asukasta kohti on Tikkurilassa (25 m²), Viertolassa (27 m²) ja Metsolassa (39 m²). Käyttöpaine tulee erityisesti Tikkurilassa lisääntymään, koska keskustaan rakennetaan parhaillaan runsaasti lisää asuntoja. Martinlaaksossa on virkistykseen soveltuvia alueita asukasta kohti 59 m², Myyrmäessä 65 m². Näissäkin kaupunginosissa virkistyskäyttöpaine lisääntyy täydennysrakentamisen myötä. Alle 100 m² on myös Pakkalassa, Hiekkaharjussa, Rekolassa, Vapaalassa ja Hakunilassa.

Kaupunginosien erot muodostuvat näin tarkastellen suuriksi, koska toisissa kaupunginosissa on laajoja viheralueita ja toisissa laaja viheralue onkin juuri naapurikaupunginosan puolella. Lähivirkistysmahdollisuuksista antaa todellisemman kuvan lähipuistojen tarkastelu (ks. luku Lähipuistot). Viheralueiden osuudesta tai määrästä asukasta kohti laskien ei ole käytössä mitään normia, mutta prosentteja ja neliömetrejä voi verrata ympäröivään todellisuuteen ja pohtia, onko viheralueita paljon vai vähän.

Asema- ja yleiskaavan virkistysalueiden, niihin liittyvien aukioiden ja kävelykatujen sekä luonnonsuojelualueiden tarjoamat virkistysmahdollisuudet vaihtelevat kaupunginosittain (m²/asukas). Vantaan kaupungin opaskartta.

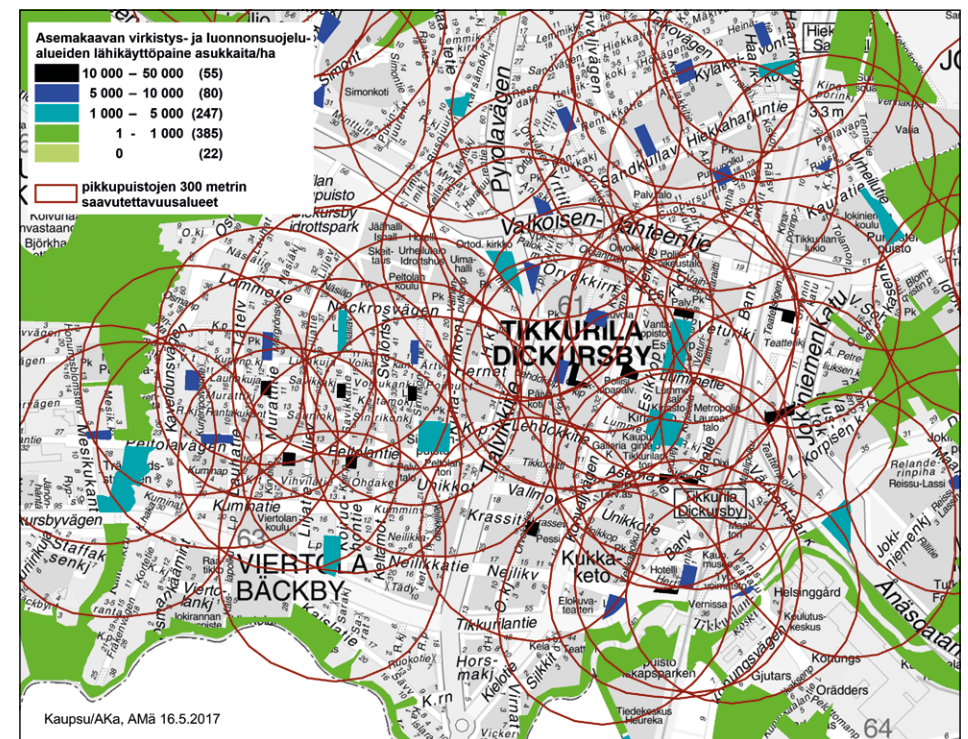
Lähikäyttöpaine

Käyttöpainetta voidaan arvioida jokaisen virkistys- tai luonnonsuojelualueen osalta laskemalla 300 metrin etäisyydellä asuvien asukkaiden määrä ja vertaamalla näin saatua teoreettista lähikäyttäjien määrää alueen kokoon. Suurten teiden, ratojen tai jokien jakavaa vaikutusta ei ole laskennassa otettu huomioon, eikä tarkasteluun sisälly aukoja eikä kävelykatuja.

Tarkastelu havainnollistaa asemakaavoitettujen virkistys- ja luonnonsuojelualueiden lähikäyttöpainetta mutta on huomattava, että se ei näytä lähellekään todellista käyttöpainetta sellaisten kohteiden osalta, jotka houkuttelevat kävijöitä laajalta alueelta, kuten Kuusijärvi, Ojangan ulkoilualue tai Vetokannas.

Lähikäyttöpaine on suurin pienissä puistoissa, jotka sijaitsevat keskustoissa ja tiiviisti rakennettujen asuntoalueiden sisällä. Tuhat asukasta hehtaarilla tarkoittaa, että jokaista 300 metrin saavutettavuusalueella asuvaa asukasta kohti on 10 m² pinta-alaa ao. puistossa, 10 000 asukasta hehtaarilla tarkoittaa vastaavasti 1 m² asukasta kohti. Hajonta on suuri: kovin käyttöpaine on 43 000 asukasta hehtaarilla ja toisaalta joidenkin alueiden, esim. työpaikka-alueiden puistojen lähellä ei asu ketään.

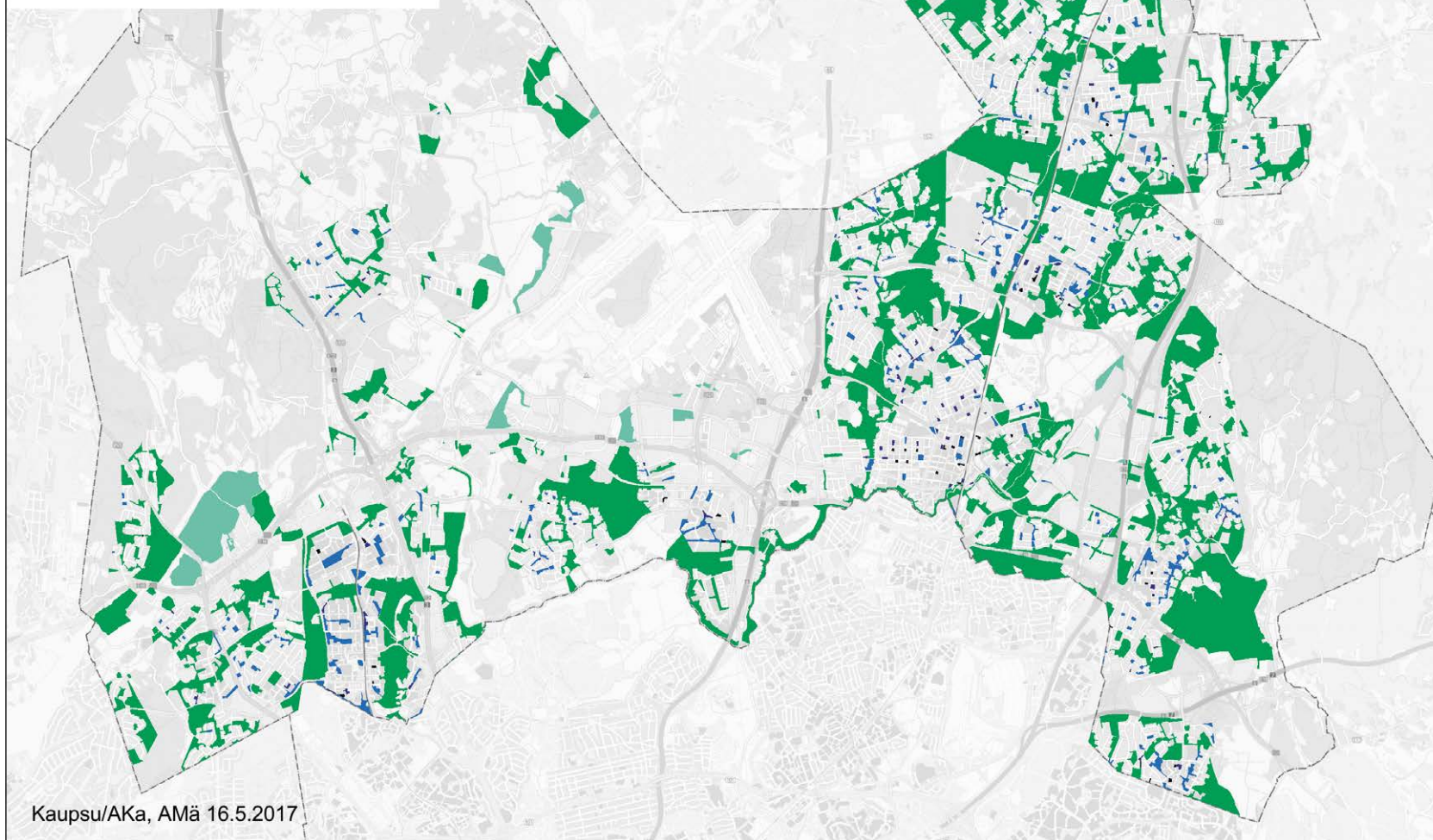
Asukkaalla saattaa kuitenkin olla valittavanaan useampiakin puistoja lähellään, joten todellinen käyttöpaine jakaantuu. Puistojen suosituimmuus riippuu kullekin käyttäjälle mieleisistä puiston esteettisestä ja toiminnallisesta olemuksesta.

Tikkurilassa on tiheästi pieniä puistoja. Vantaan kaupungin opaskartta.

**Asemakaavan virkistys- ja luonnonsuojelu-
alueiden lähikäyttöpaine asukkaita/ha**

	10 000 – 50 000	(55)
	5 000 – 10 000	(80)
	1 000 – 5 000	(247)
	1 - 1 000	(385)
	0	(22)

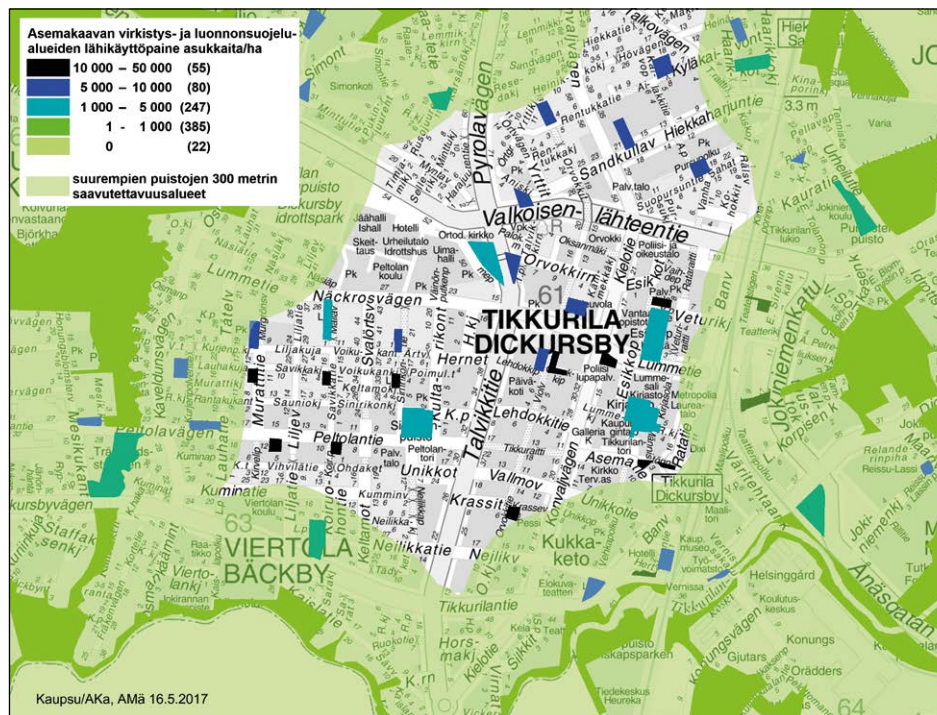

Kaupsu/AKa, AMä 16.5.2017

Asemakaavan virkistys- ja luonnonsuojelualueverkoston lähikäyttöpaine riippuu ympäröivän alueen asukasmäärästä ja alueen koosta. Vantaan kaupungin opaskartta.

Asukkaiden näkökulmasta keskustoja ja tiiviisti rakennettuja alueita tiivistettäessä on tärkeää säilyttää parhaita ja suosittuja puistoja. Työpaikka-alueiden ja erityisesti keskustojen puistoja käyttävät myös alueella työssä käyvät, mutta heitä ei tässä tarkastelussa ole voitu ottaa huomioon. Puistojen käytöstä ei ole olemassa koottua seurantatietoa.

Pienten keskustapuistojen käyttöpaineeseen voidaan vastata puistojen hyvällä suunnittelulla ja hoidolla. Kulutuskestävyyttä saadaan kiveyksillä ja muilla laadukkailla rakenteilla. Kauneutta ja kiinnostavuutta saadaan monipuolisella puu- ja pensaslajistolla, perennoilla ja kesäkuilla. Kestävää kauneutta saadaan myös kauniisti ikääntyvillä rakenteilla. Näin voidaan kompensoida niitä arvoja, joita pieni alue ei voi tarjota: metsäluontoa ja rauhaa.

Tikkurilan keskustan ympärillä puistot muodostavat verkostoa. Vantaan kaupungin opaskartta.

Erityisesti Tikkurilassa on vain pieniä puistoja. Puistojen lähikäyttöpaine on jo nyt laskennallisesti hyvin suuri ja Tikkurila kasvaa voimakkaasti. Todellinen käyttöpaine on kuitenkin pienempi, koska useiden puistojen saavutettavuusalueet menevät päällekkäin – keskimäärin on 6-7 päällekkäistä ”reviiriä”. Aukiot ja kävelykadut, joita tässä tarkastelussa ei ole otettu huomioon, ovat Tikkurilassa lisäksi merkittävä osa virkistysverkostoa.

Tikkurilan keskustan ympärillä on puistoverkosto, jossa laskennallinen lähikäyttöpaine on kevyempi kuin pikkupuistoissa. Tämä laajempien puistojen vyöhyke tasoittaa osittain keskustan pienten puistojen lähikäyttöpainetta.

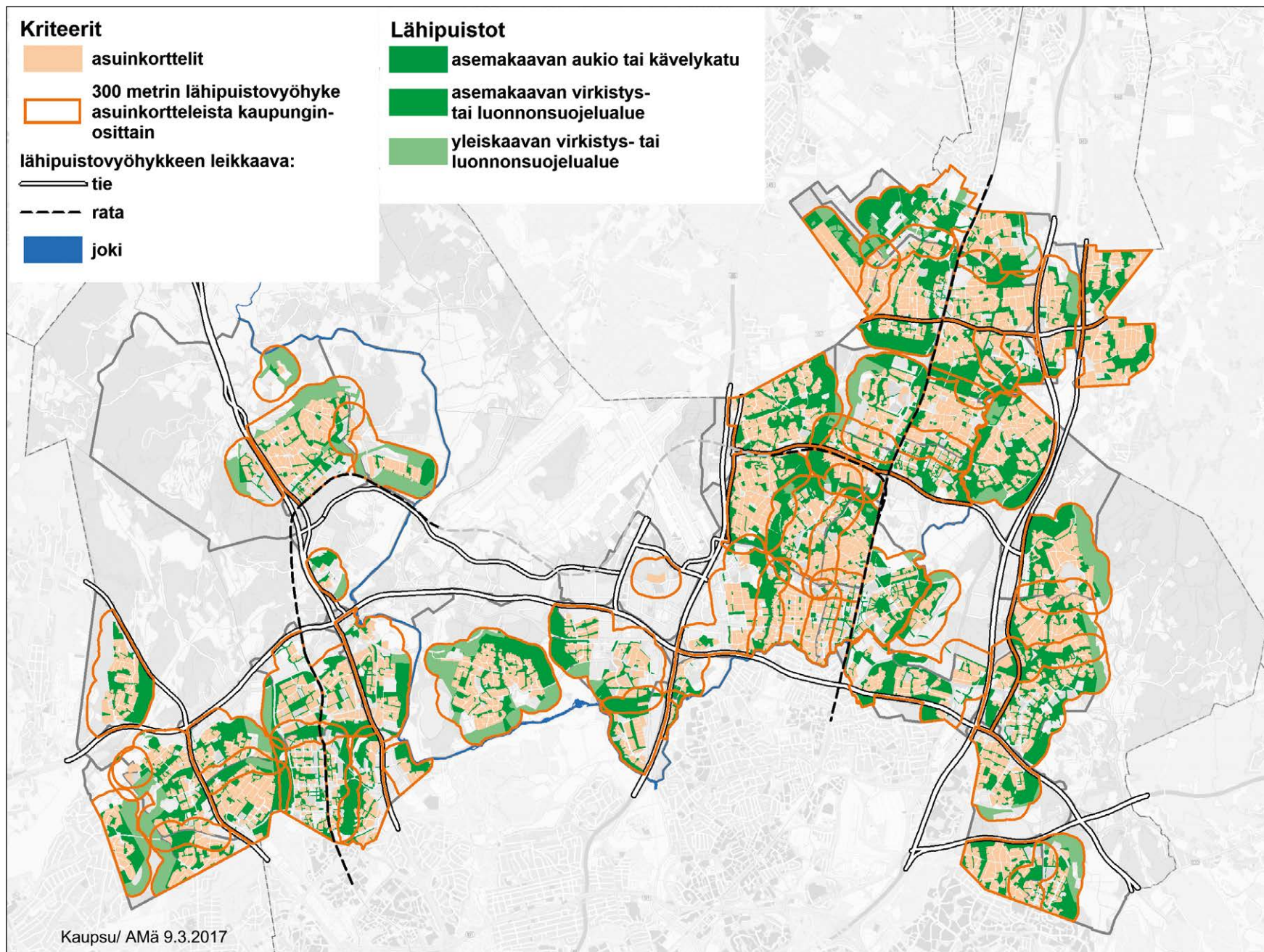
Lähipuistot

Virkistysalueiden saavutettavuus aivan asutuksen läheisyydessä on erityisen tärkeää lapsille ja toisaalta vanhuksille. Lähipuistojen tarkastelulla pyritään havainnollistamaan eri kaupunginosien asukkaiden mahdollisuuksia liikkua ja nauttia viheralueista aivan omassa lähiympäristössään. Tarkastelussa ovat mukana ne 49 kaupunginosaa, jotka ovat kaupunkimaisia tai sellaisiksi ainakin osittain rakentumassa.

Lähipuistot lasketaan tässä selvityksessä 300 metrin saavutettavuusvyöhykkeeltä asemakaavoitetuista asuinkortteleista. Kaupunginosittain määritellyt lähipuistovyöhykkeet menevät osittain päällekkäin naapurikaupunginosien kanssa. Lähipuistovyöhyke katkeaa kuitenkin suuriin teihin, ratoihin sekä jokiin, jolloin saadaan todellisempi kuva lähellä sijaitsevista virkistysmahdollisuuksista. Kaupungin rajan ulkopuolisia viheralueita ei ole otettu huomioon lähipuistoina, vaikka ne käytännössä sellaisina toimisivatkin.

Lähipuistoihin kuuluvat kaikki 300 metrin saavutettavuusvyöhykkeen sisällä olevat asema- ja yleiskaavan virkistys- ja luonnonsuojelualueet sekä aukiot ja kävelykadut, jotka liittyvät kiinteästi viheralueverkostoon. Erilliset, alle 5000 m² aukiot ja kävelykadut on jätetty huomiotta.

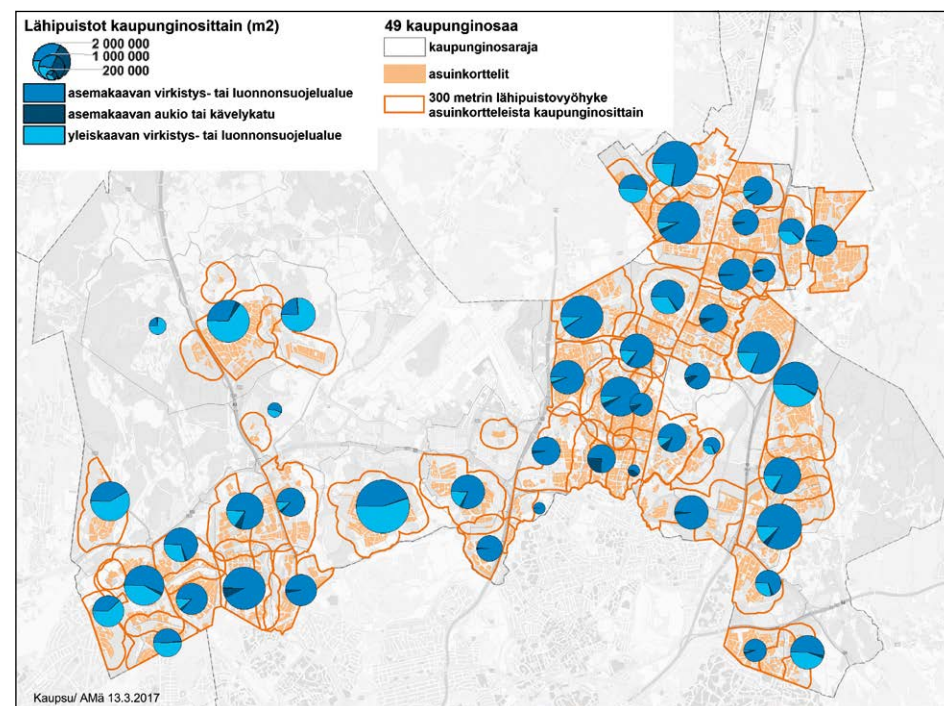
Lähipuiston määritelmä on muuttunut Vantaan aiemmista selvityksistä. Viheralue selvityksessä 2002 on käytetty ”lähipuisto” -käsitettä sellaisista virkistysalueista, jotka sijaitsevat enintään 200 metrin etäisyydellä asuinkortteleista ja samaa kriteeriä käytettiin myös yleiskaavan vaikutusten arvioinnissa 2005. Eurooppalais-

Lähipuisto-
vyöhykkeet ja
lähipuistot.
Vantaan
kaupungin
opaskartta.

ten kestävän kehityksen indikaattorien (ECI) mukaisesti myös kuutoskaupungit (Helsinki, Espoo, Tampere, Vantaa, Turku ja Oulu) ovat ottaneet käyttöön 300 metrin saavutettavuuskriteerin ja tässä selvityksessä käytetään sitä, vaikka vertailu aiempiin selvityksiin on siten vaikeaa.

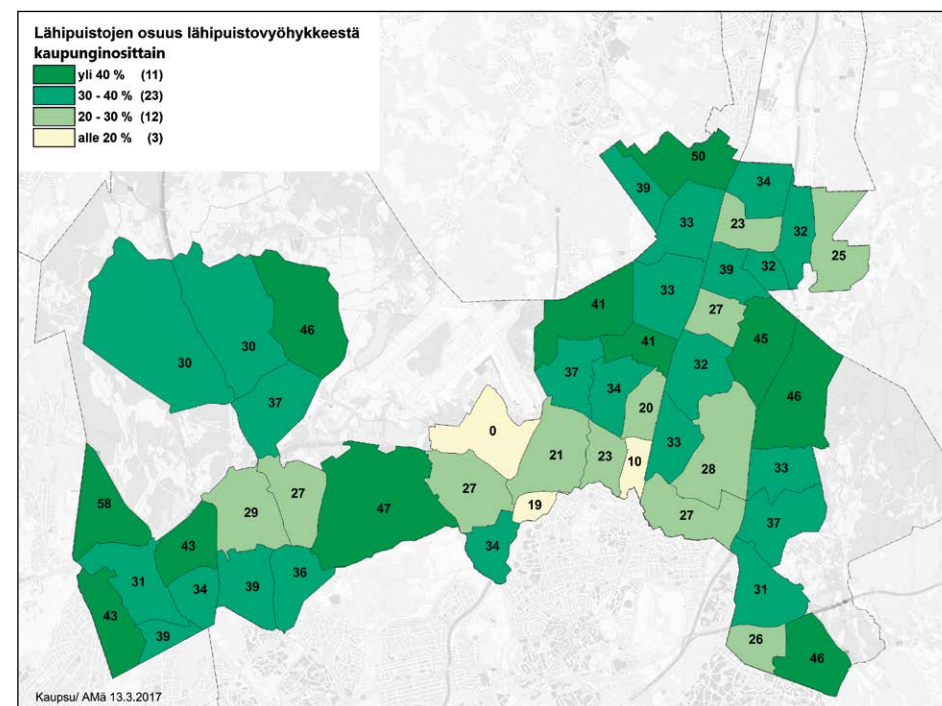
Tarkastelu ei sovellu kovin hyvin niihin kaupunginosiin, jotka ovat vasta rakentamassa tai muuten voimakkaasti muuttumassa, kuten Kivistö tai Veromies. Veromiehellä ei ole (vielä) lainkaan lähipuistoja, koska se on ollut pelkästään työpaikka-alue. Kaupunginosa tulee muuttumaan monipuoliseksi asumisen, elämisen ja työnteon kaupunginosaksi, jolloin lähipuistojen varaamisestakin tulee pitää huolta. Kivistön kaupunginosa tulee kasvamaan merkittävästi, joten tilanne tulee jo lähivuosina muuttumaan.

Lähipuistojen määrä kaupunginosittain [m²]. Vantaan kaupungin opaskartta.

Eri kaupunginosien vertaileminen toisiinsa lähipuistojen osalta on tasapuolisempaa, kuin tarkasteltaessa pelkästään kaupunginosan sisällä olevia viheralueita. Laajat ja kaupunginosaa laajempaa aluetta palvelevat viheralueet jäävät lähipuistotarkastelun ulkopuolelle. Toisaalta monissa tapauksissa kaupunginosan raja kulkee viheralueen toisessa reunassa, vaikka alue palvelee lähipuistona myös naapurikaupunginosaa. Tilastot lähipuistoista kaupunginosittain löytyvät liitteestä (Liite 3: Lähipuistot 49 kaupunginosassa).

Useimmissa kaupunginosissa valtaosa lähipuistoista on asemakaavoitettu, mutta muutamissa kaupunginosissa vasta alle puolet (Askisto, Linnainen, Hämevaara, Keimola, Kivistö, Lapinkylä, Ylästö). Aukioiden ja viheralueisiin liittyvien kävelykatujen osuus on merkittävä vain Tikkurilassa ja Viertolassa. Verkostollisesti niillä on tärkeä rooli erityisesti Tikkurilassa ja Myyrmäessä.

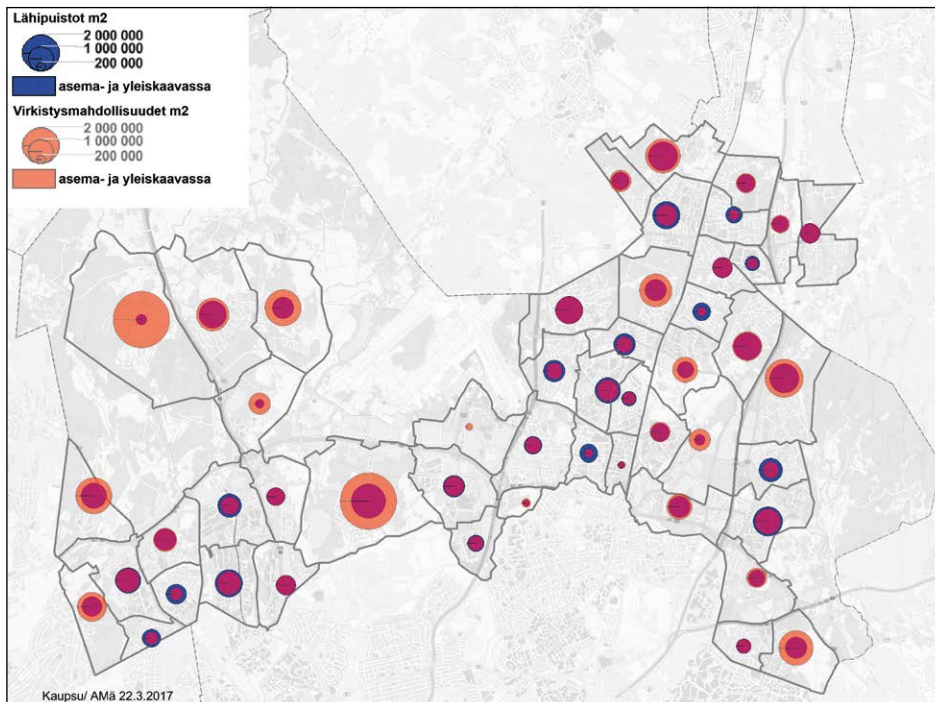
Lähipuistojen pinta-alan osuus lähipuistovyöhykkeen pinta-alasta [%] kaupunginosittain. Vantaan kaupungin opaskartta.

Lähipuistojen pinta-alan osuus lähipuistovyöhykkeen pinta-alaan suhteutettuna on eri puolilla kaupunkia melko tasainen. Lähipuistovyöhykkeistä keskimäärin 34 % on lähipuistoa. Alle 20 % on vain kolmessa kaupunginosassa: Veromiehessä (0 %), Tikkurilassa (10 %) ja Helsingin pitäjän kirkonkylässä (19 %). Lähipuistojen määrä on selvästi riippuvainen kaupunginosan historiasta. Veromiehen kaupunginosa on vasta muotoutumassa asuinalueeksi, Tikkurila on alun perin syntynyt palstoituksella pientaloalueeksi ja siitä kehittynyt kaupungin pääkeskukseksi, Helsingin pitäjän kirkonkylä on edelleen rakenteeltaan kylä.

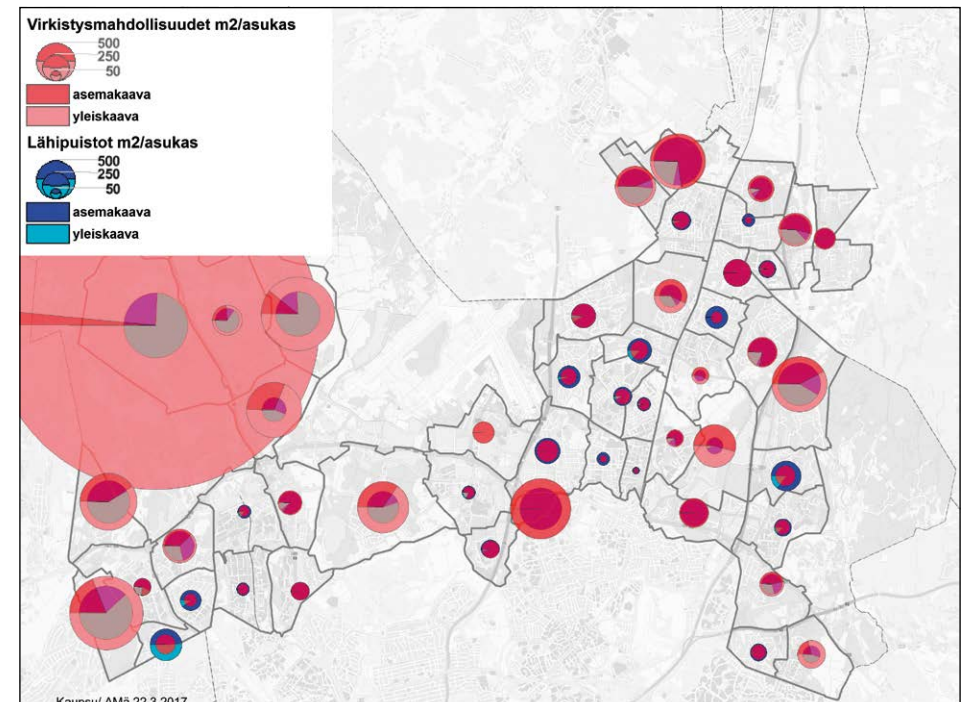
Lähipuistojen määrälle ei ole mitään yleistä normia, mutta Östersundomin yhteisen yleiskaavan suunnittelussa on tavoitteena, että ”asumiskäyttöön kaavoitettavilla rakentamisalueilla lähivirkistysalueiden laajuuden tulee olla keskimäärin 20

% rakentamisalueiden pinta-alasta”. Vaikka määrittelytapa on erilainen, vastaa se lähinnä tässä tarkoitettuja lähipuistoja, jolloin Vantaa kolmea kaupunginosaa lukuun ottamatta ylittää 20 % tavoitteen.

Valtaosassa kaupunginosista (35/49) lähipuistoja on 30 - 40 %. Tähän ryhmään kuuluvat lähes kaikki kaupunginosat, joissa on 1960 - 70 -lukujen lähiöitä. Yli 40 % on 11 kaupunginosassa. Nämä ovat sellaisia, joissa lähipuistovyöhykkeeseen sisältyy paljon yleiskaavan viheralueita ja joissa on suhteellisen vähän asukkaita. Lähipuistoja on useimmissa kaupunginosissa luonnollisesti vähemmän kuin virkistysmahdollisuuksia kaikkiaan. Kuitenkin niissä kaupunginosissa, missä virkistysmahdollisuuksia on vähän, voi lähipuistoja olla enemmän. Tämä selittyy sillä, että kaupunginosarajan ulkopuolella on myös helposti tavoitettavia lähipuistoja. Suhteellinen ero lähipuistojen hyväksi on suurin Viertolassa ja Rekolassa. Sen sijaan

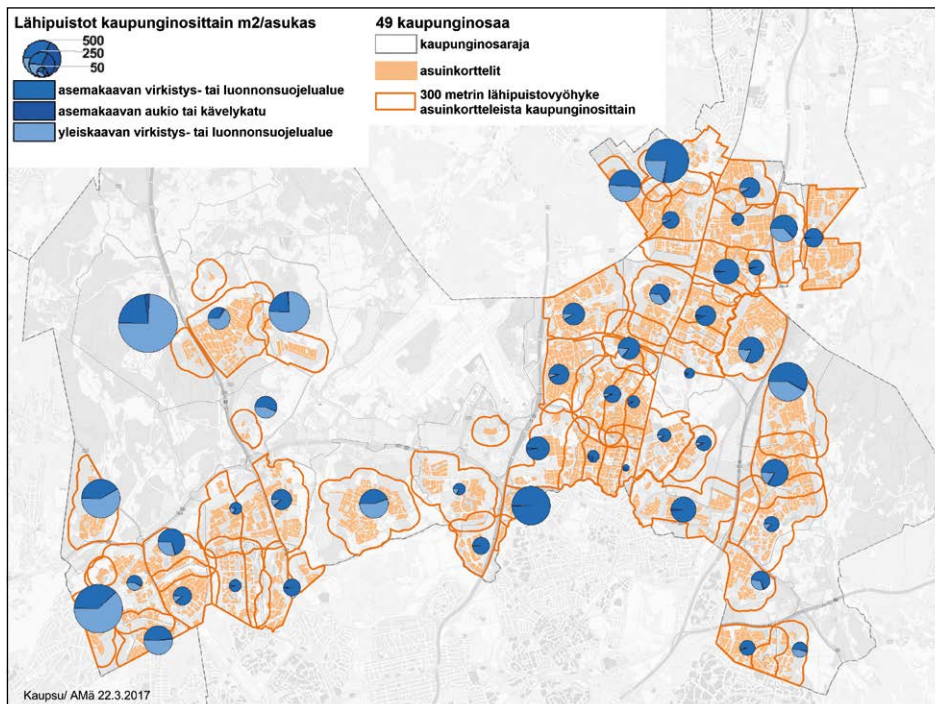
Lähipuistojen vertailu kaupunginosan kaikkiin virkistysmahdollisuuksia tarjoaviin alueisiin [m²]. Vantaan kaupungin opaskartta.

Lähipuistojen vertailu kaupunginosan kaikkiin virkistysmahdollisuuksia tarjoaviin alueisiin [m²/asukas]. Vantaan kaupungin opaskartta.

esimerkiksi Tikkurila ”hyötty” vain vähän naapurikaupunginosien lähipuistoista radan ja kaupunginrajan takia.

Lähipuistoja on tarkastelluissa 49 kaupunginosassa keskimäärin 192 m² asukasta kohti. Tätä keskiarvoa vähemmän lähipuistoja on alle puolessa tarkastelluista kaupunginosista (21/49). Kun jätetään huomiotta kaupunginosat, joissa lähipuistoja on asukasta kohti hyvin runsaasti, 700 m² tai enemmän, (Keimola, Linnainen, Vallinoja, Lapinkylä, Kirkonkylä, Kuninkaanmäki, Askisto) on keskiarvo vieläkin varsin korkea: 169 m² asukasta kohti. Tätä keskiarvoa vähemmän lähipuistoja on alle kolmasosassa tarkastelluista kaupunginosista (16/49).

Lähipuistot kaupunginosittain (m²/asukas). Useissa kaupunginosissa merkittävä osa lähipuistoista perustuu yleiskaavaan. Vantaan kaupungin opaskartta.

Veromiehessä ei ole lainkaan kaavoitettuja lähipuistoja. Tilanne korjaantuu vasta alueen maankäytön muutoksen ja kaavamuuutosten myötä. Tikkurilassa lähipuistoja on 27 m² asukasta kohti, mikä keskustakaupunginosassa vaikuttaa hyväksyttävältä. Kaupunkirakenteen uudistumisen ja asukasmäärän kasvun myötä lähipuistojen käyttöpaine lisääntyy ja vaatimukset puistojen laadulle ja hoitotasolle kasvavat. Vähemmän kuin 100 m² lähipuistoja asukasta kohti on yhteensä yhdeksässä kaupunginosassa, Veromiehen ja Tikkurilan lisäksi Havukoskella (66 m²/as), Myyrmäessä (80 m²/as), Metsolassa (85 m²/as), Martinlaaksossa (87 m²/as), Pakkalahassa (93 m²/as), Hiekkaharjussa (93 m²/as) ja Viertolassa (95 m²/as). Kaikkialla muualla lähipuistojen tarjonta on erittäin hyvä.

Lähipuistojen osalta kaupunginosien keskinäiset erot ovat pienemmät kuin kaikkien virkistysmahdollisuuksia tarjoavien alueiden. Lähipuistoja on asukasta kohti laskien enemmän kuin kaupunginosan sisällä olevia virkistysalueita 20 kaupunginosassa. Suurin hyöty naapurikaupunginosien puistoista on Hämevaarassa (231

kaupunginosa	koko kaup.osa m ² /asukas	länsi/etelä osa m ² /asukas	itä/pohj. osa m ² /asukas	pienemmän suhde suurempaan %
Martinlaakso	89	92	82	83
Ilola	266	175	267	66
Nikinmäki	195	150	285	53
Korso	175	272	136	50
Myyrmäki	80	51	108	47
Koivukylä	265	404	149	37
Kaivoksela	173	119	548	22
Hakunila	138	806	122	15
Tammisto	169	150	1500	10
Kuninkaala	315	6874	67	1

Lähipuistot suuren tien tai radan jakamissa kaupunginosissa. Erosarakeen prosenttiluku on sitä suurempi, mitä pienempi ero osien välillä on.

m² asukasta kohti], Itä-Hakkilassa (158 m²/as), Rekolassa (141 m²/as) ja Viertolassa (68 m²). Tikkurilassa hyöty on 2 m² asukasta kohti.

Suuret liikenneväylät tai radat jakavat muutamia kaupunginosia kahteen osaan, jotka saattavat olla lähipuistojen suhteen keskenään hyvin erilaisia. Erikseen kannattaa siksi tarkastella lähipuistojen määrää Myyrmäessä, Kaivokselassa, Martinlaaksossa, Tammistossa, Kuninkaalassa, Koivukylässä, Ilolassa, Korsossa, Nikinmäessä ja Hakunilassa.

Myyrmeen länsiosassa on Veromiehen ja Tikkurilan jälkeen kolmanneksi vähiten lähipuistoja asukasta kohti (51 m²), itäosassa sen sijaan on yli 100 m². Myyrmäki on keskusta-aluetta ja länsiosassakin on lähipuistoja selvästi Tikkurilaa enemmän. **Martinlaaksossa** on jakautuneista kaupunginosista pienin ero eri osien välillä, 92/82 m² asukasta kohti. Kaivokselassa ero on suuri, mutta länsiosassakin on lähipuistoja yli 100 m² asukasta kohti.

Ilolan länsi- ja itäosan ero on selvä, **Koivukylässä** ero etelä- ja pohjoisosan välillä on suuri. Kaikissa osissa on kuitenkin yli 100 m² lähipuistoa asukasta kohti.

Martinlaakso ja Myyrmäki.

Ilola ja Koivukylä.

Korsen etelä- ja pohjoisosan välillä on selvä ero, mutta pohjoisosassakin on lähipuistoja yli 100 m² asukasta kohti.

Nikinmäessä on etelä- ja pohjoisosan ero selvä, mutta eteläosassakin on lähipuistoja yli 100 m² asukasta kohti.

Korso.

Nikinmäki.

Tammistossa ero länsi- ja itäosan välillä on suuri, mutta länsiosassakin on lähipuistoja yli 100 m² asukasta kohti.

Kuninkaalan etelä- ja pohjoisosan keskinäinen ero on valtava, koska eteläosassa on vain vähän asukkaita. Kuninkaalan pohjoisosassa on lähipuistoja 67 m², mikä on Veromiehen, Tikkurilan ja Havukosken jälkeen neljänneksi vähiten. Koko Kuninkaalan 315 m² antaa siten virheellisen kuvan kaupunginosan olemuksesta. **Hakunilassakin** itä- ja länsiosan välillä on suuri ero. Kaikissa osissa on kuitenkin lähipuistoja yli 100 m² asukasta kohti.

Kuninkaalanla ja Hakunila.

Tammisto.

Lähteet:

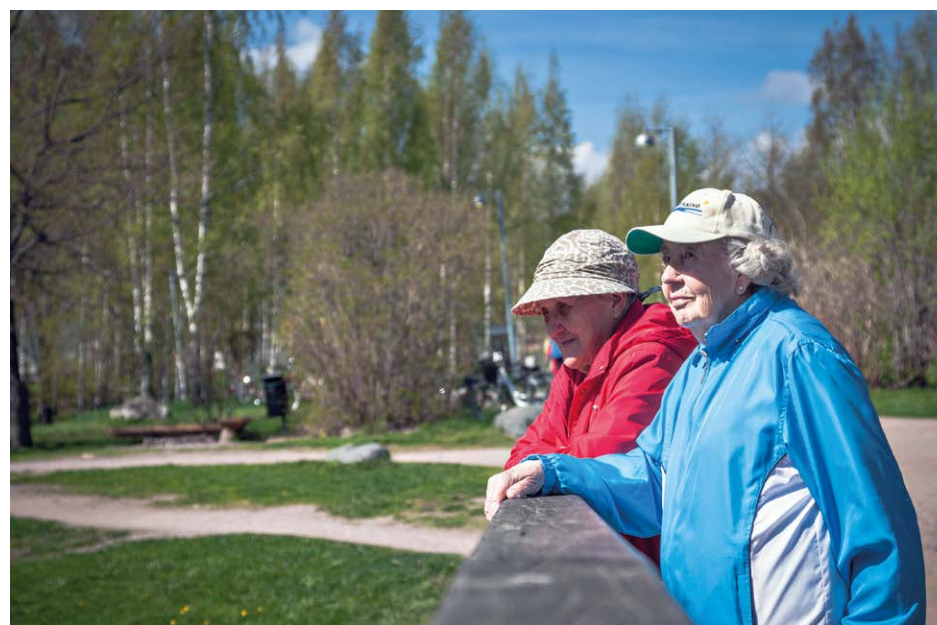
Riihimäki, H. ja Karhu, M. 2016:

Kuutoskaupunkien kestävän kehityksen indikaattorit 2011 – 2014.

Tyrväinen, L., Silvennoinen, H., Korpela, K. & Ylen, M. 2007: Luonnon merkitys kaupunkilaisille ja vaikutus psyykkiseen hyvinvointiin, Metlan työraportteja 52: 57-77

Sievänen, T. & Neuvonen, M. (toim.) 2011: Luonnon virkistyskäyttö 2010, Metlan työraportteja 212]

Söderman, T. & Saarela, S.-R. (toim.) 2011: Kestävät kaupunkiseudut – kriteereitä ja mittareita suunnittelun työvälineiksi. Suomen ympäristö 25/2011

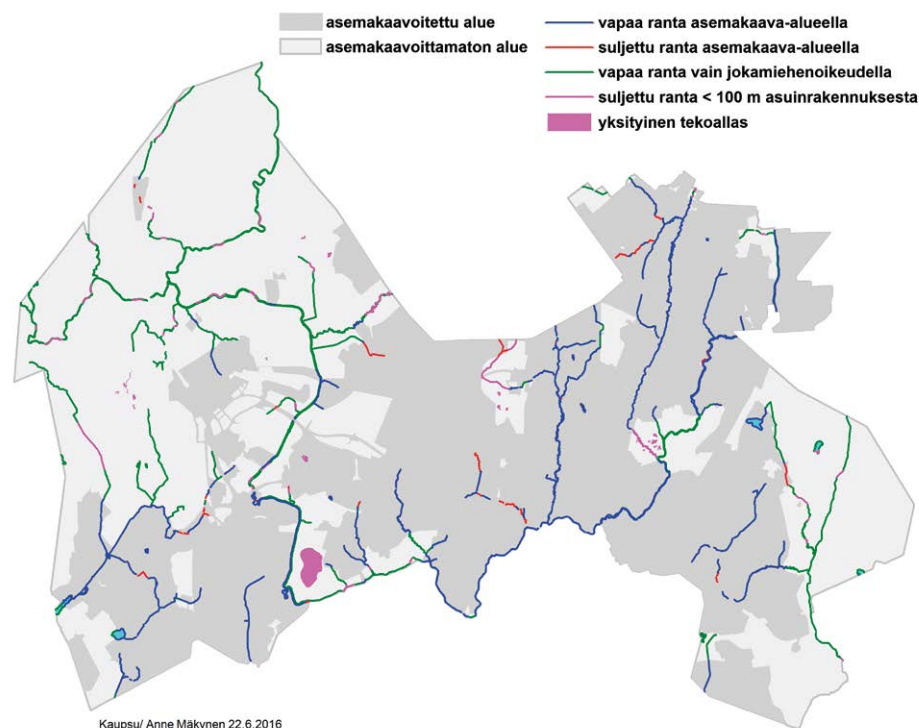

Lähipuistot ovat tärkeitä erityisesti vanhuksille ja lapsille. PR

Rannat kaikkien iloksi

Veden läheisyys on virkistävää. Maisemassa veden liike kiehtoo mieltä. Sen solina ja välke rauhoittavat. Virtaava vesi on ihailtu luonnonelementti. (Sepänmaa 2000).

Yleisessä käytössä olevat rannat ovat merkittävä kulttuurinen ekosysteempipalvelu. Veden ääreen pääseminen on Vantaalla erityisen tärkeää, koska vesistöjä on vähän. Meren ja suurten järvien puuttuessa nämä vähät ja pienet vesistöt ovat arvokkaita. Vantaa onkin jo 1970-luvulta lähtien määrätietoisesti pyrkinyt kaavoituksessa turvaamaan rantojen yleisen virkistyskäytön. Jokien ja purojen arvokkaista luontokohteista, kalastosta ja muusta eliöstöstä löytyy tietoa Van-

Rantojen avoimuus tai sulkeutuneisuus kaavatilanteen mukaisesti. Jokivarista molemmat rannat on analysoitu erikseen. Puro on tulkittu vapaaksi, jos ainakin toinen ranta on vapaa. Kuvasta puuttuvat purojen putkitetut jaksot.

taan virtavesiselvityksestä (Janatuinen 2011). Janatuinen käsittelee myös virkistyskalastusta, joten tässä keskitytään pääasiassa rantojen ulkoilukäyttöön.

Vesistöjen virkistyskäyttöarvoa ei Vantaalla ole perusteltua luokitella eri arvo-
luokkiin. Vesistöissä on aina potentiaalia, jota voidaan hyödyntää parantamalla veden laatua, muotoilemalla tai ennallistamalla uomia, kehittämällä rantakasvillisuutta ja luomalla mahdollisuuksia veden läheisyydestä nauttimiseen.

Joet ja rantareitit

Vantaanjoki, Luhtaanmäenjoki, Lepsämänjoki, Kuhajoki, Tuusulanjoki (Lillå) ja Keravanjoki ovat Vantaan merkittävimmät virtavedet. Jokien rantoja on tässä tarkasteltu kumpaakin erikseen, koska saavutettavuus voi olla erilainen joen eri puolilla. Jokirantaa on tällä tavoin laskien Vantaalla 108 km, josta 32 km on asema-kaavoitetulla alueella ja 76 km asema-kaavoittamatonta. Asema-kaavoitetuista jokirannoista 98 % on virkistysaluetta eli vapaata rantaa.

Tiiviisti rakennetuilla alueilla jokirannan virkistysalue saattaa olla vain kapea kaistale, johon ulkoilureitti juuri mahtuu rantapuiden lomaan, mutta pääosaltaan joet virtaavat laajemman virkistysalueen läpi. Jokivarsien reitit on koettu erityisen tärkeiksi ja niistä onkin tehty yleissuunnitelma (Henriksson & Lamminpää 2003), joka on ohjannut rantareittien kaavoitusta ja rakentamista. Paikoin rantareittien toteuttaminen on vielä kesken, mutta ne ovat viheralueohjelman (Viheralueyksikkö 2012) kärkihankkeita. Valmiit rantareitit ovat osoittautuneet asukkaiden mielireitteiksi (Pelkonen & Tyrväinen 2005). Vuoden 2003 suunnitelmassa rantareittejä oli n. 47 km ja yhtenäisen reitistön toteuttamiseksi tarvittaisiin vielä n. 26 km ulkoilureittejä ja rantapolkuja sekä 12 kevyen liikenteen siltää.

Vantaan purojen ja jokien teemavuoden 2016 yhteydessä laadittiin virtavesien kehittämisperiaatteet (Vantaan kaupunki 2016). Tavoitteena on muun muassa jokien ja purojen arvostuksen parantaminen, virtavesiluonnon elinvoimaisuuden säilyttäminen ja lisääminen, vesistömaiseman monimuotoisuuden kehittäminen ja sen kulttuurihistorian vaaliminen, virkistyskäytön kehittäminen, tulvien torjunta sekä vedenlaadun parantaminen. Jokien ja purojen yhteiset vesialueet hankitaan kaupungin omistukseen.

*Jäätynyt joki on vapaa kulkuväylä.
Keravanjoki Tikkurilassa. SN*

*Vantaanjoki virtaa komeassa
viljelymaisemassa. LM*

Asemakaavoittamattomat jokirannat ovat pääasiassa laajojen peltoalueiden keskellä. Jokirannoilla voi sielläkin kulkea jokamiehenoikeuden periaatteella eli mikäli sen voi tehdä tallaamatta peltoja tai häiritsemättä pihapiirejä. Tässä selvityksessä jokiranta on määritelty suljetuksi, jos asuinrakennus on alle 100 metrin etäisyydellä rannasta. Rakentamaton ranta tai ranta, jossa on vain talousrakennuksia, on määritelty vapaaksi rannaksi jokamiehenoikeudella. Asemakaavoittamattomistakin jokirannoista vapaana on tällä tavalla laskien 92 %. Rantareittejä on rakennettu myös asemakaavoittamattomille rantaosuuksille. Niitä voitaisiin toteuttaa yksityisellekin maalle ulkoilulain perusteella. Joissakin paikoissa on kaupunki ostanut rantakaistan yhtenäisen ulkoilureitin toteuttamiseksi.

Virtavesien kehittämisperiaatteissa (Vantaan kaupunki 2016) linjattiin myös rantareittien toteuttamisperiaatteita. Ulkoilureitin toteuttaminen edellyttää, että sen suunnittelussa geotekniikan, maanomistuksen, liikenteen, tulvakorkeuksien, maiseman ja kaupunkikuvan asettamat reunaehdot on otettu huomioon. Reitti voidaan joutua rakentamaan näiden lähtökohtien takia jopa 50 - 100 m etäisyydelle

jokirannasta. Jokirannan läheisyyteen on tällöin mahdollista toteuttaa erillinen kapea, kevyesti perustettu polku. Kehittämisperiaatteissa on lähtökohtana säilyttää ranta-alueiden pellot mahdollisimman suurina kokonaisuuksina. Peltojen sijasta avoimia ranta-alueita voidaan hoitaa myös niittyinä ja laitumina.

Veden äärelle pääseminen tulisi tehdä mahdolliseksi myös silloin, kun ulkoilureitti joudutaan geoteknisistä syistä rakentamaan kauemmas rannasta. Ulkoilutietä voidaan esimerkiksi tehdä rantaa kohti pistoreitti, joka mahdollistaa pääsyn veden ääreen. Rantaan voidaan myös tehdä laituri, mikä säästää rantaa kulukselta ja eroosiolta.

Purojen arvonnousu

Vuosi 2015 oli Vantaalla purojen teemavuosi ja purojen kunnostamisesta on laadittu myös ohjelma (Kyytinen 2016). Vantaan merkittävimmät purot ovat Kylmäoja, Rekolanoja ja Krapuoja sivupuroineen. Pienempiä puroja on kuitenkin lukuisia ja tässä tarkasteluun on otettu mukaan kaikki ne, jotka Vantaan virtavesiselvityksessä (Janatuinen 2011) on määritelty vesilain mukaisiksi vesistöiksi. Koska purot ovat kapeita, on rantapituus laskettu jokirannoista poiketen vain kertaalleen. Purorantaa on yhteensä 124 km, josta 71 km sijoittuu asemakaavoitetulle alueelle. Purojen yhteenlaskettu pituus on todellisuudessa hiukan pitempi, koska tässä tarkastelussa ei käsitellä lainkaan niitä purojaksoja, jotka ovat putkessa maan alla. Purojakso on määritelty vapaaksi, jos ainakin toinen ranta on vapaa.

Asemakaavan virkistysalueella puroja on 64 km eli 90 % asemakaava-alueelle sijoittuvista puroista. Tonttimaalla puroista on siis 10 %. Näitä suljettuja puro-

*Kylmäojan ulkoilureitiltä voi ihailla
reheviä kotkansiipiä. JV*

*Purot tarjoavat yllätyksiä: pieni
koski Mustikkasuonojassa. JV*

rantoja on erityisesti vanhoilla pientaloalueilla. Palstoitussuunnitelmien ja vanhojen rakennuskaavojen alkuperäisillä suurilla tonteilla puroillekin oli tilaa, eikä puroja toisaalta katsottu vielä 1950-luvullakaan yleisen virkistyskannalta kovin tärkeiksi. Myös työpaikka-alueilla on puroja, joita ei asemakaavaa laadittaessa ole ajateltu tarvittavan virkistykseen – ne on saatettu kokea pikemminkin kiusaksi. Purouoma on voitu rakentamisen tieltä tarvittaessa joko siirtää tontin reunalle tai putkittaa. Purojen arvo vedenkierron ja luonnon monimuotoisuuden sekä yleisen virkistyskannalta ymmärretään nykyisin paremmin sekä kaavoituksessa että esimerkiksi hulevesien luonnonmukaisen käsittelyn suunnittelussa. Putkittujakin puroja avataan uudelleen ja oiottuja purouomia ennallistetaan.

*Pienikin vesi on iso ilo. Kormu-
niitynoja Håkansbölessä. MI*

Pieniä järviä, lampia ja tekolampia

Järviä on Vantaalla vähän ja ne ovat pieniä. Kuusijärvi on suurin (7,5 ha) ja seuraavina tulevat Lammaslampi (7,2 ha) ja Bisajärvi (4,1 ha). Pitkäjärvestä Vantaalle sijoittuu vain pieni osa (7,3 ha) ja Gumböle träskistä puolet (1,8 ha). Näiden lisäksi Vantaalla on pienempiä luonnonlampia.

Kuusijärvi on suosittu uimapaiikka ja erityisesti kauniina kesäpäivänä se kerää kävijöitä laajalta alueelta myös Vantaan ulkopuolelta. Kävijätutkimuksen mukaan (Vierikko ym. 2014) kävijöistä 61 % on vantaalaisia ja 30 % helsinkiläisiä. Paikalle saavuttiin useimmiten autolla (73 %). Vain muutama (7 %) hyödynsi joukko liikennettä, mutta pyörällä tai kävellen saapui 19 %. Lammaslampi osoittautui kyselytutkimuksessa (Pelkonen & Tyrväinen 2005) asukkaiden mielipaikaksi, johon tullaan myös Pähkinärinteen ulkopuolelta.

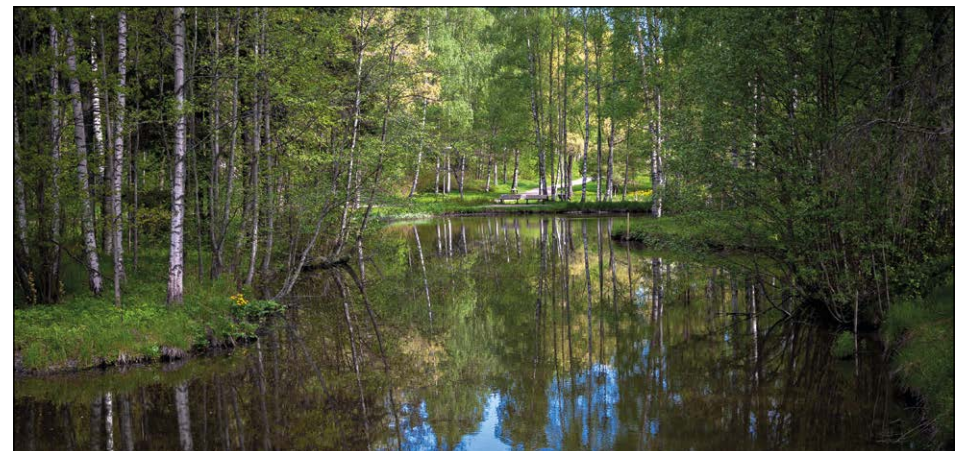
Vantaalla on myös tekolampia, joita on tehty puroja patoamalla tai niitä syntynyt pohjavedestä entisiin hiekkakuoppiin. Patoamalla tehdyistä suurimmat ovat Korson Ankkapuiston lampi (1,9 ha) ja Ristipuron allas (0,9 ha) ja ne ovat suosittuja ulkoilunkin kohteita ja levähdyspaikkoja. Ankkalampi on pahoin liettynyt ja 2017 lampi ruopataan ja puistossa tehdään perusteellinen kunnostustyö.

Kuusijärvellä on kesällä vilkasta. PT

Gumböle träsk tarjoaa erämaista tunnelmaa samoilijalle. JV

Ankkalampi Korsossa peilaa taivasta. PR

Pohjavesialtaista suurin on Vetokannaksen allas (1,8 ha), josta vastikään kunnostettuna on heti tullut valtavan suosittu uima- ja auringonottoaika. Vaaralan pohjavesilammista kaksi (1,2 h) on Vantaan puolella ja yksi lisäksi Helsingin puolella. Lampia kunnostettiin 1980-luvulla, mutta alue on päässyt ränsistymään. Suunnitteilla on kunnostaa aluetta uudelleen.

Asemakaavoitetulla alueella kaikki järvien ja lampien rannat ovat yleistä virkistysaluetta. Asemakaavan ulkopuolellakin vain Bisajärvellä on vähän suljettua rantaa.

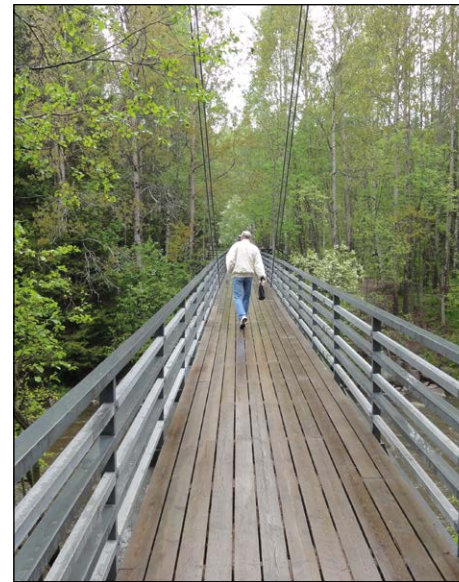

Vetokannaksen entisestä vedenottamosta tehty virkistyskeidas on tullut tarpeeseen, koska Länsi-Vantaalta on puuttunut uimapaikka. PR

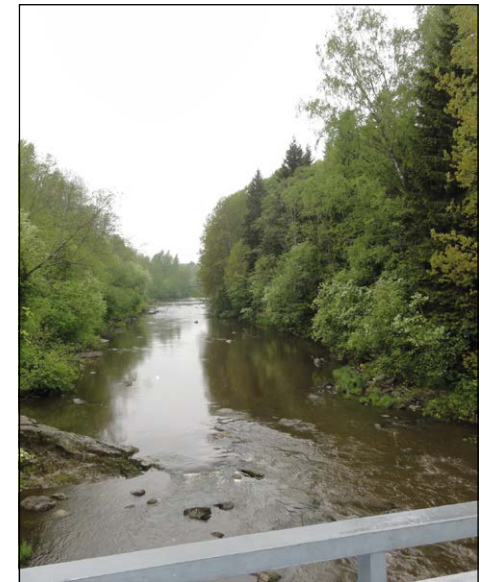
Rantojen saavutettavuus

Vaikka vesistöjä on Vantaalla vähän, ovat nämä vähät aarteet tärkeä osa monien vantaalaisten lähivirkistysympäristöä. Kaupunki on jo pitkään kaavoituspolitiikassaan tavoitellut rantojen säilyttämistä tai vapauttamista yleiseen virkistyskäyttöön.

Saavutettavuutta on tässä laskettu yksinkertaisesti linnuntietä, jolloin todelliset matkat muodostuvat hiukan pidemmiksi. Enintään 300 metrin etäisyydellä asemakaavoitetuista Vantaan- ja Keravanjoen vapaista rannoista asuu 12 800 asukasta ja 700 metrin etäisyydellä 40 600 asukasta. Rekolanjoen vastaavilla vaikutusalueilla asuu 13 500 ja 28 300 asukasta ja Kylmäojan 9 600 ja 20 300. Mätäoja on vesistönä vähäinen mutta sen lähietäisyydellä asuu 5 300 asukasta ja 700 metrin säteellä jo 16 400 asukasta. Kaikkiaan asemakaavoitetulla virkistysalueella olevien vesistöjen vaikutuspiirissä asuu 300 metrin säteellä 75 800, eli 37 % asemakaavoitetulla alueella asuvista vantaalaisista ja 700 metrin säteellä 172 000 eli 83 %. Asemakaavan ulkopuolella olevien vapaiden rantojen vaikutuspiirissä on lisäksi 3 500/4 800 asukasta. Vantaalaisista 38 % asuu aivan vapaan rannan lähellä (300 m) ja 84 % kävelyetäisyydellä (700 m). Keskimäärin jokaista vantaalaista kohti on metrin verran vapaata rantaviivaa mutta rantojen käyttöpaine vaihtelee suuresti kaupungin eri osissa.

Sillat ovat tärkeitä: siltaa pitkin pääsee yli ... TK

... ja sillalta näkee jokimaiseman. Pitkäkoski Vantaanjoessa. TK

Mätäojan kosteikkorannat ovat erityisen monimuotoista luontoa aivan tiiviin kaupunkirakenteen sisällä. JV

Suljetut keitaat

Vantaan suurin järvi, Silvolan tekojärvi (47 ha), on yleiseltä virkistyskäytöltä suljettu. Silvolan tekojärvi on kuitenkin merkittävä ekosysteemipalvelu, koska se on osa Pääkaupunkiseudun juomavesihuoltojärjestelmää.

Vantaalla on lukuisia pieniä, yksityisissä pihoiissa tai rajoitetussa virkistyskäytössä, kuten golfkentillä, olevia tekolampia. Nämäkin tekolammet voivat kehittyä vähitellen vesilintujen suosimiksi ja kasvistoltaan monimuotoisiksi ”keitaiksi”.

Golfkentän vesiesteet haastavat pelaajan mutta tarjoavat myös luontoelämyksiä. GK

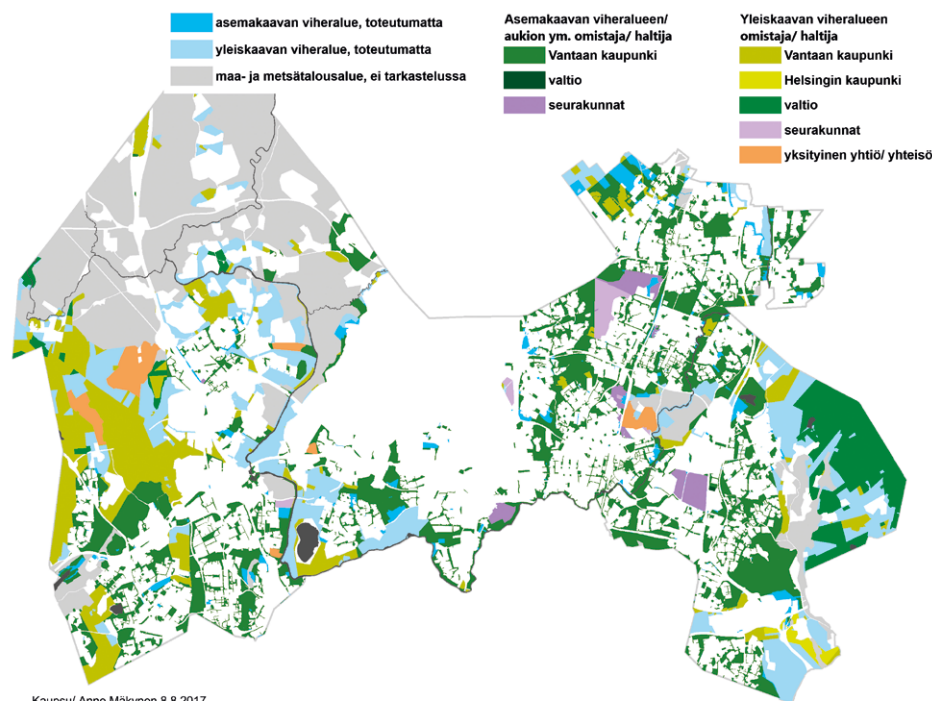
Lähteet:

Janatuinen, A. 2011: Vantaan virtavesiselvitys 2010-2011. Vantaan kaupunki, ympäristökeskus C18.
 Kyytinen, A.: Purojen kunnostusohjelma 2016-20
 Pelkonen, J., Tyrväinen, L. 2005: Kaupunkiviheralueiden koetut arvot ja merkitys asukkaille Länsi-Vantaalla. Helsingin yliopisto, Vantaan kaupunki
 Vantaan viheralueyksikkö 2011: Vantaan viheralueohjelma 2011-2020. Vantaan kaupunki, viheralueyksikkö C1:2012
 Sepänmaa, Y. 2000: Vesi ja vesiluonnon estetiikka. Elore 1/2000, Suomen Kansantietouden Tutkijain Seura ry., Joensuu
 Vantaan kaupunki 2016: Vantaan virtavesien kehittämisperiaatteet. www.vantaa.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/vantaa/embeds/vantaawwwstructure/132535_Vantaan_virtavesien_kehittamisperiaatteet.pdf
 Vierikko, K., Kristjankroon, H., Yli-Pelkonen, V. 2014: Kuusijärven kävijä- ja kasvillisuustutkimus 2013-2014. Helsingin yliopiston ympäristötieteiden laitos, osa ENJUSTESS tutkimushanketta (Ympäristöoikeudenmukaisuus ja ekosysteemipalvelut: saavutettavuus, tasapuolisuus ja osallistuminen vesiympäristöjen käytössä ja suunnittelussa Helsingin seudulla).

Viheralueverkoston toteutuminen

Voimassaolevien kaavojen viheralueiden toteutumista tarkastellaan maanomistuksen perusteella. Joissakin tapauksissa toteuttajaksi katsotaan tässä maan vuokraaja, joka toteuttaa kaavan mukaista virkistystoimintaa.

Toteutumistarkasteluun sisältyvät asemakaavojen erilaiset virkistysalueet, luonnonsuojelualueet ja erityisviheralueet sekä aukiot ja kävelykadut, jotka ovat yli 5000 m² tai liittyvät kiinteästi viheralueverkostoon. Asemakaavaviheralueita on yhteensä runsaat 3550 ha ja aukioita/kävelykatuja 84 ha. Yleiskaavan viheralueista tarkasteluun sisältyvät asemakaavoitetun alueen ulkopuolelta erilaiset virkistysalueet, luonnonsuojelualueet ja erityisviheralueet, yhteensä runsas 4600 ha.

Asema- ja yleiskaavan viheralueverkoston toteutuminen. Tarkastelussa ei ole mukana maa- ja metsätalousalueita.

Tarkastelun ulkopuolelle on jätetty yleis- ja asemakaavojen maa- ja metsätalousalueet. Ne ovat kaikki toteutuneita, koska ne ovat kaavan mukaisessa käytössä maanomistajasta riippumatta. Maa- ja metsätalousalueita on yhteensä runsas 3900 ha eli vajaa kolmannes kaikista viheralueista.

Asemakaavan viheralueista on toteutunut 3220 ha eli 91 %, aukioista ja kävelykaduista 78 ha eli 96 % ja yleiskaavan viheralueista 2660 ha eli 57 %.

Asemakaavan (vas.) ja yleiskaavan (oik.) viheralueiden toteutuminen. Ei sisällä maa- ja metsätalousalueita.

Vantaan kaupungin omistamista viheralueista ei ole käytettävissä ajantasaista hoitoluokituskarttaa koko kaupungin alueelta, joten myös niitä voidaan tarkastella tässä pelkästään maanomistukseen ja hallintaan perustuen.

Virkistysalueiden toteuttajana on yleensä kaupunki ja asemakaavassa varatut virkistysalueet on tavoitteena hankkia kaupungin omistukseen mahdollisimman pian. Yleiskaavan virkistysaluevaraukset saattavat olla pitkäänkin yksityisessä omistuksessa ja käytettävissä vain jokamiehenoikeuden puitteissa. Ulkoilureittien toteuttaminen yksityiselle maalle ulkoilulain perusteella on myös mahdollista. Vantaalla ei tätä keinoa ole aikaisemmin käytetty mutta Kuusijärveltä Sipoonkorpeen johtavan reitin toteuttaminen tällä menettelyllä on vireillä.

Vantaan kaupunki on pyrkinyt hankkimaan viheralueet vapaaehtoisin kaupoin ja vain harvoin ryhtynyt maankäyttö- ja rakennuslain mahdollistamaan lunastusmenettelyyn. Kaupungin omistamista virkistysalueista valtaosaa hoidetaan

kaupunkimetsinä. Keskeiset virkistysalueet perustetaan ja hoidetaan puistoina (vajaa 15 % asemakaavan viheralueista). Kaupunki on myös rauhoittanut omistamiaan alueita luonnonsuojelualueiksi.

Asemakaavan viheralueista kaupunki omistaa 85 % ja aukioista ja kävelykaduista 96 %. Yleiskaavan viheralueista Vantaan kaupunki omistaa 34 %. Lisäksi **Helsingin kaupunki** omistaa yleiskaavan retkeily-, ulkoilu- ja luonnonsuojelualuevarauksia Länsisalmessa yhteensä yhden prosentin. Helsingin kaupungin omistama alue katsotaan tässä myös voimassaolevan yleiskaavan toteutumiseksi, vaikka alueelle laaditaan Östersundomin yhteistä yleiskaavaa, jossa maankäytötavoite muuttune.

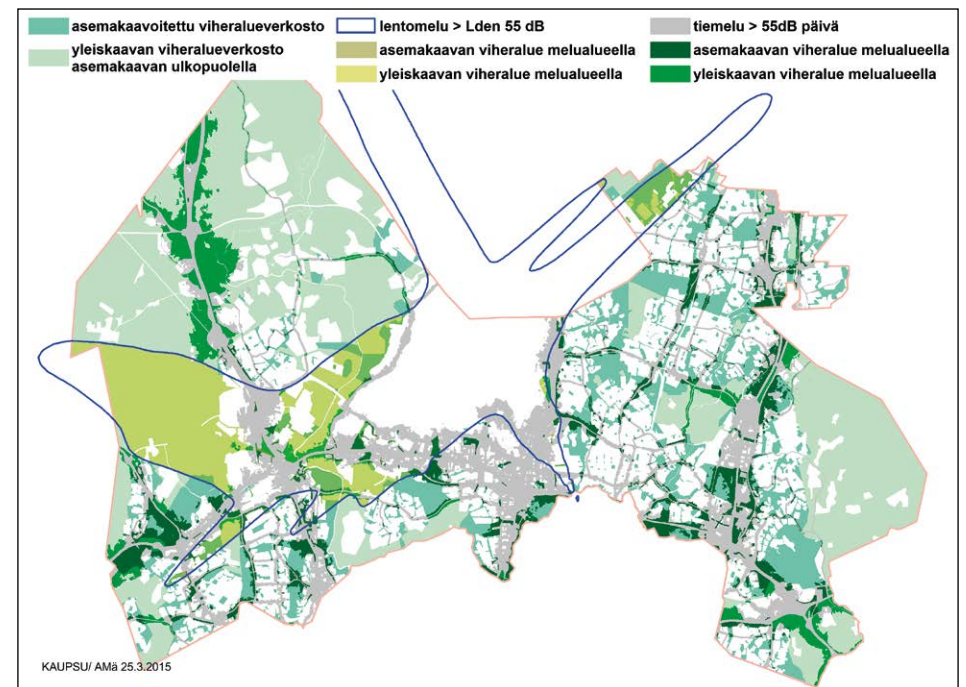
Valtio omistaa yli 730 ha yleiskaavan viheralueita eli 16 %. Sipoonkorven kansallispuiston lisäksi valtio omistaa kansallispuistoon rajoittuvia retkeily- ja ulkoilualueita, jotka maanomistuksen perusteella tässä lasketaan kansallispuistoon kuuluviksi ja toteutuneiksi. Alueet liitettäneen kansallispuistoon ennemmin tai myöhemmin. Lisäksi valtio omistaa useita erillisiä alueita Natura-kohteesta ”Vestran suot, lehdot ja vanhat metsät” ja niiden rauhoittaminen luonnonsuojelulailla on vireillä (2017). Euroopan unionin luonnonsuojeluverkoston toteuttaminen on valtion tehtävä, joten olisi perusteltua, että valtio hankkisi omistukseensa myös kaupungin omistamat osat Natura-alueista.

Asemakaavaviheralueista valtio omistaa vain pienen Saksalaisen sotilashautausmaan Itä-Hakkilassa. Valtion omistamia vähäisiä osia kävelyteistä yms. asemien tai liikenneväylien yhteydessä ei ole eritelty, vaan ne on sisällytetty kaupungin toteuttamiin alueisiin.

Vantaan ja Helsingin **seurakuntayhtymät** ovat merkittäviä maanomistajia Vantaalla. Hautausmaat ovat seurakuntien toteuttamisvastuulla. Seurakunnat ovat luonteeltaan julkisyhteisöjä ja niiden omistamat laajat metsäalueet Asolan kaupunginosassa ovat vilkkaassa virkistyskäytössä. Seurakuntien toteuttamiseksi viheralueeksi on siksi tässä katsottu Elmon suunniteltua urheilupuistoa ympäröivät asemakaavan ja yleiskaavan lähivirkistysalueet. Kaupunki on jo toteuttanut Elmon hiihtolatupohjan seurakunnalta vuokratulle maalle. Urheilukentiksi kaavoitettu alue sen sijaan on toteutumaton. Lisäksi virkistysalueiksi varatut, viljelykäytössä olevat alueet Hiekkaharjussa ja Vantaanlaaksossa on katsottu toteutuneiksi, koska molemmissa on käytössä oleva ulkoilureitti, joka mahdollistaa viljelymaisen kokemisen kaikkina vuodenaikoina. Asemakaavaviheralueista seurakuntien toteuttamaa on viisi prosenttia ja yleiskaavan viheralueista kaksi prosenttia.

Yksityiset yhtiöt tai yhteisöt voivat toteuttaa merkittäviäkin virkistyspalveluja. Yleiskaavaviheralueista yksityisten toteuttamia on viisi prosenttia, asemakaavaviheralueista alle yksi prosentti. Laaja-alaisimpia yksityisiä virkistysalueita ovat golfkentät. Keimola Golf omistaa kenttäalueensa, Hiekkaharju Golf sijoittuu seurakunnilta vuokratulle maalle. Asemakaavaviheralueelle sijoittuva Mega Range Viinikkalassa ja yleiskaavaviheralueelle sijoittuva Vantaan golfpuisto Petikossa on tässä myös katsottu yksityisten toteuttamiksi virkistyspalveluiksi, vaikka ne sijoittuvat Vantaan kaupungilta vuokratulle maalle. Yksityisiä virkistysalueita ovat myös siirtolapuutarhat Vantaanlaaksossa ja Lapinkylässä.

Melu viheralueilla

Tiemelu ja lentomelu viheralueilla. Tiemelu on vuoden 2011 päivämellutilanne. Lentomelu on vuorokauden keskimellutason verhoikäyrä 2020.

Melu heikentää viheralueiden laatua. Vantaalla on tiemelua paljon, koska kaupungin läpi kulkee useita valtakunnallisia ja seudullisia pääväyliä ja myös Vantaan pääkaduilla on runsaasti liikennettä. Viheralueita voidaan jossakin määrin suojata tiemelulta melusuojarakentein. Lentomelu on merkittävä maankäytön suunnittelua rajoittava tekijä ja se haittaa laajasti myös viheralueita. Toisaalta lentomelu on luonteeltaan erilaista kuin tiemelu. Tiemelu on jatkuvaa huminaa, kun taas lentomelu koostuu yksittäisistä lennoista, jotka suuntautuvat eri nousu- ja laskureiteille tuulen suunnan mukaan. Tiemelulle altistumista tarkastellaan tässä päivämelun mallinnuksella $L_{den} > 55$ dB (2011) ja lentomelua keskivuorokausimelutason mallinnuksena $L_{den} > 55$ dB (verhokäyrä 2020).

Vantaan kaikista asemakaavan viheralueista tiemelualueelle (> 55 dB päivämelu) sijoittuu 27 % ja asemakaavan ulkopuolisista yleiskaavan viheralueista 10 %. Lentomelualueelle ($L_{den} > 55$ dB) sijoittuu kaikista asemakaavan viheralueista 12 % ja yleiskaavan viheralueista 19 %. Asemakaavan viheralueista sekä tiemelulle että lentomelulle altistuu 2 %, samoin yleiskaavan viheralueista.

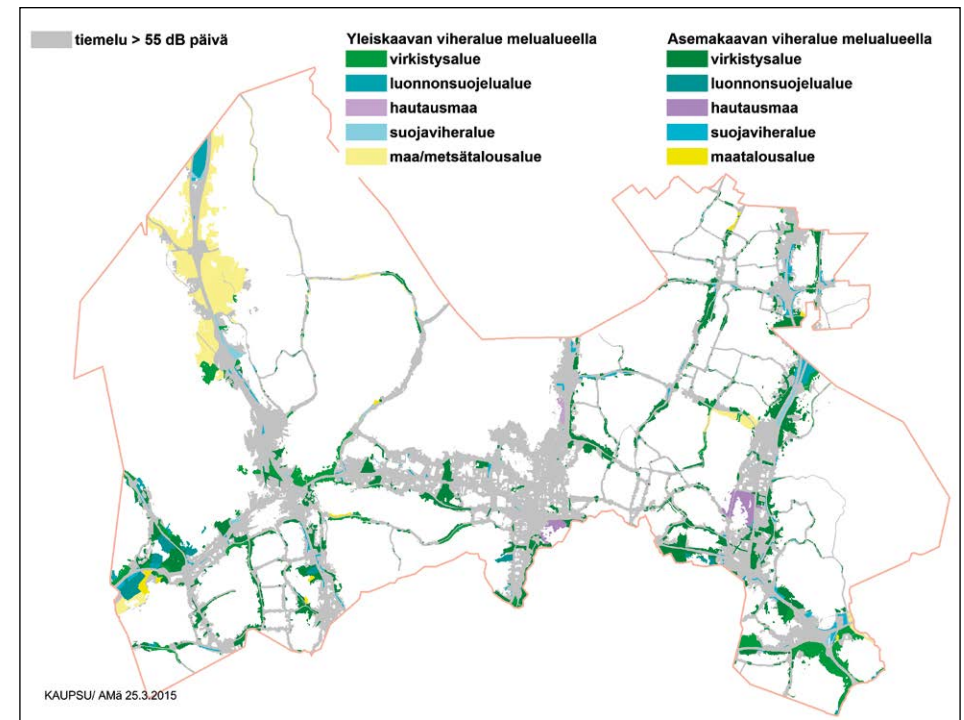
	asemakaava		yleiskaava	
	tiemelu %	lentomelu %	tiemelu %	lentomelu %
virkestysalue	23	11	9	36
luonnon-suojelualue	40	4	5	23
hautausmaa	50	0	55	70
suojaviheralue	83	9	64	30
maa/metsä-talousalue	20	55	12	4
kaikki viheralueet	27	12	10	19

Asemakaavan ja asemakaavan ulkopuolisten yleiskaavan viheralueiden altistuminen tiemelulle (>55 dB päivämelu) ja lentomelulle ($L_{den} > 55$ dB) viheralueluokittain.

Tiemelua monilla viheralueilla

Tiemelu vaivaa viheralueita erityisesti moottoriteiden ja Kehä III:n varressa, missä melualue ulottuu maastosta riippuen jopa 500 metrin etäisyydelle tiestä. Melumallinnuksessa on otettu huomioon maaston muotojen, meluesteiden ja suurten rakennusten vaikutus, mutta ei puuston melua vaimentavaa vaikutusta.

Teiden varsille on kaavoissa osoitettu suojaviheralueita erityisesti silloin, kun viheralue tien ja asutokortteleiden tai muun maankäytön välillä on kapea tai viheralue on teiden välissä. Tällä periaatteella myös vanhojen rakennuskaavojen tai asemakaavojen ”puistoja” on tulkittu suojaviheralueiksi, koska vanhoissa kaavojen merkintäohjeissa ei ole ollut suojaviheralueita. Suojaviheralueelle voidaan

Tiemelulle altistuvat asemakaavan ja yleiskaavan viheralueet viheralueluokittain.

mahdollisesti tehdä meluvalli ja aluetta on tavoitteena hoitaa monikerroksisena, tiheänä puu- ja pensaskasvustona.

Laajoista virkistysalueista ei kaavoissa yleensä ole erotettu tien vartta suojaviheralueeksi, eikä virkistysalueita varten ole yleensä suunniteltu melusuojarakenteita. Tiemelualueelle sijoittuu kaikista asemakaavan virkistysalueista runsas 700 hehtaaria, eli 23 %, ja yleiskaavan virkistysalueista vajaa 300 hehtaaria, eli 9 %. Tuhannen hehtaarin muuttaminen virkistysalueista suojaviheralueiksi ei ole mielekästä, joten virkistysalueiden suojaamista melusuojarakentein olisi vilkkaimmin käytetyillä virkistysalueilla edistettävä. Muun muassa Kuusijärven ulkoilualue on suurelta osin tiemelualuetta.

Luonnonsuojelualueita on tiemelun vaikutuspiirissä erityisesti Länsi-Vantaalla. Tiemelualueelle sijoittuu asemakaavan luonnonsuojelualueista 80 hehtaaria, eli 40 %, ja yleiskaavan luonnonsuojelualueista 60 hehtaaria eli 5 %. Luonnonsuojelualueiden tiemelulta suojaamisen tarve riippuu suojeltavien lajien herkkyydestä. Teiden luontoalueita pirstova vaikutus lienee kuitenkin suurempi ongelma kuin melu.

Kaikki hautausmaat Vantaalla altistuvat ainakin osittain tiemelulle, vaikka hautausmaan tulisi olla hiljentymisen paikka. Kehä III:n melusuojarakenteetkaan eivät hiljennä Kirkonkylän hautausmaan pohjoisosaa alle 55 dB:n. Honkanummella melu leviää Lahdenväylältä ja Vanhalla Porvoontieltä niin, että vain keskiosa on hiljaisempi. Ruskeasannan hautausmaasta tiemelualue kattaa itäosan.

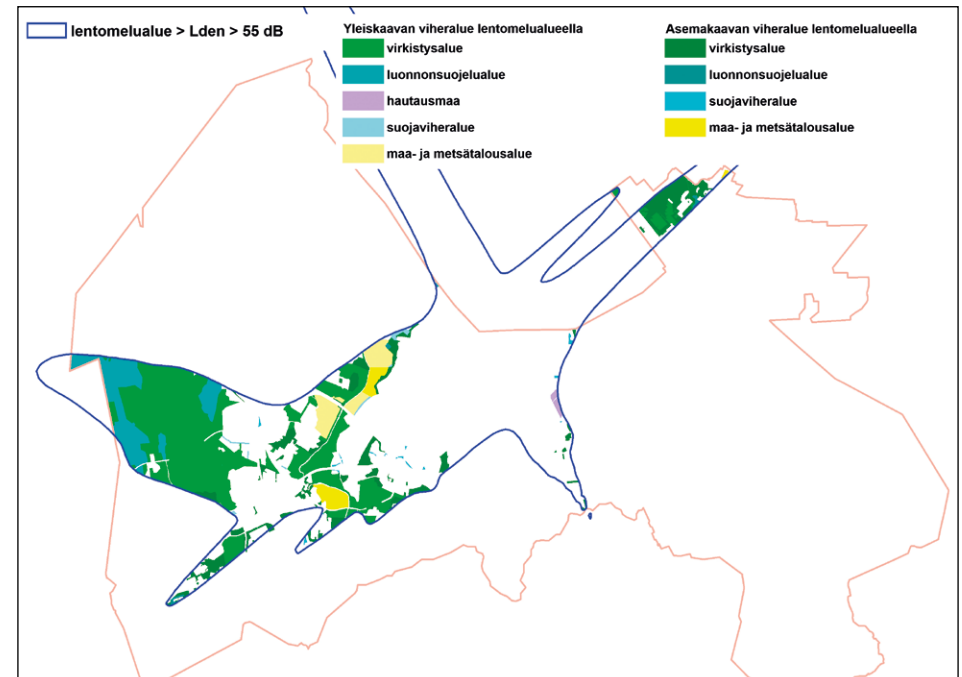
Lentomelu Petikon ja Vierumäen vitsaus

Lentomelualueelle sijoittuu asemakaavan virkistysalueista 340 hehtaaria, eli 11 %, ja yleiskaavan virkistysalueista 1200 hehtaaria, eli 36 %. Asemakaavan luonnonsuojelualueista lentomelualueelle sijoittuu 85 hehtaaria, eli 4 %, ja yleiskaavan luonnonsuojelualueista 280 hehtaaria eli 23 %.

Lentomelu haittaa erityisesti Petikon luontovirkistysaluetta sekä Vierumäen metsäaluetta. Molemmat alueet ovat lentomelusta huolimatta vilkkaassa virkistyskäytössä. Alueet tarjoavat runsaasti mahdollisuuksia virkistäytymiseen ja luontoelämyksiin, eikä olisi perusteltua määritellä niitä lentomelun takia virkistykseen sopimattomiksi.

Ruskeasannan hautausmaa altistuu lentomelulle länsiosastaan, mihin tiemelu ei ulotu. Aikanaan se perustettiin hyvin rauhalliseen paikkaan.

Suojaviheralueet eivät suojaa lentomelulta, joten lentomelualueen asema- ja yleiskaavan yhteensä 15 ha suojaviheralueet onkin suunniteltu suojaamaan tiemelulta.

Lentomelulle altistuvat asemakaavan ja yleiskaavan viheralueet viheralueluokittain.

Viheralueverkoston kasvupotentiaali

Maaperä määrittelee viheralueiden kasvuolosuhteita merkittävästi. Rakentaminen pyritään sijoittamaan kantavuudeltaan hyvälle maapohjalle, jolloin viheralueiksi valikoituu usein rakennettavuudeltaan huonompia alueita. Rakennettavuus ei kuitenkaan kulje käsi kädessä kasvuolosuhteiden kanssa ja maaperäkartan geotekninen maalajiluokitus on kasvuolosuhteiden tarkastelun kannalta joiltakin osin ongelmallinen.

Kallioiset alueet ovat joko avokallioita tai maakerros kallion päällä on ohut. Kasvupaikkana kallioiset alueet ovat ohuen maakerroksen takia kuivia ja happamen (pieniä poikkeuksia lukuun ottamatta) kallioperän vuoksi karuja. Puusto kasvaa hitaasti, jää matalaksi ja kasvillisuus on kokonaisuudessaan arka kulutukselle. Asemakaavoitetusta viheralueverkostosta 13 % on kallioisia alueita, yleiskaavan viheralueverkostosta (asemakaavan ulkopuolella) 15 %. Koko Vantaan maa-alasta kallioisia alueita on 12 %. Sipoonkorven ja Petikon laajoilla viheralueilla on paljon kallioisia alueita ja kulumisjälkiä näkyy suosituimmissa paikoissa. Asutuksen läheisistä, asemakaavoitetuista viheralueista yllättävän suuri osuus on kallioisia, ja kulutusaine edellyttää niiden käytön kanavoimista.

Moreenimaata on asemakaavaviheralueista 17 % ja asemakaavan ulkopuolisista yleiskaavaviheralueista lisäksi 14 %, koko Vantaalla 15 %. Moreenimaan kasvupotentiaali vaihtelee sen mukaan, kuinka paljon se sisältää hienoja maa-aineksia. Yleistäen moreenimaat antavat kuitenkin hyvät lähtökohdat monenlaisten viheralueiden toteuttamiselle.

Viheralueista on sormamaita alle 0,1 %, joten niillä ei ole merkitystä viheralueverkostossa. Hiekkamaita sen sijaan on asemakaavaviheralueista 7 % ja asemakaavan ulkopuolisista yleiskaavaviheralueista 4 %, koko Vantaalla 7 %. Hiekkamaat ovat hyvin vettä läpäiseviä ja siten kasvupaikkana yleensä kuivia. Ohuen humuskerroksen takia kasvillisuus on kulutusarkaa. Hiekkamaihin sisällytetään kuitenkin geo-luokituksessa myös karkea hietä, joka hiekinä ja myös hienojakeisempina maalajina on kasvuolosuhteiltaan erinomaista. Kuivan hiekkamaan kasvuolosuh-

teita voi parantaa lisäämällä maan kykyä pidättää vettä. Käyttökenttien rakentaminen hiekkamaille on helppoa ja alueet sopivat hyvin puhtaiden hulevesien imeyttämiseen.

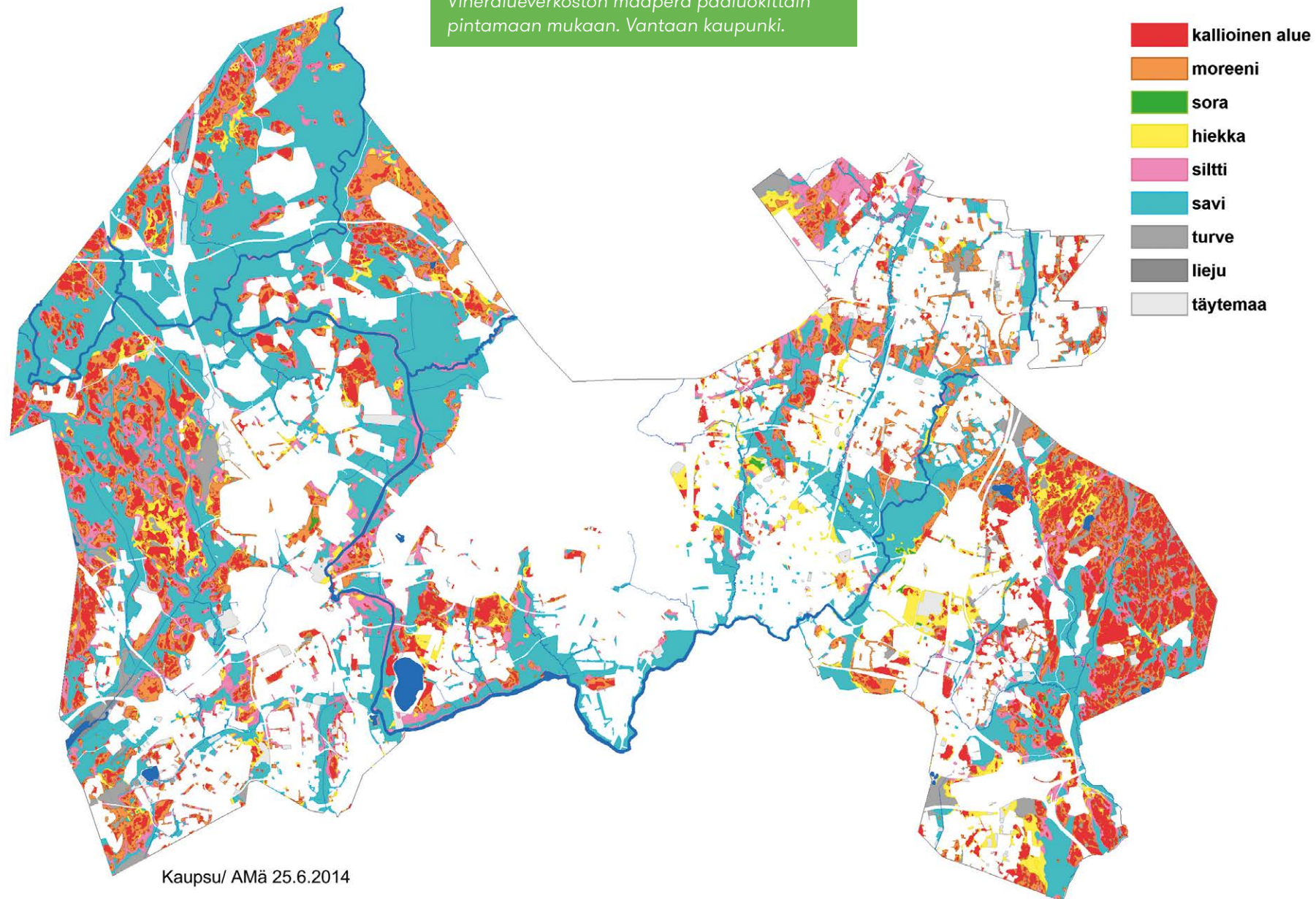
Silttimaat sijoittuvat tyypillisesti moreenimäkien rinteille. Siltti on kasvuolosuhteiden näkökulmasta ongelmallinen maalajiluokka, koska se sisältää sekä hienon hiedan että hiesun. Hieno hietä on hiekinä ja kasvupohjana rehevää, hiesu on liettyvää ja siten kasvupaikkana hankalaa. Hietamaat ovat hyvä lähtökohta monenlaisten viheralueiden perustamiselle, hiesumaiden soveltuvuus on rajoitetumpaa. Asemakaavaviheralueista silttimaita on 13 % ja asemakaavan ulkopuolisista yleiskaavaviheralueista 12 %, koko Vantaalla 11 %.

Savimaat sijoittuvat laaksoihin tai selänteiden painanteisiin ja ovat kasvupotentiaailtaan erinomaisia. Pääosa savimaista onkin raivattu pelloksi. Hyvän kasvupotentiaalin vuoksi savimaat ovat hyviä monenlaisten viheralueiden lähtökohtana, mutta kenttien tai rakennusten perustamispohjana huonoja. Asemakaavaviheralueista savimaita on 39 %. Asemakaavan ulkopuolisista yleiskaavaviheralueista savimaita on peräti 49 %, valtaosaltaan peltoa. Koko Vantaalla savimaita on 35 %.

Turvemaat ovat Vantaalla useimmiten happamia selännesoita, mutta on myös reheviä turvemaita, joiden pohjamaa on savea tai silttiä. Asemakaavaviheralueista on turvemaita 4 % ja asemakaavan ulkopuolisista yleiskaavan viheralueista 4 %. Suuri osa näistä on suojeltuja soita. Myös koko Vantaalla turvemaita on 4 %. Turvemaat ei kestä lainkaan kulutusta, joten virkistyskäytön ohjaamiseen tarvitaan pitkospuita tms. rakenteita. Turvemaat pidättää hyvin vettä, joten sitä voi hyödyntää hulevesien viivytyksessä. Liejumaita on yhteensä alle 0,1 %.

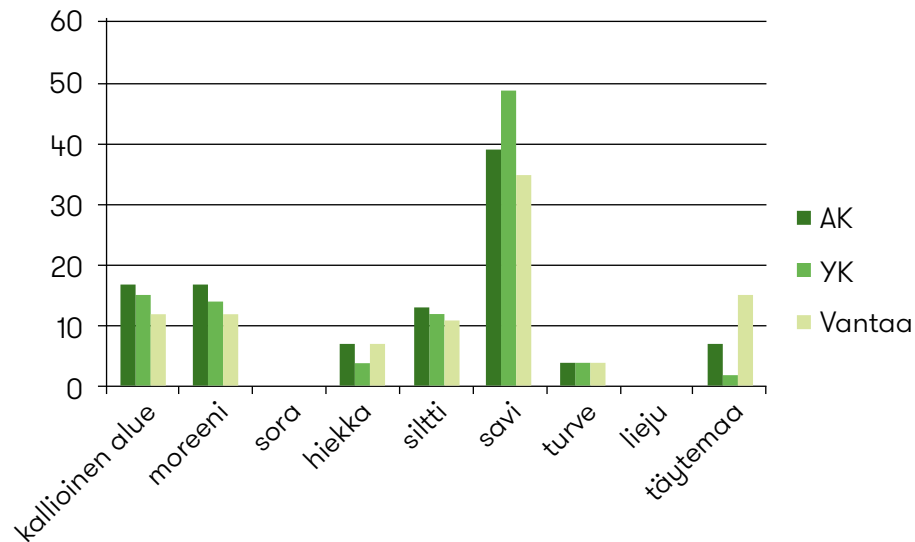
Täyttömaiden kasvupotentiaali riippuu täysin täyttömaiden laadusta. Täyttömaita on asemakaavaviheralueista 7 % ja asemakaavan ulkopuolisista yleiskaavaviheralueista 2 %. Koko Vantaalla täyttömaata on 15 %. Rakennettaessa tehdään usein sekä maaleikkauksia että täyttöjä ja ylijäämämaita käytetään eri-

Viheralueverkoston maaperä pääluokittain
pintamaan mukaan. Vantaan kaupunki.

Kaupsu/ AMä 25.6.2014

laisiin suojavalleihin tai niistä rakennetaan täyttömäkiä. Suuria täyttöjä tehdessä on tärkeimpänä näkökulmana täytön geotekninen vakavuus ja tuleva kasvupotentiaali jää vähemmälle huomiolle. Louhetäyttö, johon jää isoja ilmaonkaloita, voi tuottaa ”viheralueen” joka kasvaa kituen, vaikka pintaan olisi levitetty hyvää multaa. Täyttömaallekin syntyy luonnollisen sukkession tuloksena ja maapohjan vähitellen elävöityessä sen kasvuolosuhteita vastaava, vakiintunut kasvillisuus, mutta alueen käytön kannalta sen vaatima aika on yleensä liian pitkä. Täyttömaalle viheralueen perustaminen joudutaan siksi aloittamaan kasvualustan luomisesta ja kaikki toivottu kasvillisuus on istutettava tai kylvettävä. Tarpeetonta maan täyttämistä ja tasaamista pitää välttää, koska silloin menetetään arvokas luonnonvara: luonnontilainen, muokkaamaton ja elävä maaperä.

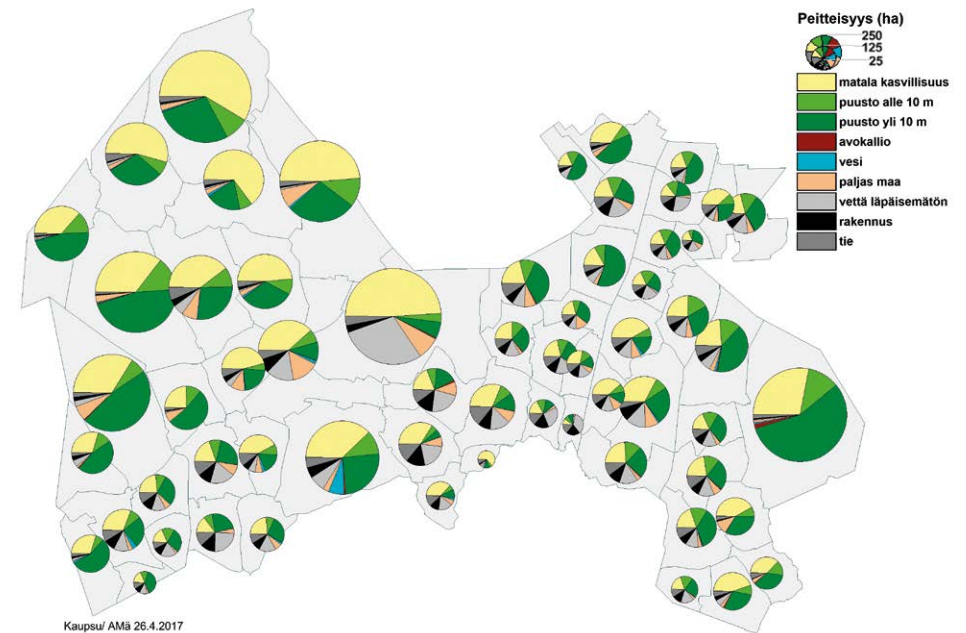
Asemakaavan (AK) ja asemakaavan ulkopuolisen yleiskaavan (YK) viheralueiden maaperä sekä koko kaupungin maaperä (%).

Lähteet:

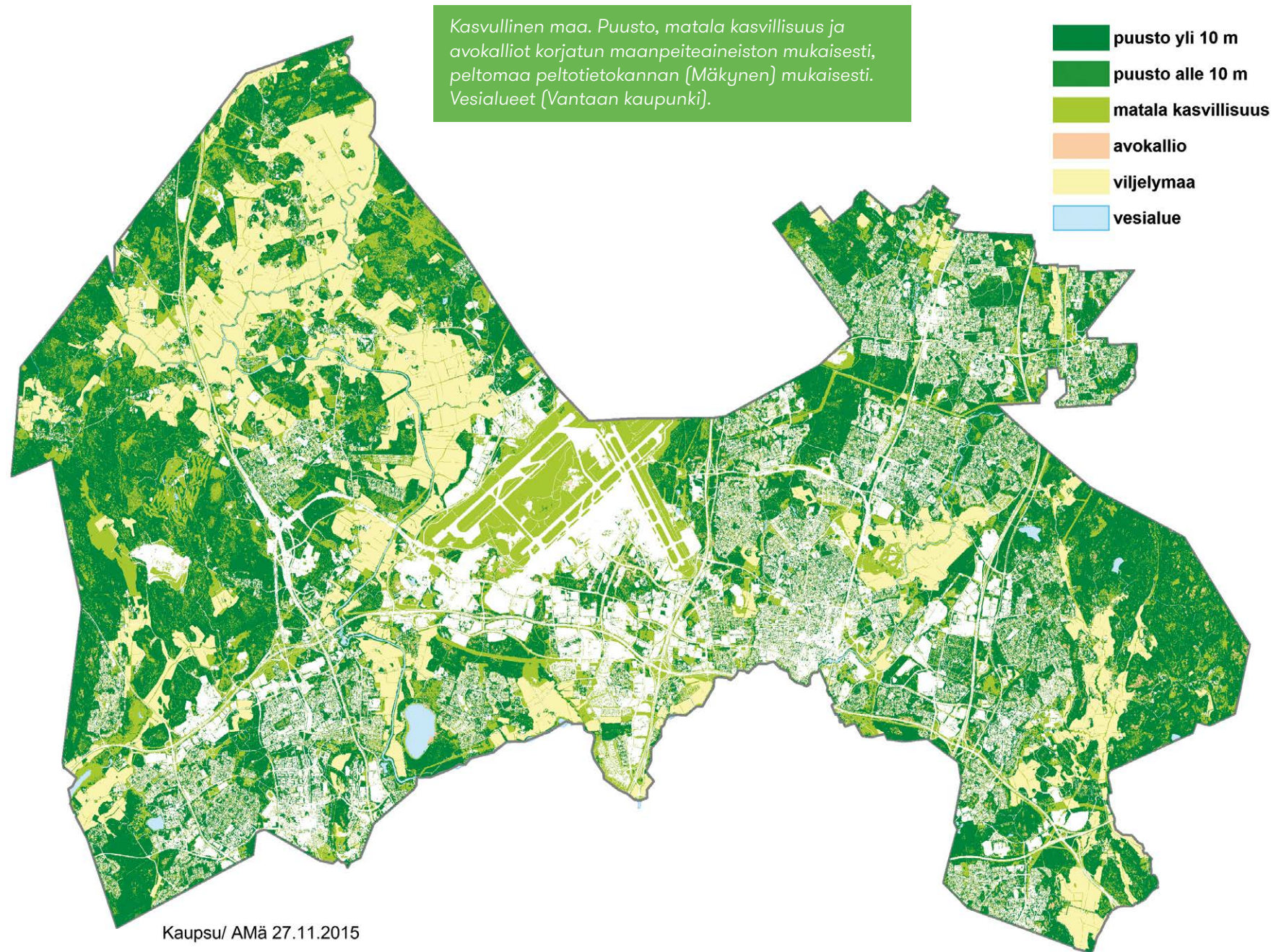
Vantaan kaupunki: Maalajikartta K:\MapData\kartat_GK25\Maalajikartta_vektori
Mäkynen, A.: Viheraluetietokannat K:\MapData\viheralueet_gk25\ak_viheralueet.tab,
rk_viheralueet.tab, ykyhd_viheralueet_ak_ulkop.tab

Kasvullinen maa

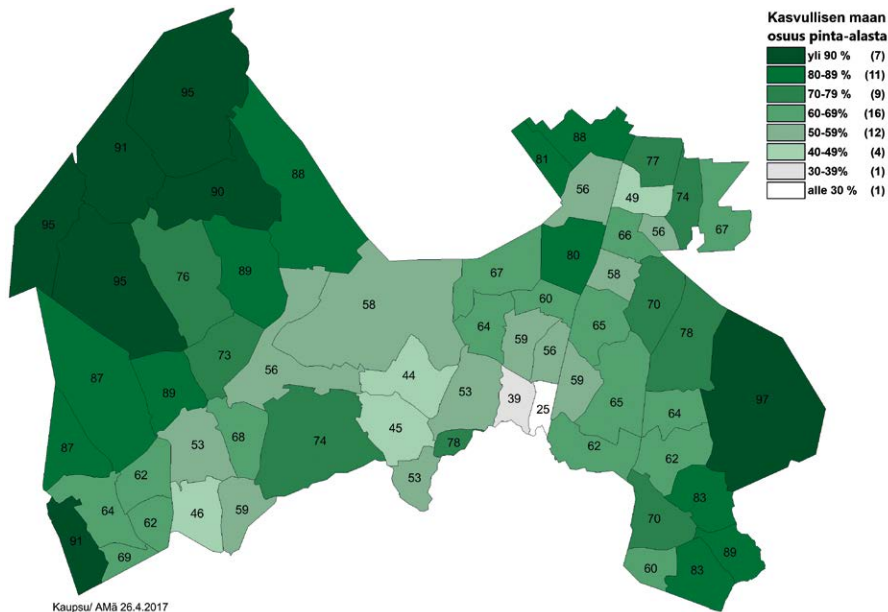
Kasvullinen maa liittyy moniin ekosysteemipalveluihin. Se vaikuttaa tuotantopalveluihin kuten ruoantuotantoon, luonnontuotteisiin ja pohjaveden kertymään, säätely- ja ylläpitopalveluihin kuten haitallisten aineiden biopuhdistukseen ja sidontaan, melunvaimentamiseen, eroosiontorjuntaan, vedenkierron ja pien-ilmaston säätelyyn ja veden laatuun sekä kulttuuripalveluihin kuten virkistysmahdollisuuksiin ja luonnonelämysten tarjoamiseen. Kasvullista maata on kaikki kasvillisuuden peittämä maa. Luonnollista kasvullista maata elinvoimaisten kasvustojen ja elinympäristöjen perustana voi vain hyvin rajoitetusti korvata kansi-rakenteille, katoille tai seinille luoduilla keinotekoisilla kasvupohjilla.

Maanpeite kaupunginosittain (ha).

Kasvullista maata voidaan tarkastella maanpeiteaineiston avulla. Pääkaupunki-seudulla teetettiin 2014 HSY:n ja kaupunkien yhteisprojektina maanpeiteaineisto, jossa oli seitsemän luokkaa: puusto (Vantaalla jaettu kahteen korkeusluokkaan: > 10 m ja <10 m), matala kasvillisuus (alle 2 m), avokallio, vesi, paljas maa, vettä läpäisemätön pinta, rakennus ja tie. Maanpeitteen määrittämisessä jako paljaaseen (vettä läpäisevään) maahan ja vettä läpäisemättömään pintaan ei onnistunut luotettavasti, joten käytännössä luokat joudutaan yleensä yhdistämään ja tulkitsemaan vettä läpäisemättömäksi. Maanpeiteaineistossa läpäisemättömäksi pinnaksi määrittyivät myös varjot. Nämä aiheuttivat virhettä tarkasteltaessa esimerkiksi kasvullisen maan määrää tai veden imeytymisen mahdollisuuksia, joten aineistoa on Vantaalla korjattu virheen pienentämiseksi. Maanpeiteaineisto ei erittele kansipihoja tai viherkattoja, eikä toisaalta kasvihuonetuotantoa, mutta niiden aiheuttama virhe on Vantaalla käytännössä merkityksetön.

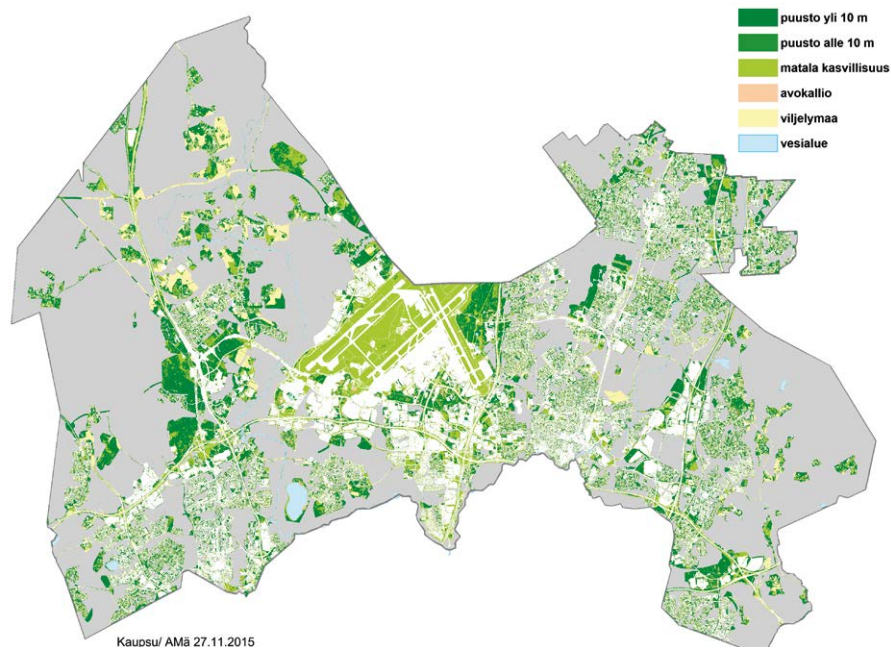
Kasvullisen maan osuus kaupunginosan pinta-alasta (%).

Tässä tarkastelussa on käytetty 2015 korjattua Vantaan maanpeiteaineistoa. Korjaukset on selostettu liitteessä (Liite 1 Tietokannat ja menetelmät). Vantaan pinta-alasta 75 % on kasvullista maata ja 25 % rakennettua maata. Kasvullisen maan määrä vaihtelee huomattavasti eri kaupunginosissa.

Puuston osuus on suurin Sotungissa (67 %). Yli puolet kaupunginosan pinta-alasta on puustoa lisäksi 12 kaupunginosassa: Asolassa, Myllymäessä, Vierumäessä, Keimolassa, Vestrassa, Leppäkorvessa, Askistossa, Linnaisissa, Petikossa, Vallinajalla, Kuninkaanmäessä ja Länsisalmessa. Matalan kasvillisuuden osuus on suuri kaupunginosissa, missä on paljon peltoa: Seutulassa, Kirkonkylässä, Riipilässä, Luhtaanmäessä, Kiilassa ja Lapinkylässä. Lähes puolet pinta-alasta on matalaa kasvillisuutta myös Lentokentän kaupunginosassa, missä laajoja alueita peittää puuttomina lentokentän takia.

Rakennusten osuus pinta-alasta on suuri Tikkurilassa (21 %) ja Viertolassa (17 %). 14 kaupunginosassa on rakennuksia 10 - 14 % ja loppuissa alle 10 %. Teiden osuus on suurin Tikkurilassa, 15 %. Koivuhaassa, Viertolassa ja Pakkalassa teitä on 14 %. Muuta läpäisemätöntä pintaa on eniten Tikkurilassa, 35 %. Yli viidennes läpäisemätöntä pintaa on lisäksi Lentokentällä (29 %), Viertolassa (26 %), Metsolassa (25 %), Myyrmäessä (24 %), Veromiehessä (23 %) ja Pakkalassa (20 %). Paljaan maan osuus on suurin Viinikkalassa (15 %), missä on laajoja louhinta- ja maankäyttelyalueita, sekä Koivukylässä (14 %), missä on selvitysajankohtana ollut laajoja rakennustyömaita.

Kasvullista maata on alle 50 % vain kuudessa kaupunginosassa, kun kaavoitettua viheraluetta on alle 50 % 40 kaupunginosassa. Alle 40 % kasvullista maata on vain kahdessa kaupunginosassa, Tikkurilassa (13 %) ja Viertolassa (39 %). Lentoaseman kaupunginosassa ei ole yhtään kaavoitettua viheraluetta ja Veromiehessäkin vain 3 %. Kasvullista maata on Lentoaseman kaupunginosassa kuitenkin yli 50 % ja Veromiehessäkin yli 40 %. Viheralueiksi kaavoitettujen alueiden ulkopuolella oleva kasvullinen maa on merkittävää kaupungin vihreyden ja myös monien ekosysteemipalveluiden tuotannon kannalta.

Kaupus/ AMä 27.11.2015

Kasvullinen maa kaavoitetun viheralueverkoston (kuvassa harmaana) ulkopuolella eli rakennetuilla tai rakentamiseen varatuilla alueilla.

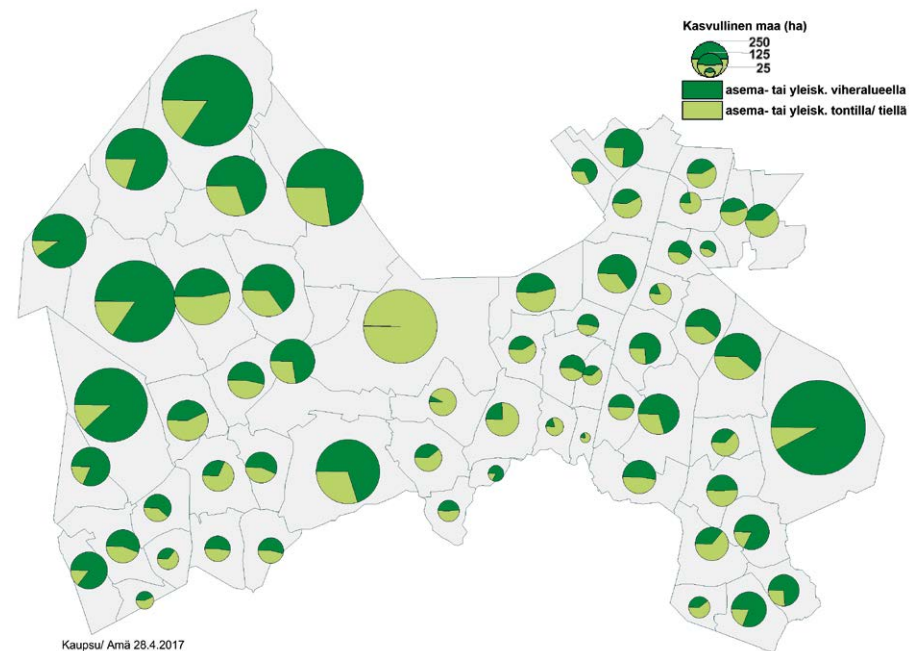
Kasvullinen maa viheralueilla ja niiden ulkopuolella

Tonttimaalla ja liikennealueilla oleva kasvillisuus ja kasvullinen maa ovat merkittävä osa kaupungin viherrakennetta. Rakennetuilta alueilta rakennusten ja puiden varjojen luokittumisvirhettä läpäisemättömäksi pinnaksi ei ole ollut mahdollista korjata. Kaupunkimaisissa kaupunginosissa on siksi suhteellisesti enemmän virhettä eli kasvullista maata on todellisuudessa enemmän kuin tämä tarkastelu osoittaa. Kaupunginosissa, missä on paljon metsää tai peltoa, on virhe pienempi, koska metsä- ja peltoalueilta varjojen aiheuttama virhe on korjattu.

Yli puolet kasvullisesta maasta on kaavoitetun viheralueverkoston ulkopuolella 24 kaupunginosassa. Eniten kasvullista maata kaavoitettujen viheralueiden ulkopuolella on Lentokentän (100 %) ja Veromiehen (93 %) kaupunginosissa. Molemmat ovat kaupunginosina erikoistapauksia Vantaalla. Lentokentän tilanne ei muuttunut Veromiehessä tilanne muuttuu, kun yksipuolinen työpaikka-aluekaupunginosa rakentuu tulevaisuudessa monipuoliseksi kaupunginosaksi lähipuistoiin.

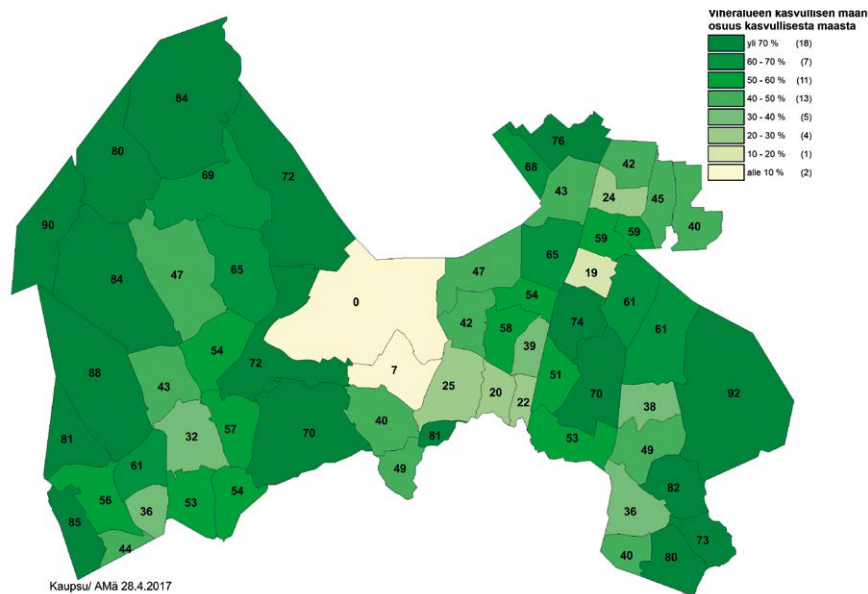
Valtaosassa Vantaan kaupunkimaisista kaupunginosista kasvullinen maa jakaantuu melko tasapainoisesti kaavoitettujen viheralueiden ja tonttimaan välillä (40 - 60 %). Poikkeuksena tästä ovat kaupunginosat, joissa on jokin laaja viheralue, kuten Linnainen tai Ylästö. Toisaalta pientalokaupunginosissa, kuten Rekolassa ja Koivuhaassa, merkittävä osa kasvullisesta maasta on tonteilla. Sama koskee keskustakaupunginosia Tikkurilaa ja Viertolaa. Todellisuudessa tonttien osuus on suurempi, koska kaupunkimaisilta alueilta ei varjojen virhetulkintaa vettä läpäisemättömäksi maaksi ole voitu korjata.

Ekosysteemipalveluiden turvaamiseksi tulee kaupungin kehittämisessä ja täydennysrakentamisessa pitää huolta kasvullisen maan säilymisestä. Riittävien viheralueiden säilyttämisen lisäksi on vaalittava tonteilla maanvaraisia, kasvullisia pihoja.

Kaupus/ AMä 28.4.2017

Kasvullinen maa asema- tai yleiskaavan viheralueilla sekä niiden ulkopuolella tontti- tai tiemaalla (ha).

Viherialueen kasvullisen maan osuus koko kasvillisesta maasta kaupunginosittain (%).

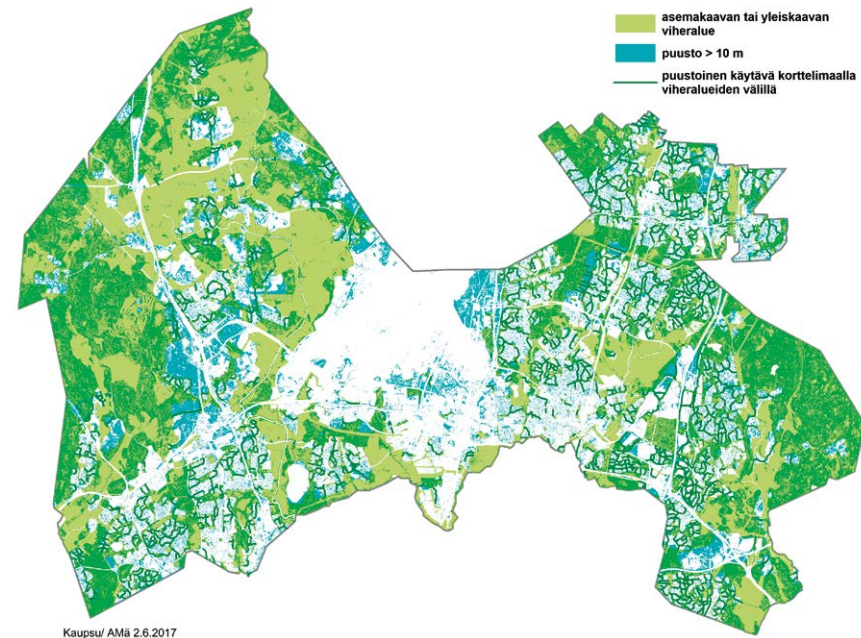
Puustoiset käytävät

Asema- ja yleiskaavan viheralueilla metsiköt ja puusto muodostavat toisiinsa kytkeytyviä alueita ja ketjuja. Osa kaavoitetuista puistoalueista on kuitenkin avoimia ja puusto jatkuu tonttimaalla.

Erityisesti vanhoilla pientaloalueilla ja 1960 - 1970 -lukujen väljissä lähiöissä on paljon puustoa, joka toimii ekologisena yhteytenä monille eliölajeille. Pientaloalueiden tiivistyessä puustojatkumot katkeilevat, koska pienille pihaille ei enää mahdu varsinkaan suureksi kasvavia puita. Onkin mahdollista, että myös vanhoista, vielä hyvin vehreistä ja puustoisista pientaloalueista tulee avoimempia ja paahteisempia ja niiden merkitys ekologisina käytävinä vähenee.

Vantaan metsään rakennetuissa lähiöissä säilytettiin rakentamisvaiheessa puustoa, josta nyt 50 vuoden kuluttua erityisesti kuuset ja koivut ovat jo huonokuntoisia ja niitä joudutaan kiihtyvällä tahdilla poistamaan. Jos uusia puita ei ole

rakentamisajan jälkeen istutettu, voivat pihat muuttua paljaksi. Lähiöiden tiivistämisessä olisi tarkkaan harkittava, miten uutta rakentamista sijoitetaan, että ei menetetä elinvoimaista puustoa, joka on metsälähiön keskeinen arvo.

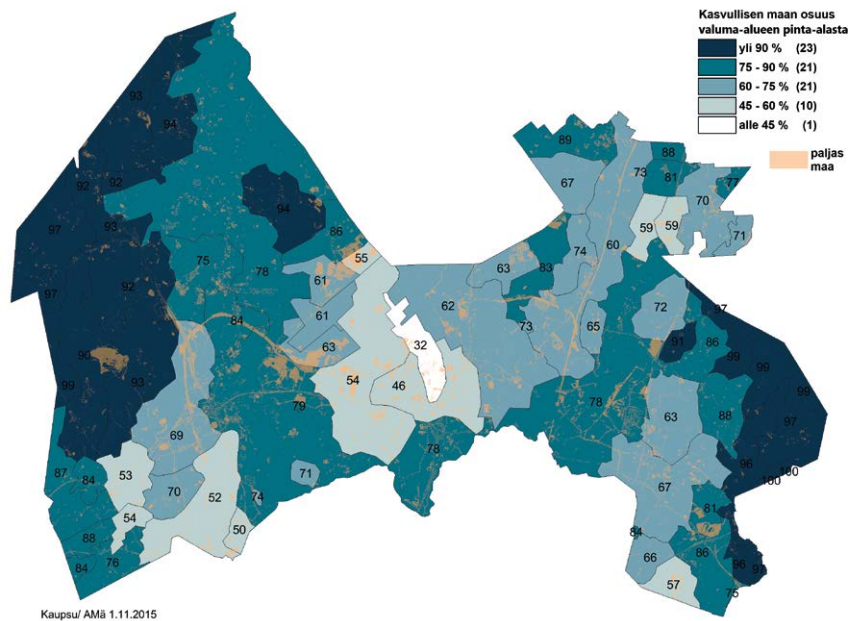
Puustoiset käytävät viheralueiden välillä voivat olla myös tonttimaalla.

Kasvullinen maa valuma-alueittain

Kasvullisen maan määrä on keskeinen tekijä vesiekosysteemien elinvoimaisuudelle. Kaupunginosajako ei noudata valuma-alueita, joten kasvullisen maan määrää on tarpeen tarkastella myös pienvaluma-alueittain. Schueler määrittelee vesistöjen luonnontilaisen kaltaisuutta tai muuntuneisuutta valuma-alueen vettä läpäisemättömän pinnan (rakennukset, päällystetyt tiet yms.) suhteellisella osuudella. Schuelerin mukaan (Schueler 1994) paljas maa kuuluu siis kasvullisen maan ohella läpäisevään maahan. Maanpeiteaineiston epätarkkuuden takia paljas maa on tässä kuitenkin laskettu läpäisemättömäksi pinnaksi, joten todelli-

suudessa tilanne Vantaalla on jonkin verran parempi kuin mitä prosenttiosuudet kertovat. Paljas maa sijoittuu valuma-alueille hyvin epätasaisesti, suurimpia kokonaisuuksia ovat maantäyttö- ja käsittelyalueet.

Kasvullista maata on yli 90 % läntisen Vantaan ja Sotungin alueilla 23 pienva-
luma-alueella, jotka kattavat 23 % Vantaan pinta-alasta. Schuelerin luokituksen
mukaan tällaisten alueiden vesistöt ovat luonnontilaisen kaltaisia. 75 – 90 % kas-
vullista maata on 21 valuma-alueella, joiden pinta-ala on yhteensä 38 % Vantaan
pinta-alasta. Näiden alueiden vesistöt ovat Schuelerin mukaan muuntuneita.
Vähemmän kuin 75 % kasvullista maata on 32 valuma-alueella, yhteensä 39 %
Vantaan pinta-alasta. Näiden valuma-alueiden vesistöt ovat Schuelerin mukaan
taantuneita ja niiden tilaa tulisi pyrkiä parantamaan läpäisevän maan osuuden
lisäämisellä.

Kasvullisen maan osuus maa-alasta valuma-alueittain (%). Paljas maa
sisältää vettä läpäisemättömään maahan.

Schuelerin luokitus on varsin ankara, eikä sovellu ainoaksi mittariksi purojen arvon
määrittelyyn. Vantaalla kalastollisesti ja muilta puroluonto-ominaisuuksiltaan
parhaitakin puroja luokituu Schuelerin mukaan taantuneiksi. Taantunut puro ei
siten ole pilattu tai menetetty, vaan edelleen suojelemisen arvoinen. Läpäisevän
maan osuuden lisääminen niillä valuma-alueilla, missä sitä on vähän, on aina
tavoittelemisen arvoista ja sillä on elvyttävä vaikutus puroekosysteemiin.

Tässä selvityksessä ei käsitellä hulevesiä, koska Vantaalla on laadittu hulevesioh-
jelma 2009 (Vantaan kaupunki, kuntatekniikan keskus, 2009: Vantaan hulevesioh-
jelma, C16:2009) ja hulevesien hallinnan toimintamalli 2014 (Vantaan kaupunki,
kuntatekniikan keskus, 2014: Vantaan hulevesien hallinnan toimintamalli).

Lähteet:

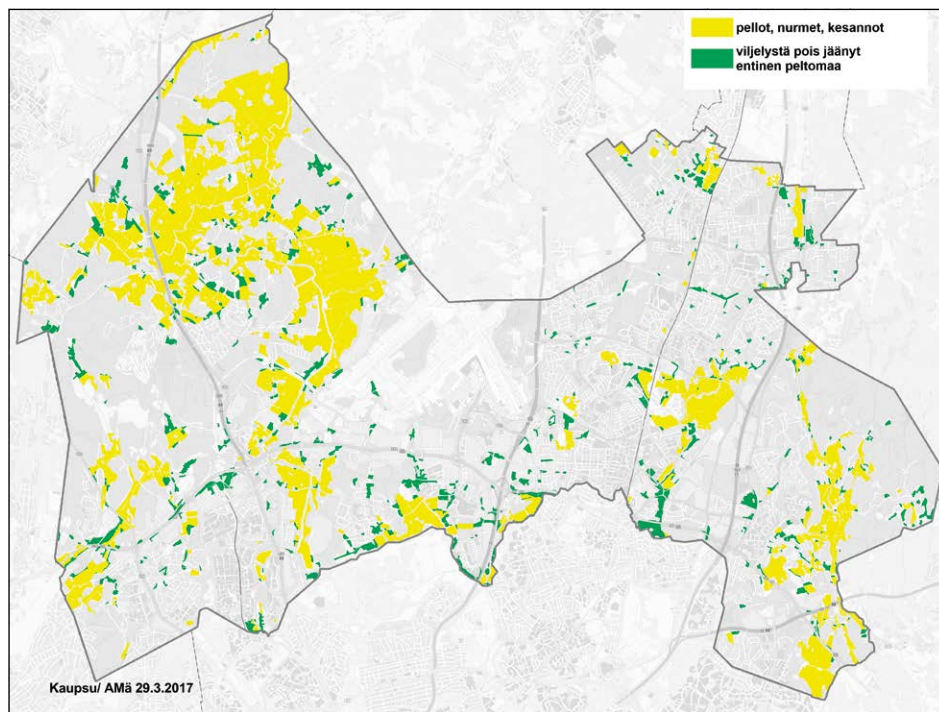
HSY, PKS-kaupungit, Blom kartta (2015): Maanpeiteaineisto

Schueler, T. (1994). The Importance of Imperviousness. Watershed Protection Techniques 1:3, s. 100-111.

Maatalousmaa on arvokas luonnonvara

Maatalouselinkeino on Vantaalla edelleen merkittävä maankäyttömuoto: 14 %
Vantaan maa-alasta on peltoa. Viljelykelpoista maata on 4100 ha, josta 3350 ha
on viljelyssä. Aktiivisessa viljelyssä olevien peltöjen määrittely perustuu Maata-
lousviraston peltolohkotietokantaan (helmikuu 2017). Sen mukaan Vantaalla on
viljelyssä lähes 3600 ha mutta tietokannassa on osittain vanhentunutta tietoa
mm. rakentamisen alle jääneitä peltöjä. Viljelyssä olevien peltöjen määrittelyssä
on siksi käytetty apuna myös ortoilmakuvaa 2015.

Aktiivisesta viljelykäytöstä pois jäänyt peltomaa pensoittuu vähitellen, mutta
nekin pellot voisi suhteellisen helposti vielä palauttaa takaisin viljelyyn. Pensoit-
tuvaa peltomaata on 750 ha, joka on 18 % Vantaan viljelykelpoisesta maasta.
Metsitettyjä tai pitkälle metsittyneitä peltöjä ei ole sisällytetty viljelykelpoiseen
maahan, vaikka nekin voisi teoriassa raivata uudelleen pelloksi, koska pohjamaa
on viljelyyn sopivaa. Viljelystä pois jääneet pellot on määriteltä ortoilma-
kuvan 2015 perusteella ja niiden tunnistamisessa on käytetty apuna vanhoja il-
makuvia sekä 1930-luvun kartalta digitoituja peltöjä. 1930 -luvun loppuun mennessä lähes
kaikki viljelykelpoinen maa Vantaalla oli jo raivattu pelloksi. Myöhemmin uutta

Viljelyssä olevat pellot, nurmet ja kesannot sekä sellaiset viljelystä pois jääneet pellot, jotka eivät vielä ole metsittyneet. Vantaan kaupungin opaskartta.

peltoa on raivattu enää vähän mutta välillä pensoittumaan jääneitä peltolohkoja on palautettu viljelyyn 2000-luvulla.

Maataloudesta elantonsa saavien henkilöiden määrä on Vantaalla vähäinen – viljelijöitä on enää 54 (2016). Yleisenä kehityspiirteenä maataloudessa on tilakoon suureneminen, joten viljelijöiden väheneminen ei välttämättä vähennä kokonaispeltosalaa. Maatalouselinkeinon harjoittajien vähäinen määrä ei tee elinkeinosta merkitykseltään vähäistä, sillä pellot tuottavat ekosysteemipalveluista yhtä kaikkein merkityksellisintä: ruokaa. Vantaalaiset pellot ovat tuottoisia. Ne on raivattu ravinteikkaille savi-, hieta- ja hiesumaille vuosisatojen aikana ja vähitellen muodostunut peltomaannos on arvokas luonnonvara. Satotasot ovat

Varsinais-Suomessa, Satakunnassa, Hämeessä, Pirkanmaalla ja Uudellamaalla Suomen parhaita. Ilmastonmuutos pidentää kasvukautta Suomessa, joten peltujen tuotto tulee tulevaisuudessa paranemaan. Toisaalta ilmastonmuutos tuonee myös uusia kasvitaujeja ja -tuholaisia sekä rankkasateita ja muita sään ääri-ilmiöitä, jotka saattavat verottaa kasvukauden pidentymisestä tulevaa hyötyä.

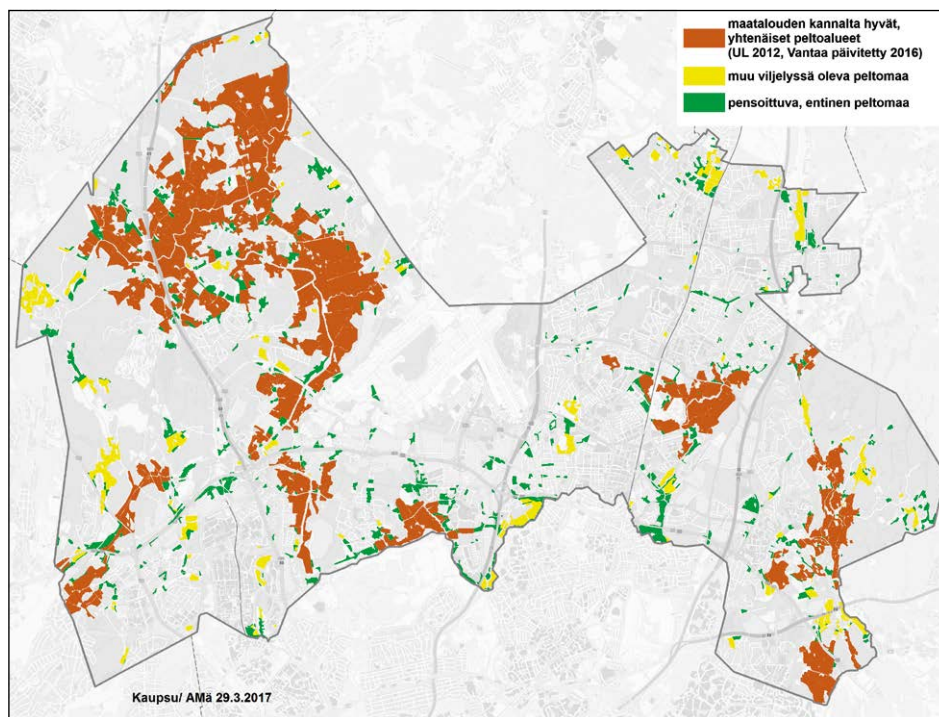
Pääosa vantaalaisista tiloista on viljatiloja. Vuonna 2016 tärkein viljelykasvi oli kevätvehnä. Sen osuus oli 27 % peltopinta-alasta. Rehu- ja mallasohralla oli yhteensä 15 %, kauralla 10 % sekä kevättrapsilla ja -rypsillä yhteensä 8 %. Eri-laisia viljeltyjä nurmia oli 14 % peltopinta-alasta, samoin luonnonhoitopelloja ja viherkesantoja. Loput 12 % oli pääasiassa erilaisten puutarha- ja rehu- kasvien viljelyalaa sekä myös laitumia. (Kalenius 2016)

Laajat, yhtenäiset peltalueet

Valtaosa (87 %) Vantaan viljelyssä olevista pelloista on Uudenmaan liiton selvityksen mukaisilla kriteereillä maatalouden kannalta hyviä, yhtenäisiä peltalueita. Hyvät, yhtenäiset peltalueet sisältävät yli 100 hehtaarin laajuiset yksittäiset peltokuviot sekä peltalueet, jotka muodostuvat vähintään 20 hehtaarin peltokuvioista, jotka sijaitsevat enintään 300 metrin etäisyydellä toisistaan (Uudenmaan liitto 2011). Myös parhaiden, yhtenäisten viljelyalueiden pelloja on jäänyt pois viljelystä, mutta niillä olisi edelleen hyvä tuotantopotentiaali. Parhaita peltalueita tulee erityisesti suojella maankäytön muutoksilta.

Maatalousmaisemaa Riipilässä. AM

Maatalouden kannalta hyvät, yhtenäiset peltoalueet perustuvat Uudenmaan liiton selvitykseen vuodelta 2012, joka on Vantaan osalta päivitetty 2016 tilanteen mukaiseksi. Vantaan kaupungin opaskartta.

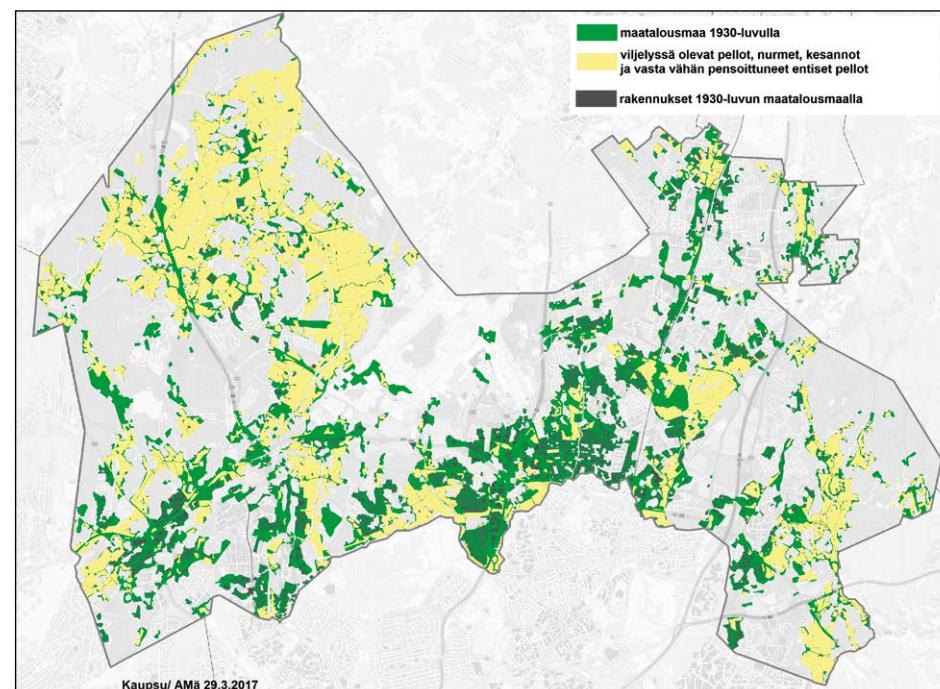
Peltojen väheneminen

Maatalous oli 1930-luvulla Helsingin maalaiskunnassa tärkeä elinkeino ja suuren alueliitoksen jälkeen maatalouselinkeinon suhteellinen merkitys jäljelle jääneessä maalaiskunnassa kasvoi uudelleen. 1930-luvulla on Vantaan nykyisellä alueella vielä ollut peltoa ja niittyä yli 8300 hehtaaria (digitoitu 1930-luvun kartalta). Maatalousmaa on vuosikymmenien kuluessa vähentynyt nykyiseen lähes 4100 hehtaariin.

Tikkurilassa oli jo 1930-luvulla esikaupunkiasutusta, eikä kaupungistuminen maalaiskunnassa pysähtynyt alueliitokseen. Peltoja palstoitettiin edelleen esikaupunkiasutukseen mm. Viertolassa, Koivuhaassa ja Tammistossa. 1960-luvulla alkanut

kerrostalolähiöiden rakentaminen sijoittuu Vantaalla suurimmalta osin metsäselänteille, mutta pientalorakentaminen pelloille jatkui. 1970-luvun loppuun mennessä Tikkurilan – Viertolan – Koivuhaan laaja peltoalue oli jo teiden pirstoma ja suurelta osin rakennettu. Peltoja jäi suurten teiden ja niiden varteen syntyneiden työpaikka- ja kaupan alueiden rakentamisen alle yhä enemmän 1980-luvulta alkaen. 1990-luvulla syntyivät pelloille mm. Sandbacka ja Päiväkummun eteläosa. 2000-luvun Kartanonkoski ja Tammisto ovat laajimmat pelloille rakennetut vantaalaiset kerrostaloalueet. Uusin pelloille sijoittuva kerrostaloalue on rakentunut Hiekkaharjun pohjoispuolelle. Golfkenttien rakentaminen on vähentänyt myös laajalti peltomaata Hanabölessä ja Pyykosassa.

Jokitulvat peittivät vuosina 1966 ja 2004 laajasti Vantaan- ja Keravanjokien peltolaaksoja. Tulvariski suojaa peltoja rakentamiselta. Ely -keskus on mallintanut

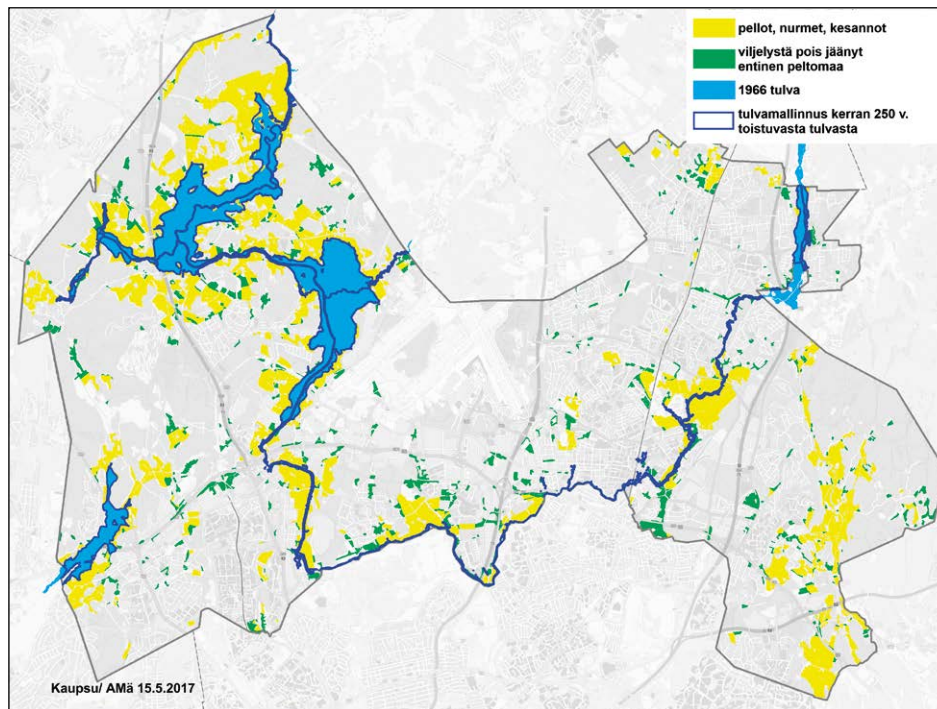

Maatalousmaata on Vantaalla jäänyt rakentamisen ja suurten liikenneväylien sekä muun muassa golfkenttien alle. Vantaan kaupungin opaskartta.

vesistötulvia ja keskimäärin kerran 250 vuodessa toistuva tulva vastaa suunnitteen laajuudeltaan em. toteutuneita tulvia. Vantaan tulvaohjelmassa (Vantaan kaupunki 2015) suositetaan varautumaan rakentamisessa tämänlaajuisiin tulviin.

Rakentamisen lisäksi viljelymaan uhkana ovat viljavan peltomaannoksen pilavat maatäytöt ja tilapäisetkin käytöt, kuten maa-ainesten tms. varastoinnit, sekä pintamullan kuorinta. Viljelystä pois jääneitä, pensoittuvia pelloja uhkaa myös metsittyminen.

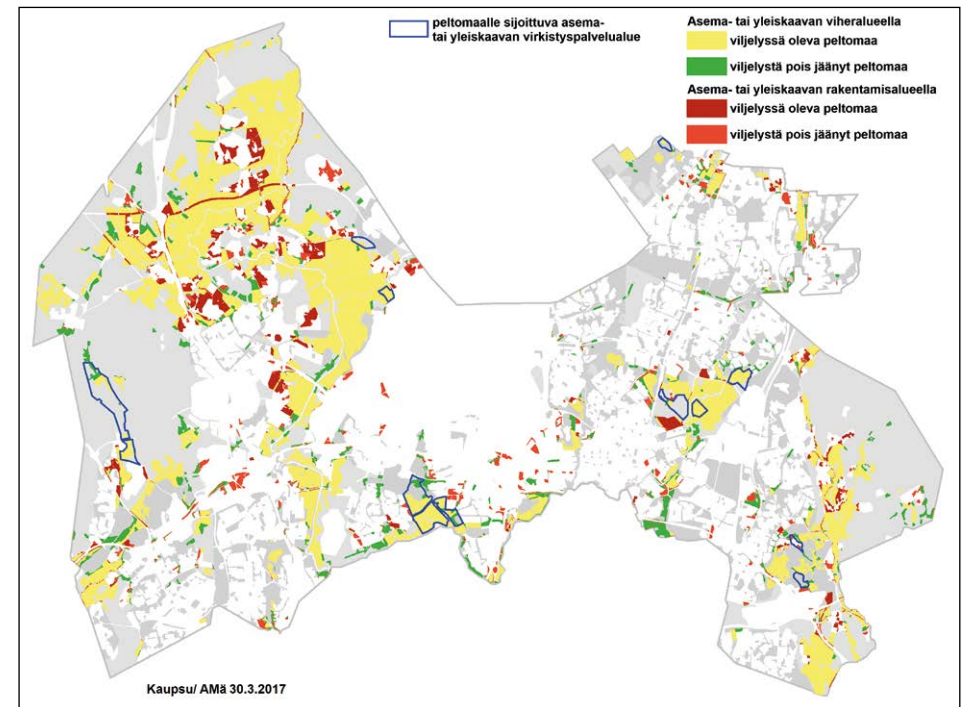
Viljelyssä olevat pellot on kaavoitettu valtaosaltaan viheralueiksi. 3000 ha eli 89 % pelloista on asema- tai yleiskaavassa maa- ja metsätalousalueita tai virkistys-

Vuoden 1966 tulva levittyi laajalti pelloille ja tulvamallinnuksen kerran 250 vuodessa toistuva tulva peittäisi suunnilleen saman alan. Vantaan kaupungin opaskartta.

alueita tai pienemmältä osin muita viheralueita. Viheralueilla peltujen on yleensä mahdollista säilyä viljelyssä – virkistyskäyttökin edellyttää usein vain ulkoilureittejä peltujen reunoille. Virkistyspalvelualueilla (VU) sen sijaan pelloja ei juuri ole mahdollista säilyttää, koska niille rakentuu kentiä yms. toiminnallisia alueita sekä myös rakennuksia.

Voimassa olevien yleiskaavojen (Yleiskaava 2007 ja Marja-Vantaan OYK) merkittävät, peltomaalle sijoittuvat maankäytön muutokset ovat luoteisen Vantaan pientaloaluevaraukset, jotka toistaiseksi ovat asemakaavoittamatta ja toteutumatta. Jokiniemen pohjoisosassa on toteutumaton tiivis ja matalan asuntorakentamisen alue. Urheilu- ja virkistyspalveluiden aluevarauksista ovat toteutumassa golfkentän laajennus Hanabölen peltomaalla ja uusi golfkenttä Pyymosan peltomaalla. Pakkalassa ja Päiväkummussa on laajat urheilu- ja virkistyspalvelualueiden varaukset, mutta ei toistaiseksi mitään hankkeita ja yksityiset pellot

Peltomaa asema- tai yleiskaavan viheralueilla ja niiden ulkopuolella.

ovat viljelyssä. Yleiskaavaa laadittaessa Päiväkumpuun ideoitiin kotieläintilaa, jolloin peltomaasta suurin osa säilyisikin. Pakkalan varaus on tarkemmin määrittelämätön. Yleiskaavan virkistyspalvelualueiden toteutuessa häviäisi 150 ha eli vajaa 4 % viljelyssä olevista pelloista.

Viljelystä pois jäänyttä entistä peltoa on viheralueilla 500 ha eli 67 % pensoittuvasta peltoalasta. Maatalousalueilla tavoitteena olisi ensisijaisesti niiden palauttaminen tuotantoon. Virkistysalueilla niitä voitaisiin hyödyntää esimerkiksi viljelypalstoina, hedelmä- ja marjatarhoina. Palstaviljelyalueita on tällä hetkellä 23 ha. Vantaan peltujen ja niittyjen maisemanhoitosuunnitelmatyössä (Viheralueyksikkö) selvitetään parhaillaan, mitä kaupungin omistamia pensoittuneita pelloja voitaisiin ottaa uudelleen käyttöön.

Pensoittuvaa peltoa on viheralueiden ulkopuolella 250 ha eli 33 % pensoittuvasta peltoalasta. Osa näistäkin olisi hyödynnettävissä harrastusviljelyyn tonttien hyvällä suunnittelulla ja suojaamalla peltomaannosta rakentamisvaiheessa. Viljelystä pois jääneen maan palauttaminen viljelyyn tarjoaisi ekosysteemipalveluina sekä tuotanto- että kulttuuripalveluita ja samalla olisi mahdollista lisätä myös viljelyalueiden monimuotoisuutta.

Lähteet:

Kalenius, Maria, maatalousasiamies: maatalouden tilastotiedot 2015
Maatalousvirasto: peltolohkotietokanta helmikuu 2017
Mäkyne, A.: Peltomaa ja pensoittuva peltomaa -paikkatietokannat
Uudenmaan liitto, 2011: Maatalouden kannalta hyvät ja yhtenäiset peltoalueet Uudellamaalla. Uudenmaan liiton julkaisuja E 115 – 2011.
Vantaan kaupunki, kuntatekniikan keskus, 2015: Vantaan tulvaohjelma
Vantaan kaupunki, viheralueyksikkö: vantaan peltujen ja niittyjen maisemanhoitosuunnitelma, keskeneräinen työ.

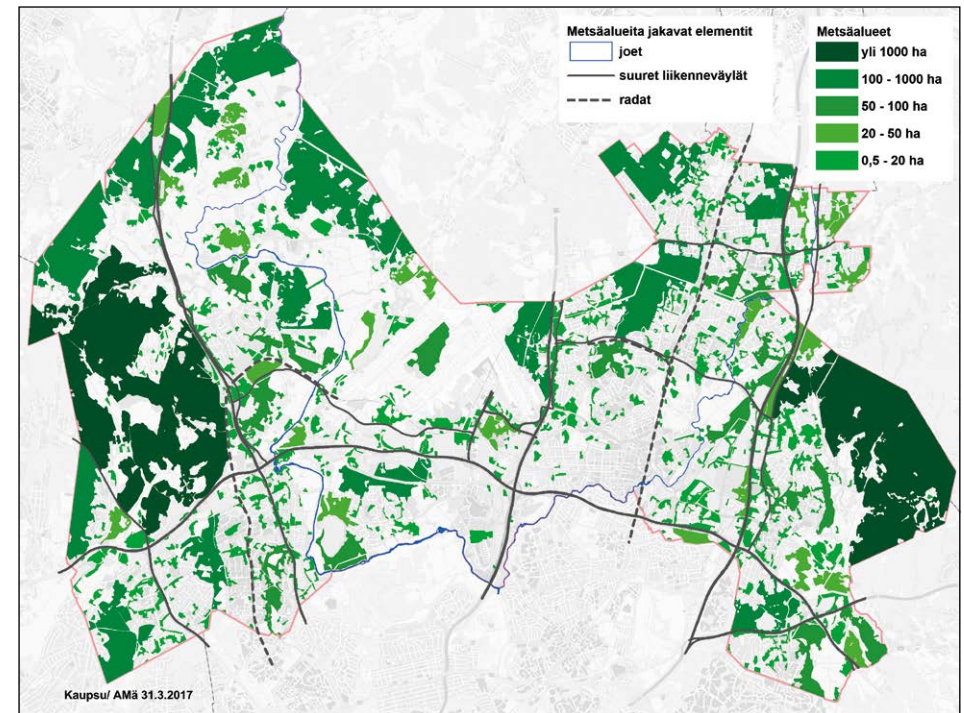
Metsämaa

Metsät tuottavat monipuolisesti ekosysteemipalveluita. Ne sitovat hiiltä, pidättävät ja puhdistavat vettä, sitovat ilman epäpuhtauksia, tuottavat puuta, marjoja ja sieniä, tarjoavat elinympäristön lukuisille eliölajeille sekä tarjoavat ihmisille virkistystä ja luontoelämyksiä. Kaupunkimetsissä korostuvat kulttuuriset ekosysteemipalvelut: virkistyminen, liikuntamahdollisuudet ja luontoelämykset, jotka edistävät ihmisten hyvinvointia.

Vantaa on paikoin hyvinkin metsäinen kaupunki. Metsäalaa lasketaan tässä kuuluvaksi myös puustoiset suot. Metsää ja puustoisia soita on vajaa 8900 ha, eli 37 % kaupungin maa-alasta. Alle 0,5 hehtaarin metsiköitä on noin 100 hehtaaria, mutta niillä ei ole vaikutusta prosenttiosuuteen.

Laajat, yhtenäiset metsäalueet

Vantaan itä- ja länsireunoilla on laajat metsäalueet, jotka lisäksi jatkuvat kaupungin rajojen yli. Petikon-Vestran metsäalue on yli 1600 ha ja yhdistyy Pohjois-Espoon metsiin ja Nuksion kansallispuistoon sekä Nurmijärven metsiin. Sotungin metsäalueen 1100 hehtaaria suurin osa on Sipoonkorven kansallispuistoa, joka jatkuu Sipoon puolelle. Nämä laajat metsäkokonaisuudet ovat korvaamattomia luontoalueita ja ekosysteemipalveluiden keskittymiä sekä retkeilyalueita koko

Laajat, yhtenäiset metsäalueet. Metsäalueita jakavat suuret tiet, radat ja joet. Vantaan kaupungin opaskartta.

seudun näkökulmasta. Kiilan ja Riipilän metsäalueet kaupungin pohjoisrajalla ovat 400 – 500 ha, ja nekin jatkuvat naapurikuntien alueelle.

Kaupunkirakenteen sisällä tarvitaan metsäalueita sekä metsäluonnon säilyttämiseksi että asukkaiden hyvinvoinnin takia. Vantaalla on kaupunkirakenteen sisällä useita yli 100 hehtaarin metsäalueita, jotka mahdollistavat monimuotoisen metsälajiston menestymisen ja asukkaille monipuoliset ulkoilumahdollisuudet. Kuvassa on lisäksi eritelty 50 – 100 hehtaarin ja 20 – 50 hehtaarin metsäalueet. Metsäalueet eivät välttämättä ole ihanteellisen muotoisia (pyöreähköjä), vaan saattavat olla pitkänomaisia sisältäen ulokkeita ja kapeikkoja. Niissä on siten suhteellisesti paljon reunametsää. Kokonaisuuden laajuuden takia ne ovat kuitenkin merkittäviä. Alle 20 hehtaarin metsässä on ihannetilanteessakin vain n. 40 % metsän ydinaluetta eli ne ovat valtaosaltaan reunametsää. Laajemmissa metsissä ydinaluetta on suhteellisesti enemmän.

Metsäalueen yhtenäisyyden pilkkovina elementteinä on tässä otettu huomioon vain suuret liikenneväylät, radat sekä joet. Moottoritiet ja muut suurimmat liikenneväylät sekä radat ovat monille eliölajeille merkittävä tai jopa täydellinen liikkumiseste. Ulkoilija tarvitsee myös aina yli- tai alikulun väylän poikki. Kadunylitys sen sijaan onnistuu sekä ulkoilijoille että useimmille eliölajeille, joten katu- ja muiden pienempien kulkuteiden ei tässä ole arvioitu rikkovan metsäalueen eheyttä. Voimansiirtolinjoja ei ole arvioitu metsäalueita jakaviksi, koska maayhteys on jatkuva ja mahdollistaa ihmisten ja useimpien metsälajien liikkumisen – liito-oravankin dispersaalilyhteys toimii voimalinjan poikki sopivasti valikoivalla raivauksella. Joet on arvioitu jakaviksi maayhteyden puuttumisen takia, vaikka jokien yllä puiden latvustot saattavat yhdistyä.

Vantaalle on luonteenomaista, että pienehkötkin lähivirkistysalueet ovat metsäisiä. Alle 20 hehtaarin metsiköitä on melko tasaisesti joka puolella kaupunkia.

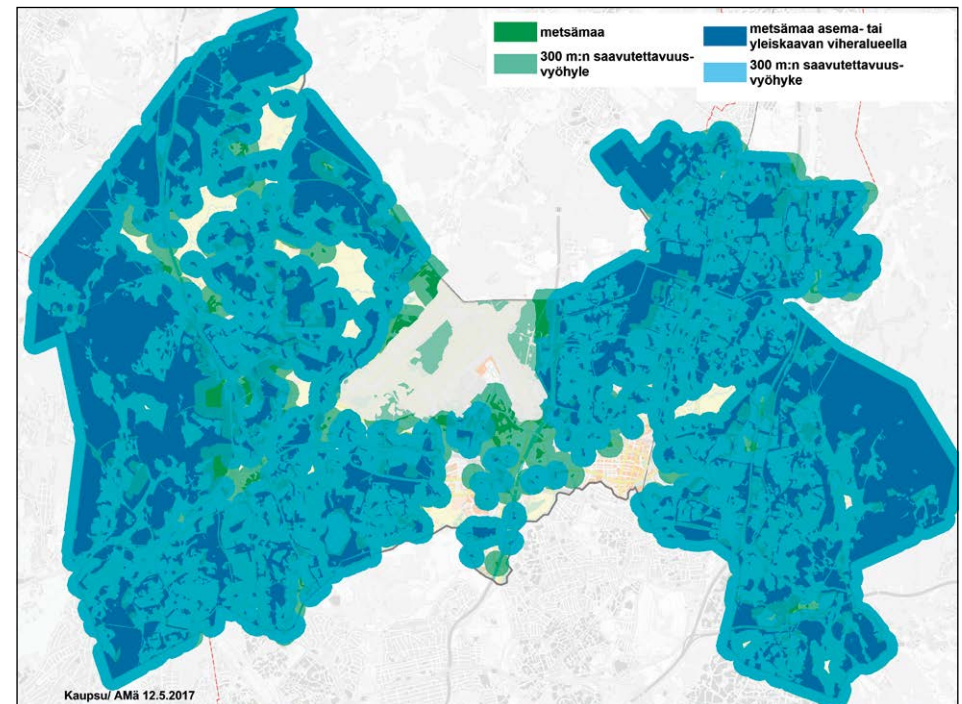
Metsän saavutettavuus

Metsä on ihmiselle sekä henkisen että fyysisen terveyden lähde. Metsässä liikkumassa saa paitsi terveellistä liikuntaa myös vastustuskykyä ja metsän tulisi siksi olla lähellä ja helposti saavutettavissa.

Vantaalaisilla on vielä lähimetsiä. Enintään 300 metrin etäisyydellä lähimmästä yli puolen hehtaarin metsästä asuu 92 % vantaalaisista. Vaikka yksityisessä metsässä liikkuminen on jokamiehenoikeudella mahdollista, eivät kaikki asuina-

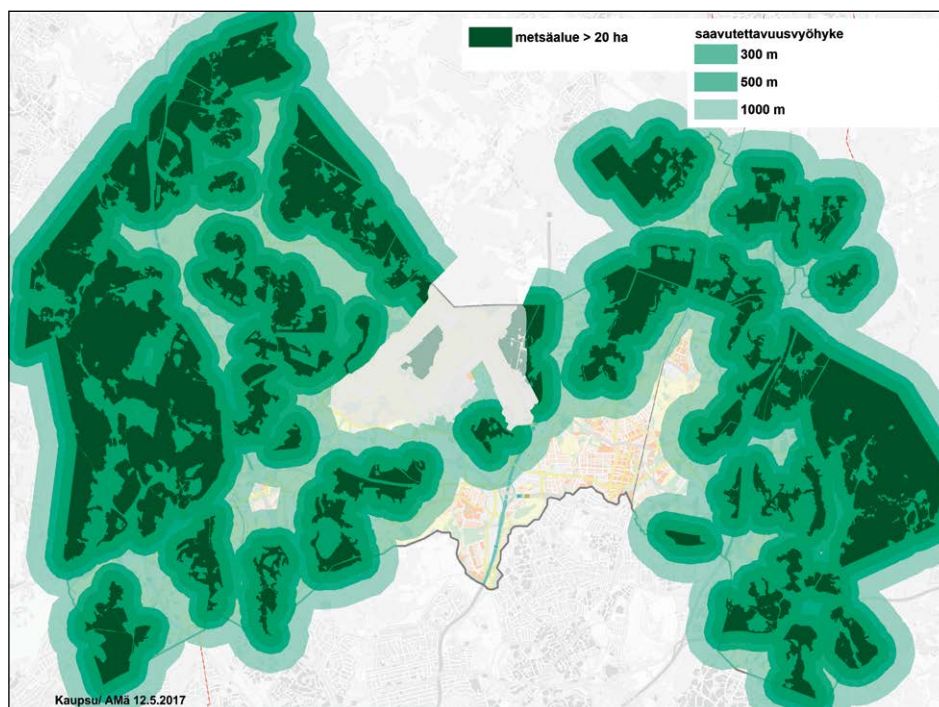
lueiden yksityismaalla olevat pienet metsiköt kuitenkaan ole käytettävissä. Jos tarkastellaan pelkästään viheralueiksi kaavoitettuja metsiä, on kattavuus 90 % vantaalaisista. Ero laskutapojen välillä on suhteellisen pieni ja käytännön totuus lienee jossakin näiden välillä. Metsän saavutettavuus on siis Vantaalla hyvä, kun ottaa huomioon, että kyseessä on yksi Suomen suurimmista kaupungeista. Lähimetsän saavutettavuudessa merkittävä, laaja katvealue syntyy vain Tikkurilan ja Hiekkaharjun alueelle. Pakkalan ja Koivuhaan alueilla taas kaikki lähimetsiköt ovat pieniä.

Laajojenkin (> 20 ha) metsäalueiden saavutettavuus on Vantaalla vielä suhteellisen hyvä. Kilometrin saavutettavuusvyöhykkeellä asuu 83 % vantaalaisista. Laajin katvealue syntyy Pakkalasta Tikkurilan kautta Havukoskelle. Puolen kilomet-

Kaikkien yli 0,5 ha:n metsien sekä viheralueiksi kaavoitettujen metsien saavutettavuus 300 metrin kriteerillä. Lentokentän suljettu alue on kuvassa harmaalla. Vantaan kaupungin opaskartta.

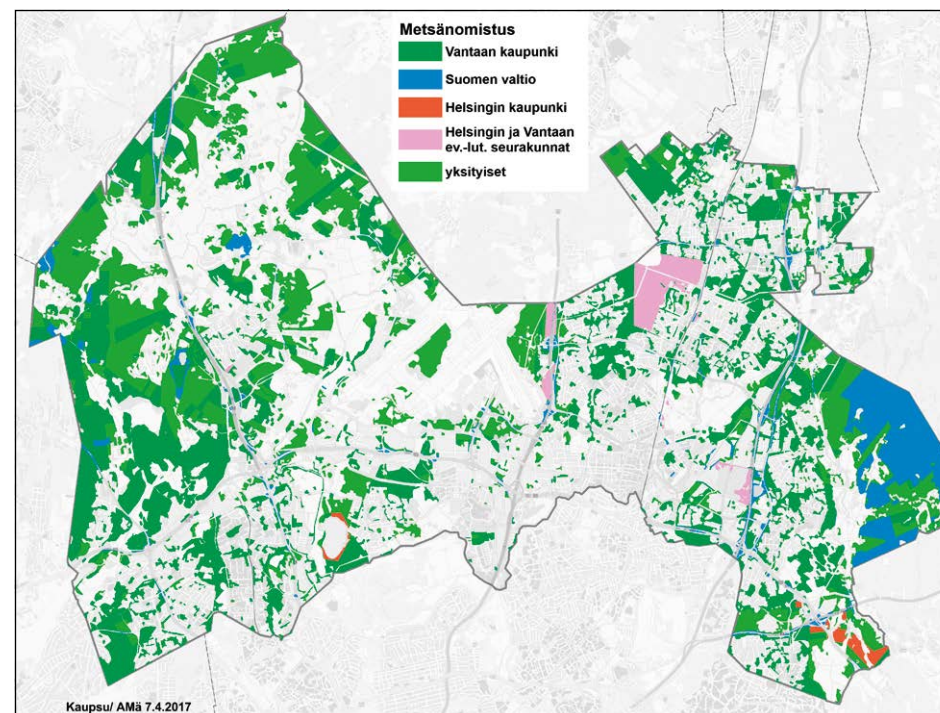
rin kriteerillä katvealueita syntyy lisäksi Vapaalaan, Martinlaaksoon, Korsoon ja Hakunilaan. Vantaalaisista 63 % asuu kuitenkin alle 500 metrin etäisyydellä yli 20 hehtaarin metsästä ja 43 % alle 300 metrin etäisyydellä.

Metsien (>20 ha) saavutettavuus 300 m, 500 m ja 1 kilometrin kriteereillä. Lentokentän suljettu alue on kuvassa harmaalla. Vantaan kaupungin opaskartta.

Metsien omistus

Vantaan kaupunki omistaa kaupungin alueella olevista metsistä 47 %. Kaupungin metsät ovat pääasiassa virkistysalueita (58 %) ja luonnonsuojelualueita (12 %) eli 70 % kaupungin metsistä säilyy maankäyttösuunnitelmien mukaan metsinä. Yleiskaavan metsätalousalueilla on 8 % kaupungin metsistä ja nekin säilyvät metsinä ellei yleiskaavassa tule tarvetta varata niitä muuhun maankäyttöön. Loput 22 % kaupungin metsistä on varattu tulevaisuuden rakennusmaaksi ja vähäiseltä osin suojaviheralueiksi.

Metsänomistus. Vantaan kaupungin opaskartta.

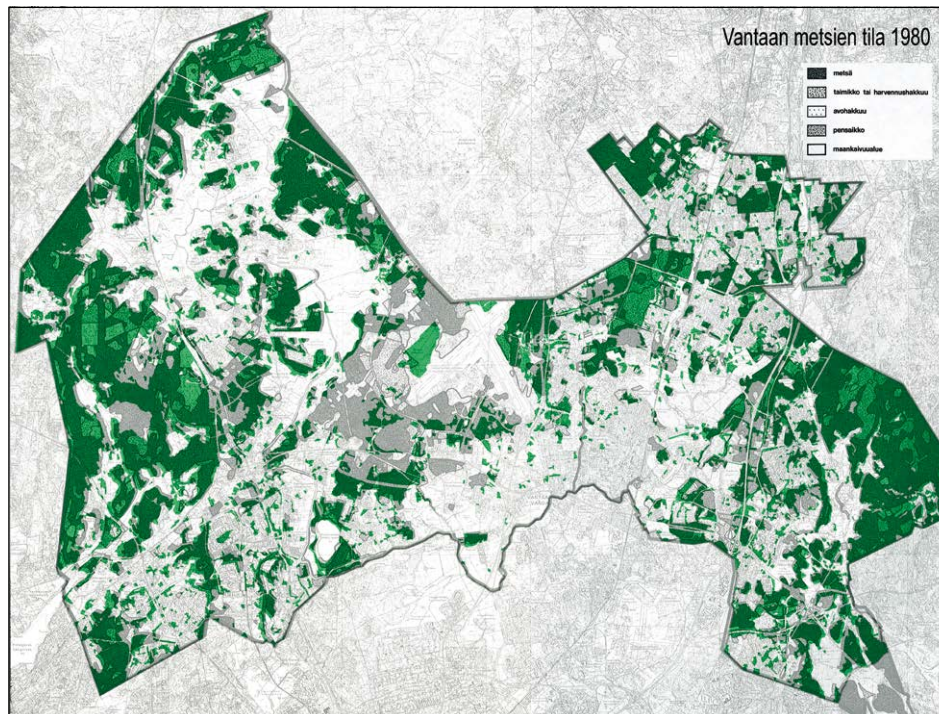
Valtio omistaa metsäalueista 9 %. Valtion metsistä 82 % on luonnonsuojelualueita: Sipoonkorven kansallispuistoa ja Natura-aluetta Vestran suot, lehdot ja vanhat metsät. Luonnonsuojelualueeksi on tässä tulkittu koko Sipoonkorven kansallispuisto, vaikka osa siitä on yleiskaavassa retkeilyaluetta. Lisäksi valtio omistaa Königstedtin kartanon maat ja suojametsiä valtateiden varsilla.

Helsingin kaupungin omistamat metsät Länsisalmessa ja Silvolassa ovat vajaa prosentti Vantaan alueella olevista metsistä. Vantaan ja Helsingin seurakuntayhtymät omistavat metsiä Asolassa ja Tuusulanväylän varressa sekä Honkanummella. Seurakuntien metsät ovat yhteensä 3 % metsäalueista. Helsingin kaupungin ja seurakuntien metsät on valtaosaltaan varattu virkistykseen ja seurakuntien metsää myös hautausmaaksi. Pienemmältä osin Helsingin ja seurakuntien metsiä on varattu rakennusmaaksi. Länsisalmessa rakennusmaa tulee vielä lisääntymään Östersundomin yhteisen yleiskaavan myötä.

Vantaan alueen metsistä 60 % on kaupunkien, valtion ja seurakuntien metsiä. Valtaosaa kaupungin alueella olevista metsistä hoidetaan siten virkistys- ja luonnon monimuotoisuuden näkökulmasta. Yksityisiä metsiä on 40 %. Yksityisiksi metsiksi on tässä laskettu myös kuntien ja valtion omistamien yhtiöiden metsät, mm. lentokentän alueen laajat, Finavia Oyj:n metsät.

Metsien väheneminen

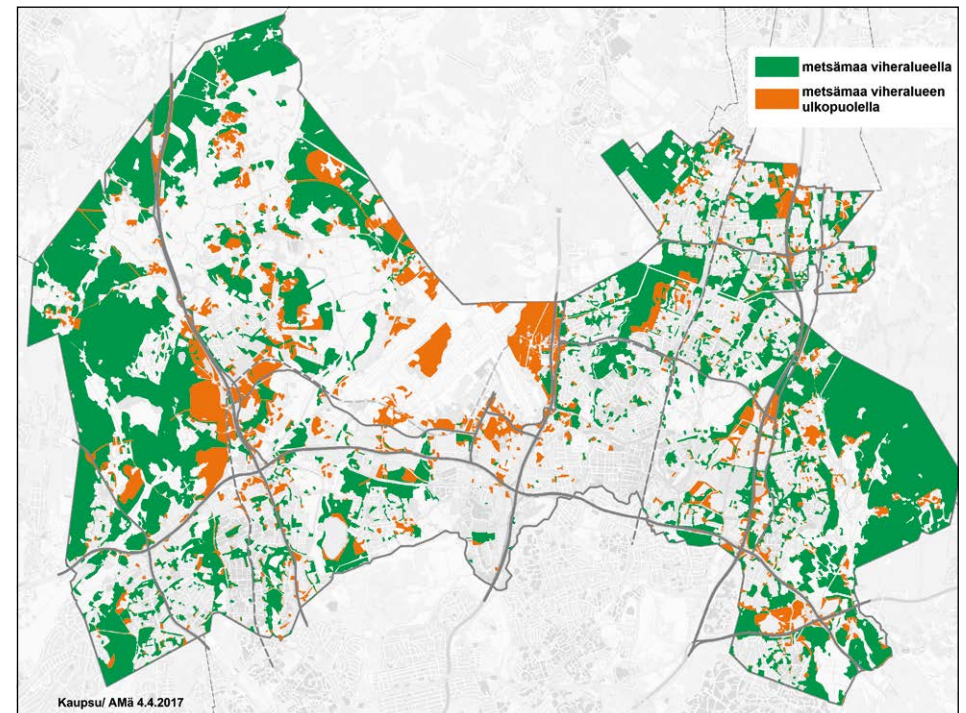
Metsäalaa on vähentynyt merkittävästi viimeisen sadan vuoden aikana: 1900-luvun alussa metsät peittivät yli 60 prosenttia (nykyisen) Vantaan kaupungin alueesta eli metsäalasta on kadonnut yli kolmannes. Toisaalta peltoja on myös metsitty, mikä on hiukan korvannut rakentamisen alle jääneitä metsiä. Vuoden 1980 (Huovila 1984) jälkeen metsää on hävinnyt erityisesti lentokentän ympäristöstä lentokentän laajenemisen ja työpaikka-alueiden rakentumisen seurauk-

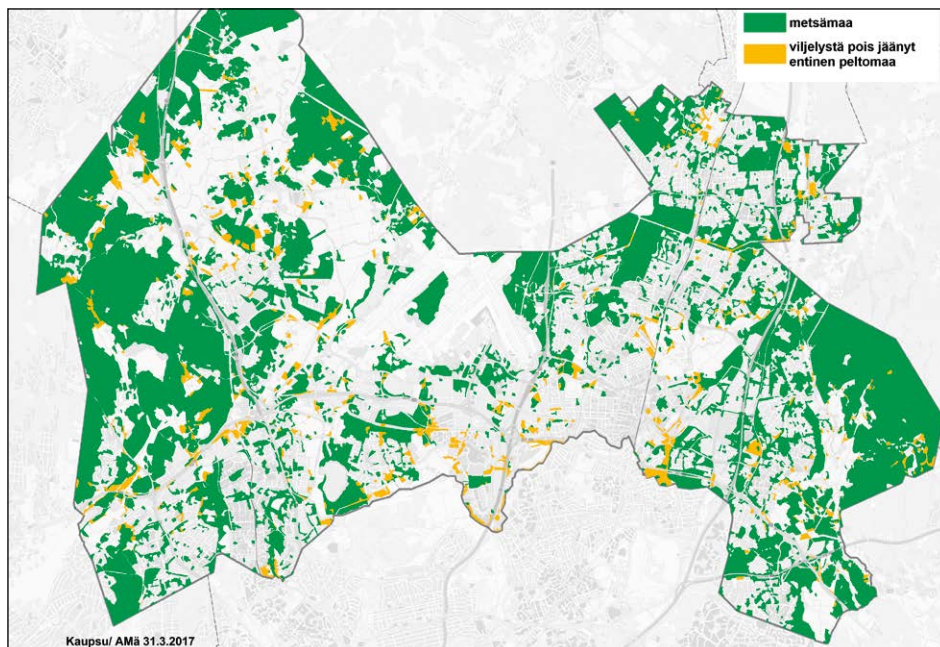
Metsämaan väheneminen. Taustakuvassa tilanne vuodelta 1980 ja vihreällä tilanne 2015. Vertailu antaa vain viitteellisen kuvan muutoksesta erilaisten metsämaan määritelmien takia. Vantaan kaupungin opaskartta.

senä. Metsäalaa ovat syöneet myös esimerkiksi Keimolan golfkenttä ja Pitkäsuon täyttömäki, joka ainakin osittain metsittynee aikanaan uudelleen. Asuntoalueita on vuoden 1980 jälkeen rakennettu metsään muun muassa Nissaksessa, Ilolassa, Mikkolanpuistossa, Kivistössä ja Leinelässä.

Asemakaavan tai yleiskaavan viheralueille metsämaasta sijoittuu 77 %, loppu 23 % metsämaasta sijoittuu kaavanmukaiselle tonttimaalle, liikennealueille ym. Yleiskaavassa on laajoja, vielä toteutumattomia varauksia työpaikkarakentamiselle Myllymäessä, Keimolassa (Petas), Kiilassa, Hakkilassa ja Vaaralassa. Kiilassa on myös toteutumaton jätteenkäsittelyalueen varaus. Lentokentän alueella on laajoja alueita, jotka ovat metsämaata, vaikka osa onkin tällä hetkellä avohakattuna, kuten tässä metsämaaksi luokiteltu, suotyyppiltään puustoinen Mottisuo. Metsien tulevaisuus lentokentän alueella on riippuvainen kentän toimintojen kehittämisestä.

Metsämaa vähenee Vantaalla tulevaisuuden maankäytön muutoksissa. Vantaan kaupungin opaskartta.

Metsämaa lisääntyy Vantaalla, jos viljelystä pois jääneet pellot metsittyvät. Vantaan kaupungin opaskartta.

Uusille asunto- tai keskusta-alueille on yleiskaavassa varauksia Petikossa (Frii-metsä), Kivistössä, Riipilässä, Asolassa ja Leppäkorvessa. Pienempiä varauksia on eri puolilla Vantaata. Myös asemakaavoja on eri puolilla kaupunkia vielä toteutu-matta, esimerkiksi suurista työpaikkatonteista saattaa iso osa olla vielä metsänä.

Rakennettujen alueiden sisällä on paljon pieniä metsiköitä tonttimaalla. Niiden säilyminen riippuu täydennysrakentamisesta ja alueiden hoidosta.

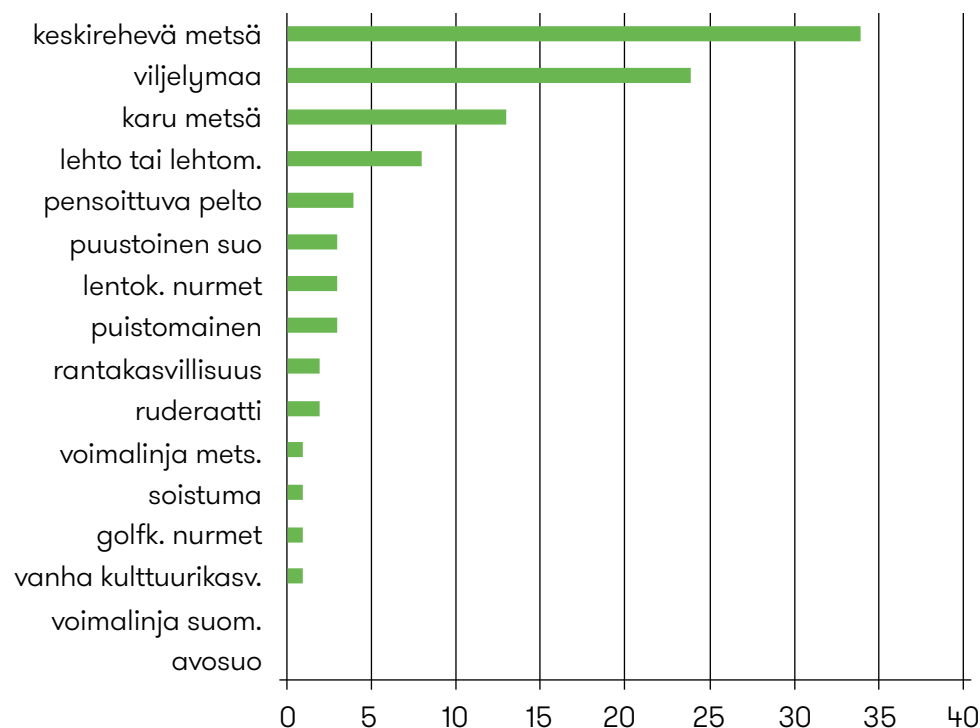
Metsäala lisääntyy viljelystä pois jäävien peltojen metsittyessä tai niiden tarkoi-tuksellisessa metsittämisessä. Mikäli kaikki nyt viljelystä pois jääneet pellot, jotka tässä selvityksessä on laskettu peltolaan kuuluviksi, metsittyisivät, lisääntyisi metsäala 750 hehtaarilla. Se kompensoisi kuitenkin vain pienen osan rakentami-sen alle jäävästä metsästä.

Lähteet:

Honkanen, J. & Mäkyne, A.: Metsäala -paikkatietokanta
 Huovila, P. 1984: Vantaan metsien väheneminen. Vantaan kaupunki C21:84
 Mäkyne, A.: Peltomaa ja pensoittuva peltomaa -paikkatietokannat
 Vantaan kaupunki: Kiinteistönomistus -paikkatietokanta

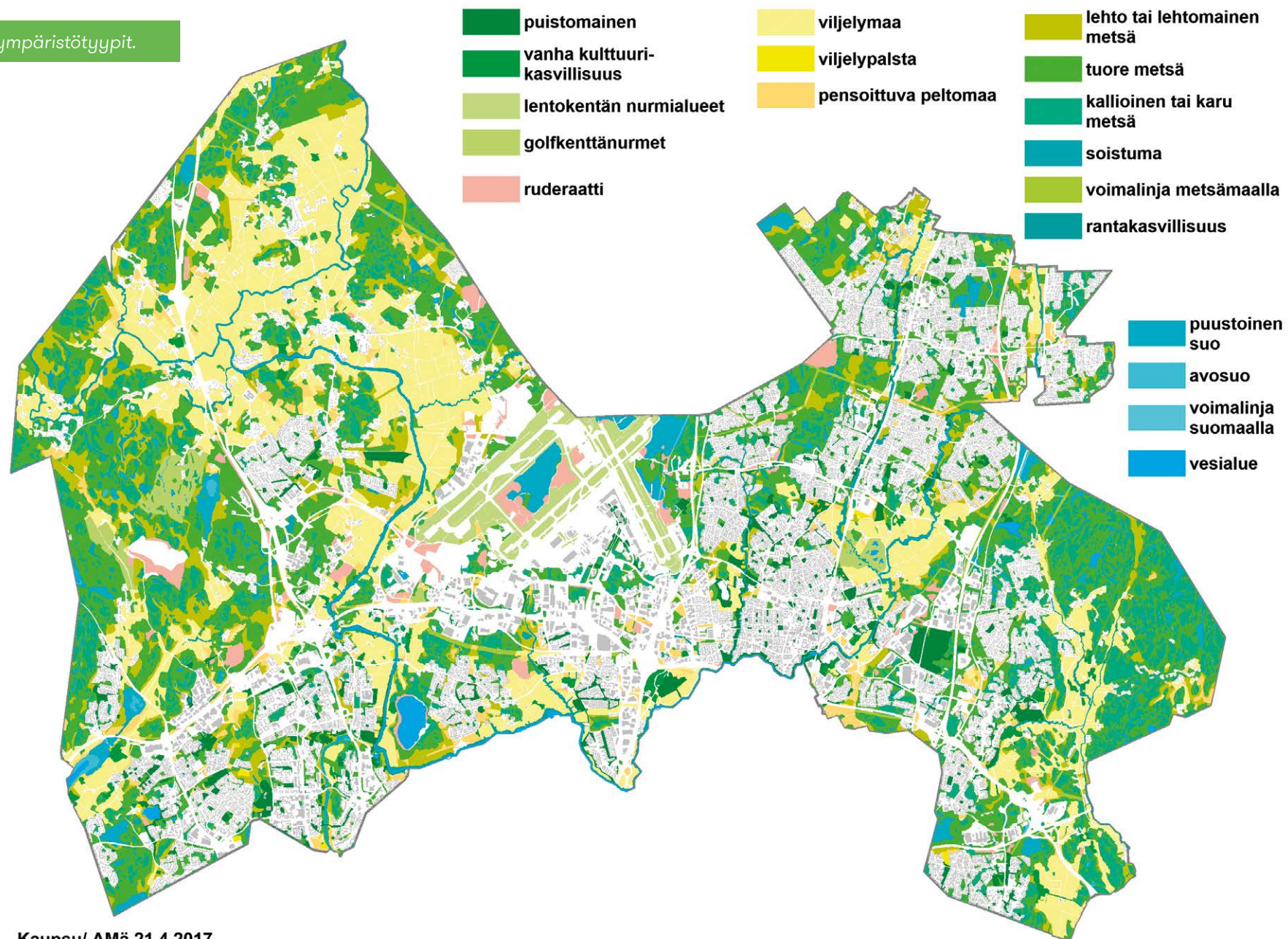
Elinympäristöt

Kasvullista maata voidaan luokitella elinympäristötyyppeihin. Luokitus ei ole vakiintunut, joten tässä muodostetut elinympäristötyypit on tehty käytettävissä olevien aineistojen perusteella. Elinympäristötyyppien lähtökohtana on maan kasvukyky, mutta ihmisen toiminta, kulttuurivaikutus, eli alueen hoitotapa ja sen intensiteetti vaikuttavat siihen, minkälaiseksi tyyppi muodostuu. Kulttuurivaiku-tus voi olla pitkäaikaista, kuten peltoviljely ja vanhoihin asuinpaikkoihin syntynyt ja istutettu kulttuurikasvillisuus, tai se voi olla nuorta, kuten täyttömaiden vakiin-tumattomat ruderaatit.

Elinympäristötyyppien osuudet luokitellusta maa-alasta [%].

Elinympäristötyypit.

Kaupsu/ AMä 21.4.2017

Elinympäristötyyppiluokittelu on tehty hyödyntämällä erilaisia paikkatietoaineistoja ja se kattaa 63 % Vantaan maa-alasta. Rakennukset kattavat 5 % (kuvassa harmaalla) ja loppu luokittelun ulkopuolelle jäävä 32 % on teitä, pihoja ja esimerkiksi moottoriteiden viherkaistoja sekä paljaana olevia (kasvittomia) maita, kuten käynnissä olevia louhinta- kaivu- ja läjitystyömaita (kuvassa valkoisena).

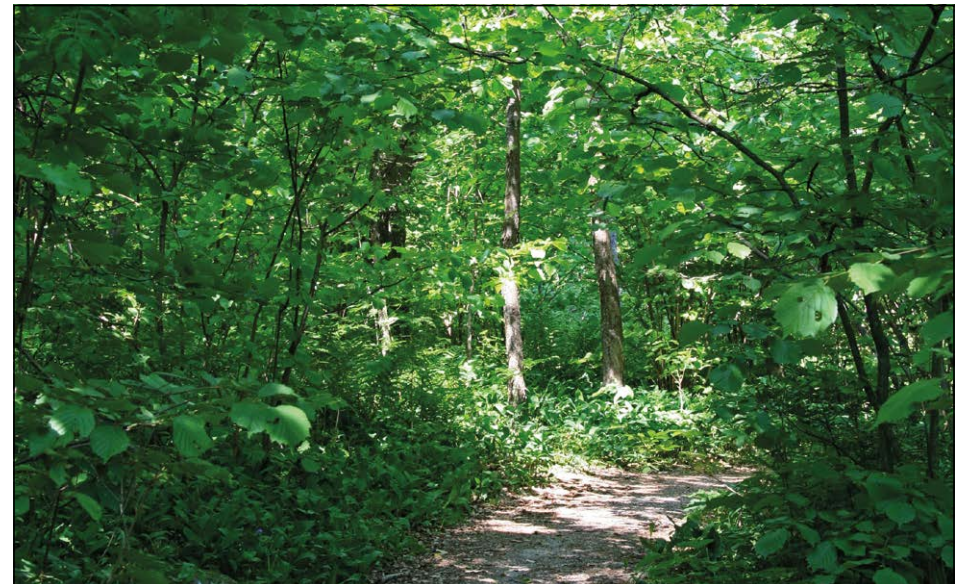
Luokitellusta maa-alasta eniten on metsämaata, 59 %. Metsämaat on luokiteltu maaperän kasvukyvyn perusteella, mutta metsien kehitystasetta ei ole voitu ottaa huomioon lähtötietojen puutteellisuuden takia. Tuoreita (keskireheviä) metsiä on 34 %, karuja metsiä on 13 %, lehtoja tai lehtomaisia metsiä 8 %, soistumia 1 %. Voimajohtojen alla avoimena pidettävää metsämaata on 1 %. Metsistä 2 % on rantametsää tai -pensaikkoa sisältäen myös rantaniityt, joita tässä ei ole ollut mahdollista erotella.

Tuoreen kankaan kuusikkoa. JH

Karua kalliometsää. MI

Pähkinälehdon lehtevyyttä. JV

Rantakasvillisuus on rehevää metsää ja pensaikkoa. MI

Soita on runsas 3 % luokitellusta maa-alasta. Valtaosaltaan ne ovat puustoisia soita, jotka voidaan laskea kuuluvaksi myös metsämaahan (kuten edellä metsämaata käsittelevässä luvussa). Vain vähäinen osa on avosoitaa ja voimajohtojen alle jääviä soita. Avohakkuusta huolimatta myös Mottisuo kiitoteiden välissä on suotyyppiltään puustoinen suo, eikä siitä ole muodostettu erillistä elinympäristötyyppiä.

Puustoista ja avointa suota Sipoonkorvessa. AM

Viljelymaata on 28 % luokitellusta maa-alasta. Viljelyssä, nurmina tai kesantona on 24 % ja viljelystä pois jääneenä mutta ei vielä metsittyneenä 4 %.

Viljelymaisemassa osa pelloista on viljelyssä, osa on jäänyt pois viljelystä, jolloin ne vähitellen pensoittuvat ja metsittyvät. Vantaan kaupunki 2011.

Erilaisia intensiivisesti hoidettuja viheralueita on 8 % luokitellusta maa-alasta. Puistomaisesti hoidettua (julkista) viheraluetta on 3 %, kartanopuistoja ja vastaavia, vanhaa kulttuurikasvillisuutta sisältäviä alueita on 1 %, lentokentän nurmialueita 3 % ja golfkenttien avoimina hoidettuja alueita 1 %. Luokittelun ulkopuolelle jääneestä maa-alasta suuri osa on intensiivisesti hoidettuja pihvoja, mutta sopivan lähtöaineiston puuttumisen takia pihvoja ei ole ollut mahdollista eritellä.

Puistomainen alue tarjoaa silmän iloa ja virkistystä. AM

Katrinebergin kartanopuistoissa on suuria jalopuita ja muuta vanhaa kulttuurikasvillisuutta. MI

Täyttömaille syntynyt kasvillisuus, joka ei vielä ole kehittynyt sulkeutuneeksi metsäksi on luokiteltu ruderaatiksi. Täyttömaat ovat maapohjana sekalaisia – eri maalajit ovat vaihtelevasti sijoittuneet toistensa lomaan ja niistä puuttuu vakiintunut maannos. Ruderaattikasvillisuus on siksi laikuittaista ja epätasaisesti kehittyvää. Ruderaatteja on 2 % luokitellusta maa-alasta.

Elinympäristötyypit on muodostettu käyttäen erilaisia paikkatietoaineistoja ja luomalla joitakin uusia. Menetelmät on selostettu liitteessä (Liite 4: Elinympäristötyyppien määrittely ja menetelmät).

Savisen ruderaattimaan sukkession alkuvaihetta: leskenlehti valtaa alaa ensimmäisten kasvien joukossa. MI

Lähteet:

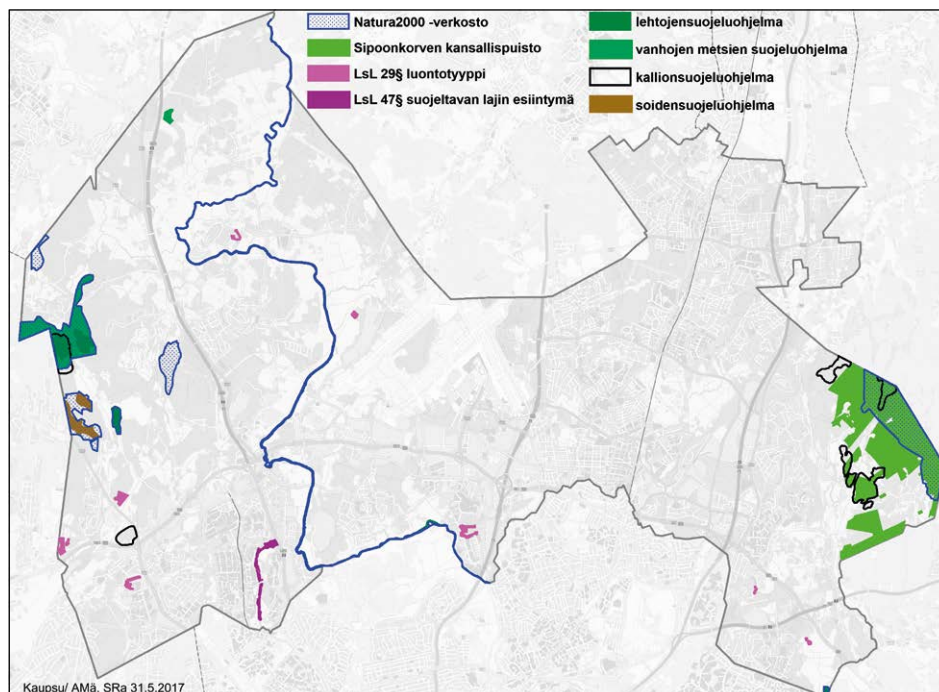
Honkanen, J. & Mäkyne, A.: Metsäala -paikkatietokanta
Maanpeiteaineisto 2015
Maaseutuviraston peltolohkotietokanta maaliskuulta 2017
Mäkyne, A.: Viheralueetietokannat, peltotietokannat, viljelymaisema 1930
SeutuCD 2015
Vantaan kaupunki kartat 2013 - 2016
Vantaan kaupunki Ortoilmakuva 2015
Vantaan kaupunki viistoilmakuvat 1996 - 2014
Verohallinto veroluokituskartta 1980-luvulta

Luonnon monimuotoisuus

Natura 2000 -verkosto ja valtakunnalliset suojeluohjelmat

Euroopanlaajuiseen luonnonsuojeluverkostoon, Natura 2000 -verkostoon, kuuluu Vantaalta alueita kolmeen kokonaisuuteen, Vestran suot, lehdot ja vanhat metsät (FI0100064), Sipoonkorpi (FI0100066) sekä Mustavuoren lehto ja Östersundomin lintuvedet (FI0100065). Lisäksi Natura-verkostoon kuuluu Vantaanjoki. Natura-verkoston toteuttaminen on valtion vastuulla.

Valtio on perustanut Sipoonkorven kansallispuiston, josta Vantaalle ulottuu laaja alue. Valtakunnallisiin suojeluohjelmiin kuuluu Vantaalta useita alueita. Lehtojen suojeluohjelmaan kuuluvat Herukkapuro ja Pyymosa, soidensuojeluohjelmaan Odilampi – Smedsmossen ja vanhojen metsien suojeluohjelmaan Vestran metsät ja Riipilän metsä.

Eurooppalaiset ja valtakunnalliset suojeluohjelmat, kansallispuisto sekä luonnonsuojelulaista johtuva suojelu. Vantaan kaupungin opaskartta.

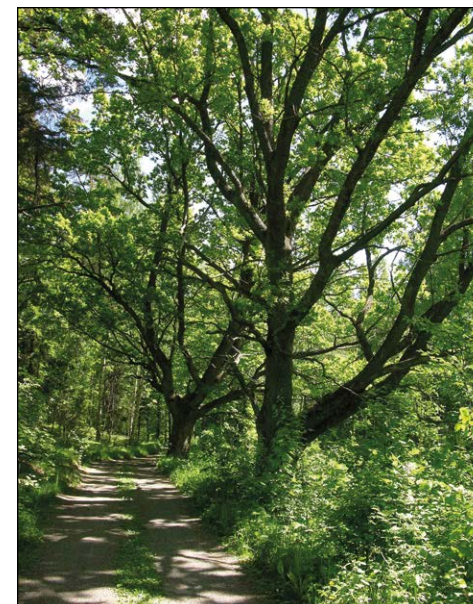
Luonnonsuojelulain 29 §:n perusteella on Vantaalla suojeltu kolmea eri luontotyyppiä: jalopuumetsiä, pähkinälehtoja ja tervaleppäkorpi. Tervaleppäkorpi on Louhelassa, jalopuumetsiä Länsimäessä, Viinikanmetsässä, Tammistossa, Seutulassa ja Koivumäessä, pähkinälehtoja Friimetsässä, Österbackenissa ja Pähkinäpuistossa. Luonnonsuojelulain 47 §:n perusteella on Vantaalla suojeltu Mätäojalla halavasepikän sekä sääskenvalkun esiintymät.

Luonnonsuojelu kaupungissa säilyttää luontoa kaupunkilaisille

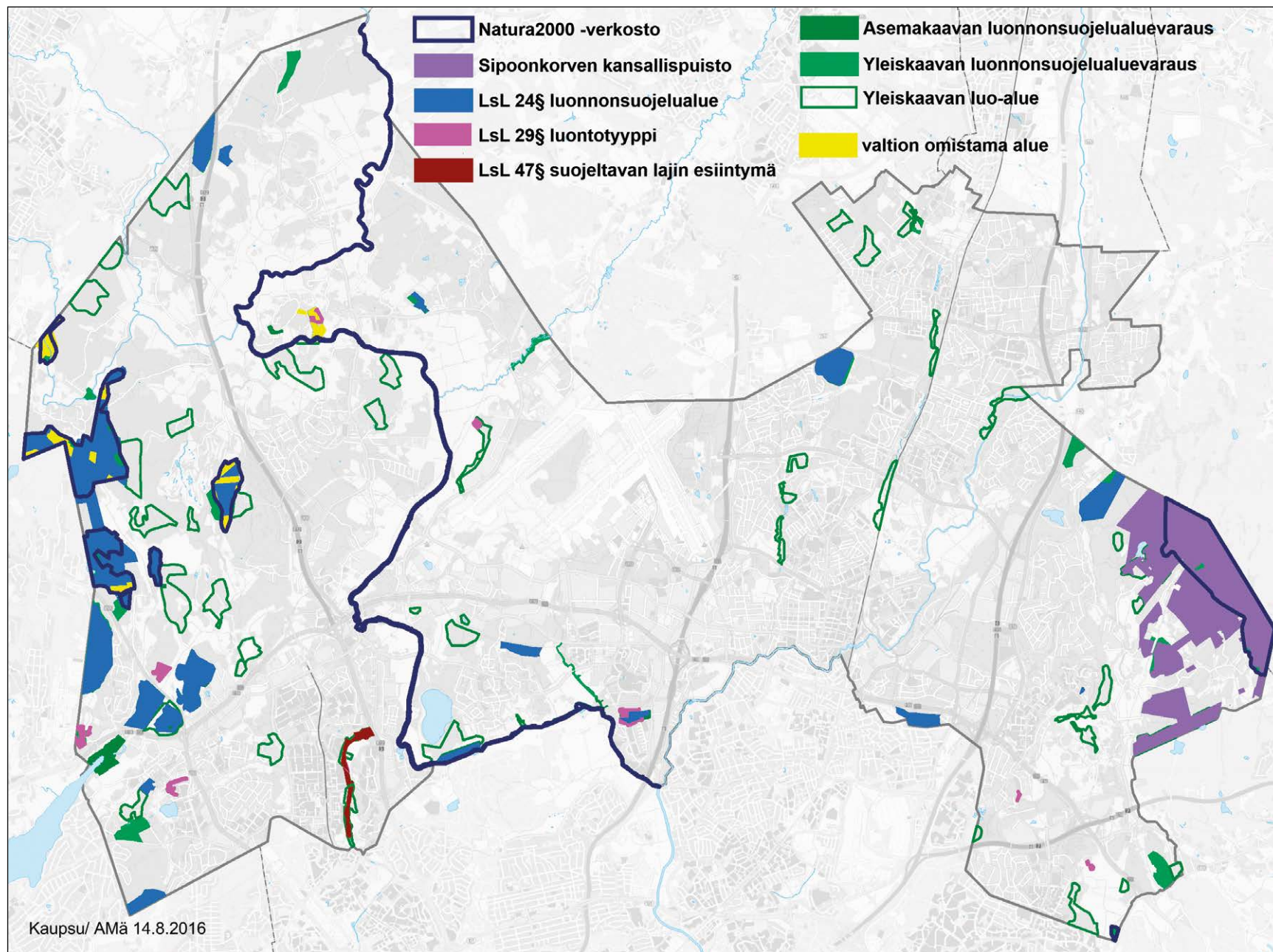
Vantaan merkittävimmät luonnonsuojelukokonaisuudet sijoittuvat kaupungin itä- ja länsireunoille. Vantaa on määrätietoisesti kehittänyt paikallista luonnonsuojelualueverkostoa, jotta kaupungin kasvaessa luonnon monimuotoisuus säilyisi. Yleiskaavassa 1983 luonnonsuojelualuevarauksia oli 534 ha, yleiskaavassa 1992 oli 1217 ha ja yleiskaavassa 2007 1441 ha. Alueliitoksen mukana osa luonnonsuojelualuevarauksista siirtyi Helsinkiin, joten Vantaalla on yleiskaavavarauksia jäljellä 1287 ha. Osa luonnonsuojelualueista on myös asemakaavoitettu. Kuvassa näkyvät yleiskaavan 2007 luonnonsuojelualuevaraukset, vaikka alue olisi (vanhemmassa) asemakaavassa muuta virkistysaluetta.

Yleiskaavan luonnonsuojelualuevarauksista (ilman Sipoonkorpea) on toteutunut 75 %. Vantaanpuoleinen Sipoonkorpi on toteutunut 180-prosenttisesti, koska kansallispuistoon on sisällytetty laajasti myös yleiskaavan retkeilyaluetta. Lisäksi Mätäojan 24 hehtaarin rauhoitettu halavasepikkäesiintymä sijoittuu yleiskaavan virkistysalueelle ja Riipilän metsä yleiskaavan maa- ja metsätalousalueelle. Luonnonsuojelulailla on rauhoitettu 5,6 % Vantaan pinta-alasta (5,7 % maa-alasta).

Natura 2000 -alueet ovat toteutuneet vaihtelevasti Vantaan kaupungin alueella. Mustavuoren lehto ja Östersundomin lintuvedet on kokonaan toteutumatta – Vantaalla laa-

Tuomelan tammimetsää. JV

Vantaan
luonnon-
suojelualue-
verkosto.
Vantaan
kaupungin
opaskartta.

jasta kokonaisuudesta on vain pieni Okralähde. Vestran suot, lehdot ja vanhat metsät -aluekokonaisuudesta valtaosa on toteutunut ja valtio omistaa lähes kaikki rauhoittamattomat palstat ja niiden rauhoittaminen on vireillä (toukokuu 2017). Sipoonkorven Natura-alueesta on toteutumatta vain vähäisiä sirpaleita.

Toteutumattomista luonnonsuojelualuevarauksista Vantaan kaupungin omistuksessa on kokonaan vain Furumossen ja Tussinkoski. Muut toteutumattomat alueet ovat ainakin osittain yksityisessä omistuksessa. Luonnonsuojelualueen perustaminen on vireillä (toukokuu 2017) Suomi 100 -metsähaastekampanjan kohteiksi neljällä alueella: Furumossen ja Tuomelan tammimetsän luo-alue, Pyymosan ja Silvolan metsän luo-alueet sekä Tussinkosken luonnonsuojelualuevaraus ja luo-alue.

Luonnon monimuotoisuudesta on paljon tietoa

Vantaan kaupungin ympäristökeskus on pitkäjänteisesti tehnyt luontoselvityksiä, kerännyt ja päivittänyt luontotietoa. Vantaalla on nykyisellään suhteellisen hyvä käsitys kaupungin alueella esiintyvistä luontoarvoista. Tärkeimmät luontoalueet pyritään rauhoittamaan luonnonsuojelualueiksi, mutta luontoarvoja ja luonnon tarjoamia ekosysteemipalveluita on lähes joka paikassa. Maankäytön muutoksissa ja alueiden hoidossa luontoarvoja tulee aina arvioida ja mahdollisuudet niiden säilyttämiseen ja toimintojen yhteensovittamiseen selvittää.

Kimalaisten tarjoama ekosysteemipalvelu on merkittävä: ne pölyttävät muun muassa valtaosan mustikankukista ja turvaavat mustikkasadon. KU

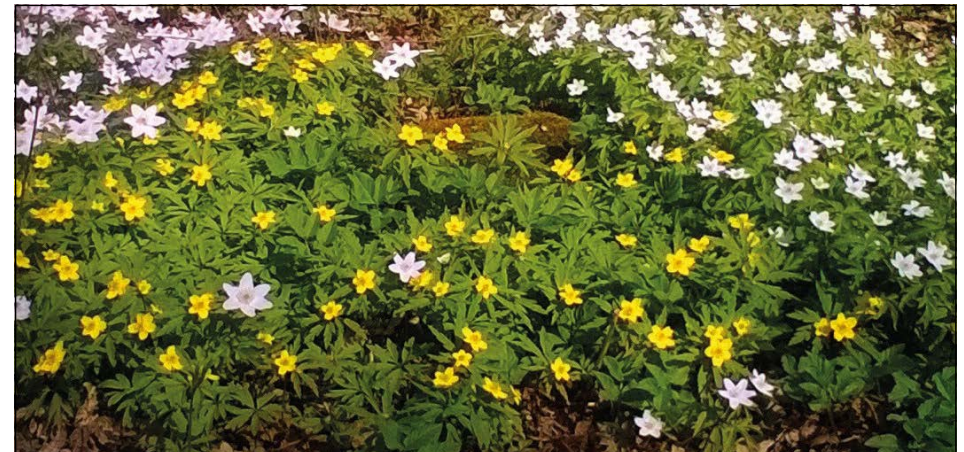
Kartassa viereisellä sivulla taustana olevat metsä- ja peltoalueet perustuvat ilmakuvatulokintaan. Lehtomaiset metsät, puustoiset suot ja puuttomat suot sekä vanha kulttuurikasvillisuus perustuvat erilaisten paikkatietojen perusteella tehtyyn yleispiirteiseen elinympäristötyyppien määrittelyyn (ks. liite 4: Elinympäristötyyppien määrittely ja menetelmät). Lisäksi kartassa näkyvät taustalla pintavedet, luonnon ”verisuonet”.

Maastoinventointeihin ja havaintoihin perustuvaa tietoa on kasvistosta, eläimistöstä ja geologiasta. Luontotieto karttuu jatkuvasti ja kartalta puuttuu joitakin uusimpia inventointejakin. Kartasta ilmenee kuitenkin selvästi, että luontoarvoja on kaupungissa kaikkialla.

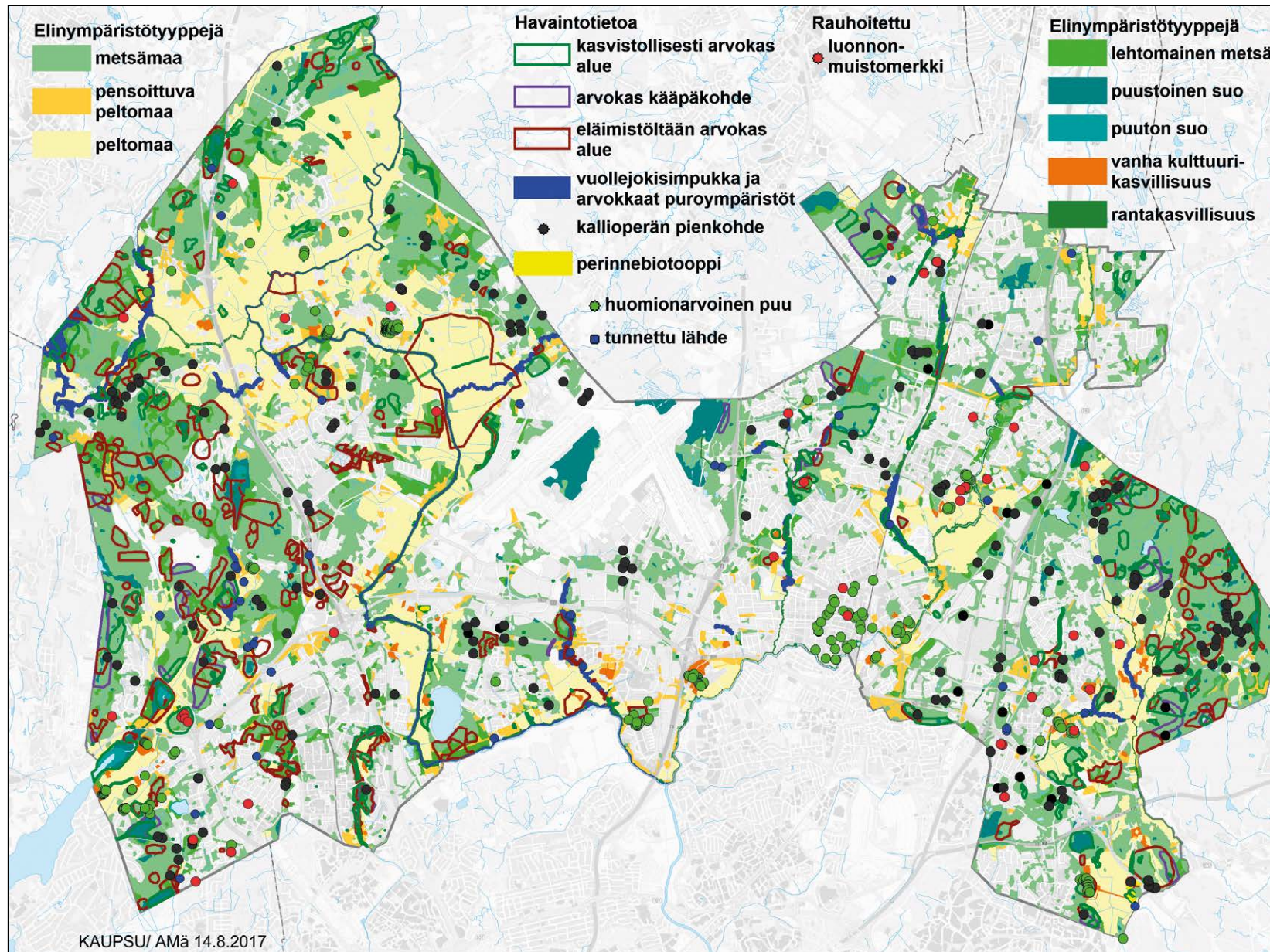
Kasvistollisesti arvokkaissa kohteissa on muun muassa pienialaisia soita, lehtoja ja muita arvokkaita kohteita sekä harvinaisten putkilokasvien ja kööpien kasvupaikkoja.

Eläimistöltään arvokkaissa alueissa on pääasiassa lintujen ja liito-oravien elinympäristöjä sekä myös hyönteisiä, kuten perhosia, ja nilviäisiä (vuollejokisimpukka Vantaanjoessa).

Arvokkaat puroympäristöt ovat Vantaan virtavesiselvityksessä (Janatuinen 2011) erityisen arvokkaita todettuja purojaksoja.

Keltavuokko on Vantaalla lehtojen harvinainen laji. AM

Luonnon monimuotoisuus keskittyy laajoille viheralueille, mutta luonto-arvoja on lähes kaikkialla. Vantaan kaupungin opaskartta.

Käivät kuuluvat luonnonkiertoon sen oleellisena lenkinä. MI

Rantaluhdan rehevyyttä Mätäojalla. JH

Siirtolohkare Länsisalmessa. JH

Kallioperän pienkohteet ovat pääasiassa siirtolohkareita, mutta mukana on myös rantakivikoita ja muita erityiskohteita. Rauhoitetut luonnonmuistomerkit ovat valtaosaltaan yksittäispuita ja siirtolohkareita.

Lähteistä ei ole tehty koko Vantaan kattavaa kartoitusta. Tiedossa olevat lähteet perustuvat pääosin Vantaan virtavesiselvityksen maastotöiden yhteydessä tehtyihin havaintoihin.

Perinnebiotooppeja Vantaalla on säilynyt vähän, vaikka Vantaalla on edelleen laajasti vanhaa maaseudun kulttuurimaisemaa. Muutamia arvokkaita kalliokeitoja ja entisiä laidunniittyjä on jäljellä mm. Tuupakassa, Seutulassa ja Westerkullassa. Arvoniittyjä kartoitetaan parhaillaan Vantaan peltujen ja niittyjen maisemanhoitosuunnitelmatyössä.

Westerkullan niitty ja keto ovat arvokkaita perinnebiotooppeja. JV

Lähde Friimetsässä. JH

Tietoa huomionarvoisista puista ei ole kerätty järjestelmällisesti eikä yhtenäisillä kriteereillä, joten tiedot ovat puutteellisia ja perusteluiltaan kirjavat. Tietoa on kertynyt muun muassa asukaskyselyistä sekä tutkijoiden ja suunnittelijoiden havainnoista muiden maastotöiden yhteydessä. Huomionarvoisia puita voivat esimerkiksi olla puut, jotka ovat poikkeuksellisen suuria tai vanhoja tai kauniita yksilöitä. Harvinaiset tai pitkäikäiset lajit voivat jo lajinsa perusteella olla huomionarvoisia. Kaupunkiympäristössä jo yksittäinen puu voi olla hyvin merkittävä

sekä esteettisesti, elämyksellisesti että luonnon monimuotoisuuden kannalta. Puu antaa varjoa ja sitoo kaupunkipölyä. Se tarjoaa linnunlaulua ja tuoksuu kesäseen jälkeen. Arvokkaita puita tulee siksi ympäristön muutoksissa säilyttää ja vaalia. Vanhaa puuta ei voi rakentaa: 200-vuotias tammi tarvitsee 200 vuotta kasvaakseen. Moottorisaha kaataa hankalassa paikassa olevan puun nopeasti mutta oikeampaan paikkaan istutetun puun näkevät vanhana vasta myöhemmät sukupolvet. Tavoitteena olisi kartoittaa kaupunkiympäristössä merkittävät puut ja Tikkurilan alueelta arvopuiden kartoitus on jo aloitettu.

Kirkonkylän pappilan metsälehmus on kiistaton arvopuu: pitkäikäisen lajin uljas, vanha yksilö. Ihminen tuntee itsensä pieneksi ja nuoreksi... MI

Lähteet:

Linnut:

- Solonen, T. linnustoinventoinnit 1980-, 1990- 2000- ja 2010 -luvuilla
- Vähämäki, J. täydennyksiä

Liito-orava:

- Paakkosen, J. 1989: Liito-oravainventointi
- Storränk, B. 1994 - 1995 Liito-oravainventointi
- Faunatican inventointi Marja-Vantaalla 2004 ja Länsi-Vantaalla 2014
- Solonen, T. 2005 2006 Liito-oravainventointi Länsi-Vantaalla
- Ramboll 2016: Myyrmäen – Kivistön – Ylästön liito-oravaselvitys.
- ELY-keskuksen tietokanta
- Honkanen, J., Vähämäki, J. ja Savola, K. yksittäisiä havaintotietoja

Viitasammakko:

- Faunatica 2011: Marja-Vantaan matelija- ja sammakkoeläinselvitys

Hyönteiset

- Salin, T. perhosseurannat 2000 ja 2001
- Faunatican inventoinnit halavasepikistä ja perhosista vuosina 2006, 2007 ja 2011
- Vähämäki, J. täydennyksiä

Kasvit

- Väre, S. & Kärki, S. 1981: Vantaan luonnonsuojelukohteet perusselvitys
- Leinonen, K. 1987: Vanhat metsät ja erikoiset puut Vantaalla.
- Leinonen, K. 1990: Vanhat metsät luonnonsuojelussa ja niiden huomioon ottaminen yleiskaavoituksessa Vantaalla.
- Ranta, P. Metsätähti Oy 1989: Vantaanjoen vesistöalueen kasvillisuus selvitys
- Ranta, P. Metsätähti Oy 1990-luvulla: Vantaan kasvit -inventointi.
- Ranta, P. Metsätähti Oy 2003: Marja-radan rakentamisen luontoselvitys.
- Ojala, A. kasvillisuus selvityksiä 1990- ja 2000-luvuilla
- Hyytiäinen, U-M. kasvillisuus selvityksiä 1990-luvulla
- Honkanen, J. kasvillisuus inventoinnit ja täydennykset 2000- ja 2010 luvuilla
- Vähämäki, J., Järvinen, V. (ympäristöyhdistys) ja Rantalainen, S. täydennyksiä
- Manninen, O. lahokaviosammal 2016

Käyvät ja sienet

- Savola, K. & Wikholm, M: kööpäselvitys 2003-2004 ja sitä täydentävä inventointi 2005.

Geologiset kohteet

- Hilden, J. 1987 – 1988: Vantaan geologisten kohteiden inventointi

Perinnebiotoopit

- Bonn, T. Vesi- ja ympäristöhallituksesta inventoi 1990-luvulla
- Vantaan ympäristöyhdistykseltä tietoja Tuupakan kedosta, lajistoseurantaa 1990-luvulta asti

Huomionarvoisia puita eri tietolähteistä.

Janatuinen, A. 2010 – 2011: Vantaan virtavesiselvitys

KAUPUNGIN KASVULLA ON RAJOJA

Kaupunkirakenne on pääkaupunkiseudulla laajentunut jatkuvasti. Erityisen nopeaa laajeneminen Vantaalla oli 1960 - 1970 -luvulla. Kaupunkirakenteen kasvua on Vantaalla ohjattu yleiskaavoilla, joissa on toisaalta varattu uusia rakentamisalueita ja toisaalta määritelty ”ei-alueita” kuten virkistys- ja suojelualueet. Maa- ja metsätalousalueet ovat aina ”ei-nyt-alueita” ts. ne sisältävät mahdollisuuden kaupunkirakentamiseen yleiskaavan aikajännettä kaukaisemmassa tulevaisuudessa. Tässä luvussa pohditaan, missä laajenemisen rajat ovat Vantaalla jo tulleet vastaan. Näkökulmina ovat maisemarakenne, kulttuurimaisema, luonnonarvot ja virkistystarpeet, mistä on johdettu oheiseen kuvaan piirretyt kaupunkirakenteen laajentumisen rajat. Lisäksi Nurmijärven rajalla on tärkeä ekologisen yhteyden tarve osana seudullista viherkehää.

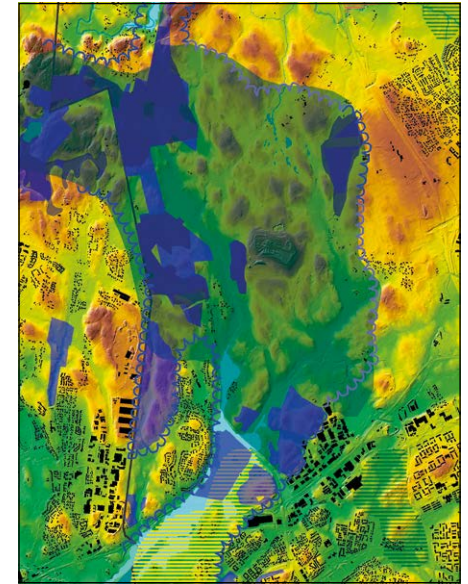
Kaupunkirakenne on jo ylittänyt maisemarakenteen luonnolliset rajat Vantaalla monessa kohdassa, merkittävimmin Tikkurilasta Tammistoon ulottuvalla laajalla, alavalla savitasangolla, missä maaseudun kulttuurimaisema on muuttunut kaupunkimaisemaksi. Toisin paikoin maisemarakenteen rajat ovat säilyneet paremmin, esimerkiksi Sipoonkorven erämaaselänne on säilynyt lähes rakentamattomana ja suuri osa selänteestä on 2011 perustettua kansallispuistoa.

Pitkäjärven-Petikon alue

Pitkäjärvi ja Pikkujärvi sijoittuvat pitkään halkeamalaaksoon, johon on muodostunut Hämeenkyliä ja Linnaisten kartanoita ympäröivä viljelymaisema. Kartanoiden pihapiireissä on maisemaa hallitsevia jalopuita ja vanhaa kulttuurikasvillisuutta. Uudempi kaupunkirakentaminen on pääosin pysynyt maisemarakenteen mukaisesti rinteillä, mutta Askiston pientaloalueen alimmat tontit Tulvaniityntiellä sijoittuvat maisemassa liian alas. Järvi- ja metsäalueet ovat tulvineet lähelle reunimmaisista rakennuksista.

Petikon luontovirkistysalueella on laajoja Natura 2000 -alueita ja muita luonnonsuojelualueita, jotka turvaavat metsäalueen luonnon monimuotoisuutta ja metsän säilymistä rakentamattomana. Kaupunkirakenteen laajentumisen raja noudattaa itäreunaltaan Yleiskaavassa 2007 määriteltyä rakentamisen rajaa, joka ei erityisesti kiinnity maisemarakenteeseen ja on siten jonkin verran joustava. Yksiselitteisimpiä kohtia ovat Petikonmäki-Hermaskärin luonnonsuojelualue sekä Keimolan Isosuon Natura-alue. Pohjoisraja noudattaa Yleiskaavassa 2007 maa-

ja metsätalousalueen rajaa. Maa- ja metsätalousalue on Klaukkalan rataa liittyvää, tulevaisuuden (mahdollista) kaupunkirakentamisen laajentumisaluetta. Tällä rajalla pysyvät kiinnelkohdat ovat Keimolan Isosuon ja Herukkapuron Natura-alueet. Niiden välillä rakentamattoman raja tarkentuu myöhemmässä suunnittelussa, mm. golfkentän arvo rakentamisen esteenä voi muuttua. Pohjoisrajan pitkä mutka johtuu sekä Natura-alueesta, että Lepsamänjoen tulvimisesta. Länsirajalla Natura-alueet jatkuvat Espoon puolella Herukkapurolta, mutta Askiston Timmermalmin luonnonsuojelualueen kohdalla Espoon puolella on Juvamalmi teollisuusalue.

Pitkäjärven - Petikon alueeseen sisältyy metsäluontoa ja kulttuurimaisemaa

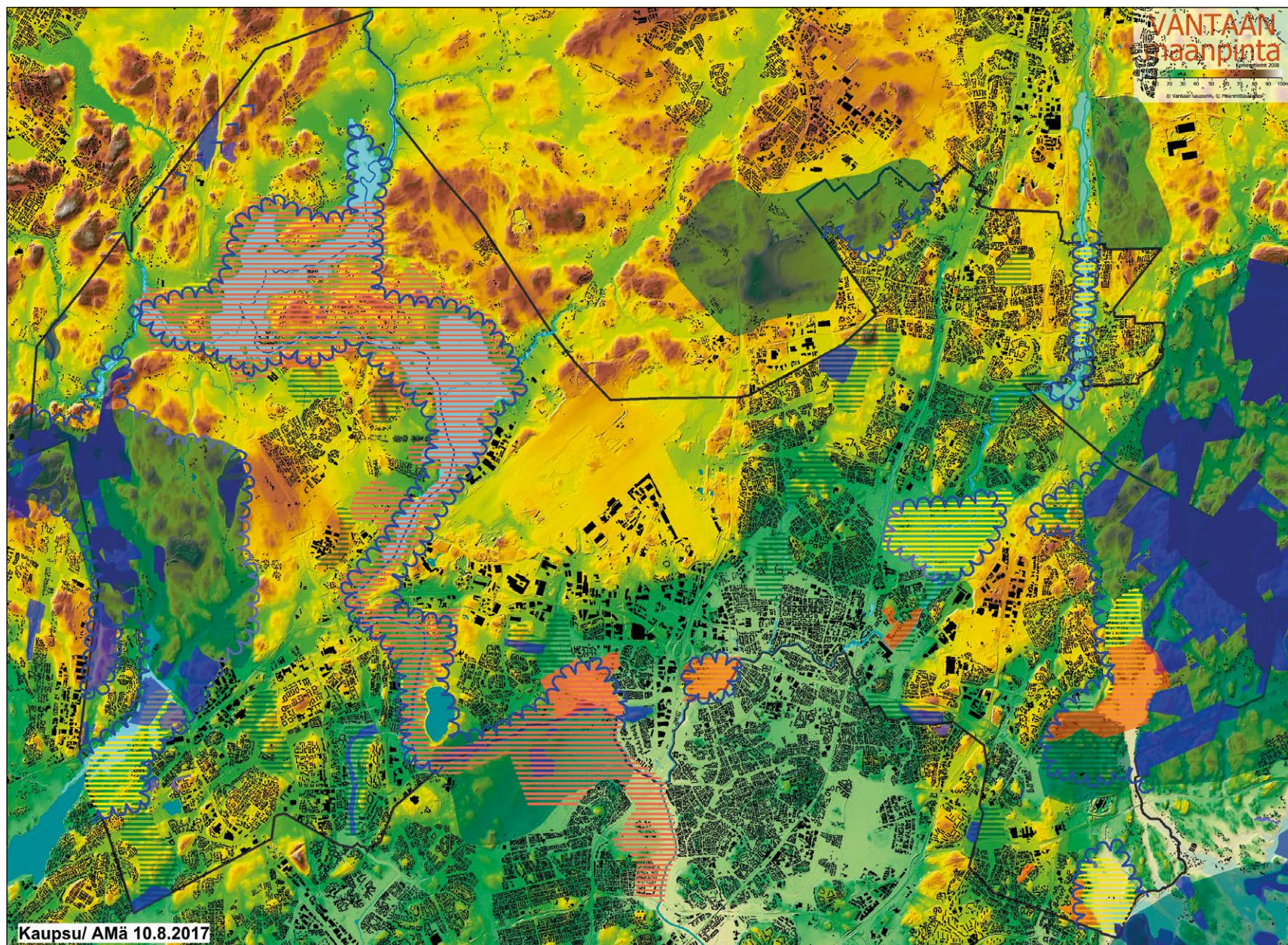
Vantaanjokilaakso

Vantaanjokilaakso on vantaalainen identiteettimaisema ja valtakunnallisesti arvokas maisema-alue. Kartanot, tilakeskukset ja kylät vanhoine jalopuineen ovat säilyttäneet asemansa maisemassa. Ne säilyttävät myös kulttuurikasvillisuuden monimuotoisuutta.

Jokilaakso on tulvinut laajalti Vantaankosken yläpuolella, mikä estää rakentamisen laajalla alueella jokilaaksoa. Pohjoisraja määrittää lisäksi

Kaupunkirakenteen laajentumisen rajat

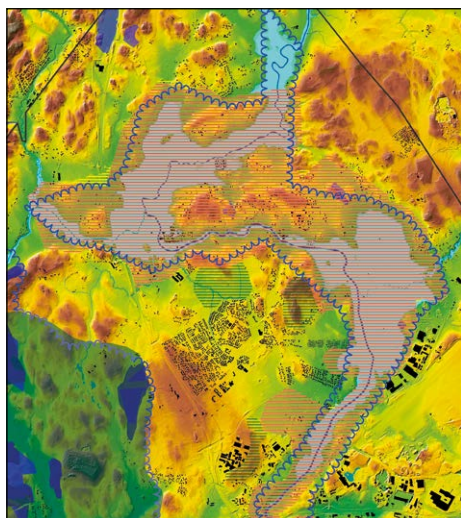
- maisemarakenteen, kulttuurimaisema luonnonarvojen ja virkistystarpeiden perusteella määritelty raja
- ohjeellinen raja
- ekologisen yhteyden tarve
- Natura 2000 -alue
- LsL luonnonsuojelualue
- toteutuneen tulvan 1966/2004 tai tulvavaaran alue
- RKY valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö
- VAT maisema-alue (2015)
- seudullinen viheralue
- Vantaalla tärkeä viheralue
- identiteettimaisema

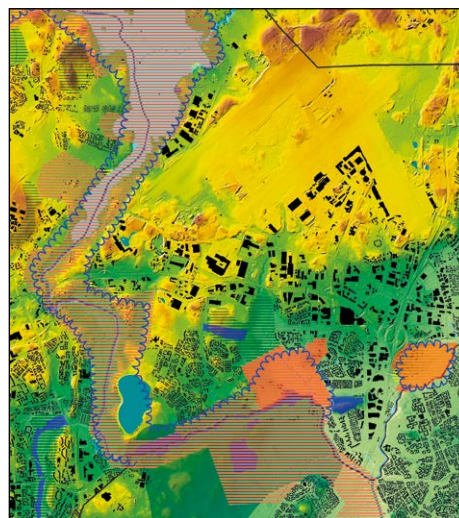
Kaupungin laajentumisen rajat. Vantaan kaupungin korkeusmalli.

valtakunnallisesti arvokas maisema-alue (VAT - maisema-alue, inventointi 2015). Kaupunkirakentamisen ulkopuolelle on tässä rajattu myös Seutulan kylä. Maisemarakenteen näkökulmasta kylässä olisi rakentamispotentiaalia, ja sinne kohdistuu myös rakentamispaineita, mikäli kaupunki tulevaisuudessa laajenee Luoteis-Vantaalle. Seutulan kylä kulttuurihistoriallisesti arvokkaana kylämaisemana on yksi Vantaanjokilaakson maisema-alueen keskeisiä arvoja ja siksi täydennysrakentamisen tulee olla maltillista ja kyläkuvaan sopivaa.

Vantaankosken alapuolella, Vantaanlaaksossa, maaseudun kulttuurimaisema on hyvin säilynyt ja uusikin rakentaminen pääosin vielä noudattaa maisemarakennetta. Kaupunkirakentamisen rajaa määrää myös Silvolaan tekoallas, joka on kiinteä osa seudun vesihuoltoa. Pitkälän luonnonsuojelualue ja siitä alavirtaan Backaksen kartanon valtakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö (RKY) määrittävät jokivarren maiseman reviirin. Tammiston kohdalla rakentaminen on jo ylittänyt luonnollisen rajansa ja jokirannassa on enää kapea virkistysalue. VAT-maisema-alue jatkuu Vantaanjoen toiselle puolelle Haltialaan ja Tuomarinkylään.

Vantaanjokilaakson pohjoisosassa on Seutulan kylä ja laajat peltoalueet

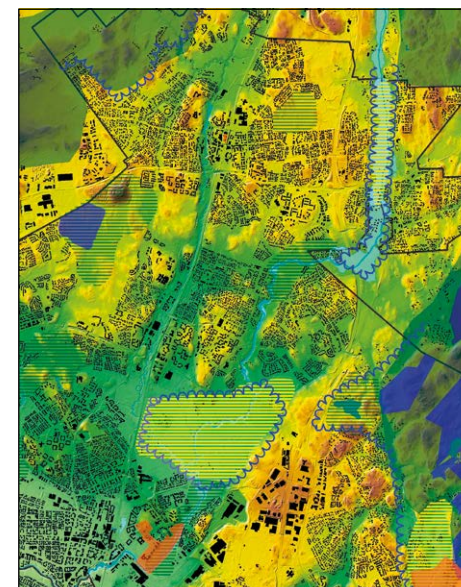
Vantaanjokilaakson eteläosa ja Helsingin pitäjän kirkonkylä

Kirkonkylä

Helsingin pitäjän kirkonkylä on seudun vanha keskus, identiteettimaisema ja valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö, joka on elävä muistuma menneestä maailmasta. Kirkonkylä on Tuusulanväylän ja Kehä III:n puristuksessa menettänyt sitä ympäröineet laajat viljelymaisemat – jäljellä ovat enää kylän ja Keravanjoen väliset pellot. Näiden peltöjen säilyminen on erittäin tärkeää agraarian kylän olemuksen ymmärtämiselle. Kirkonkylässä on säilynyt arvokasta rakennusperintöä ja kulttuurikasvillisuutta. Uudisrakentamisessa pääpaino on kylän olemuksen säilyttämisessä.

Hanaböle

Hanabölen kylä ja peltomaisema ovat Vantaan kaupunkirakenteessa kuin järvi: se tarjoaa pitkiä, avaria näkymiä muutoin tiheään rakennetulla tai metsäisellä Itä-Vantaalla. Rakentamattomana säilytettävän maiseman raja on itäreunaltaan itsestään selvästi Hakkilan selänteiden reunassa. Pohjoisraja asettuu luontevasti Rosenlundin, Hanabölen kylän sekä Kauniston ja Storpetasin tilakeskusten taakse. Länsi- ja eteläreuna ovat tulokinnavaraisempia. Länsireuna rajautuu tässä pääosin, koska radan länsipuoli on jo pitkälle muuttanut maisemaa kerrostaloineen. Rata-penkki ja Rekolanojan varren puusto katkaisevat lisäksi maiseman pitkän näkymän radan poikki. Golfkentän rakentaminen radan itäpuolelle on tuhonnut peltomaan kulttuurihistoriallisen arvon, vaikka se säilyttää maiseman avoimuutta. Luonnollinen maiseman raja eteläreunassa olisi harjun reuna. Yleiskaavassa on kuitenkin golfkentän ja Varian väliin varattu täydennysrakentamisalue, mikä tulee harjulta alas pellon tasolle.

Hanabölen ja Jokivarren kulttuuri-maisemat ja Vierumäen metsät

Jokivarsi

Keravanjoki on tulvinut Jokivarressa laajasti ja määrää kaupunkirakentamisen rajan. Rakentaminen onkin pitäytynyt jokilaaksoa ympäröiville selänteille muutamaa tulva-alueella olevaa rakennusta lukuun ottamatta. Avara jokimaisema tarjoaa muuten sulkeutuneella Korson alueella pitkiä näkymiä.

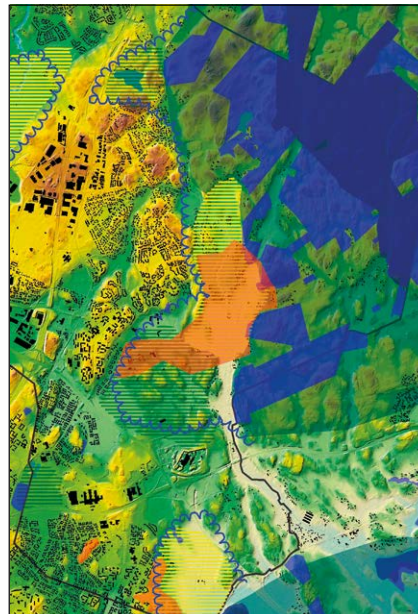
Vierumäen metsät

Mätäkenmäen laaja metsäalue ulottuu Tuusulasta Vantaan puolelle Vierumäessä ja Vallinojalla. Rakentamisen raja metsäalueella on muodostunut Korson alueen palstoituksina ja rakennuskaavoina. Lentomelu estää asuntorakentamisen lisäämisen metsäalueelle. Rakennuskaavoista osa on jäänyt toteutumatta, eikä yleiskaava enää ota näitä vanhentuneita varauksia huomioon. Teollisuusaluevarauksista aika on ajanut ohi, koska monimuotoinen metsäalue on arvokkaampi virkistys- ja luontoalueena. Lentomelusta huolimatta se on vilkkaassa virkistyskäytössä.

Sotunki

Sotungissa kaupunkirakenteen laajentamisen raja on hyvin pysyvä ja valtaosaltaan maisemarakenteeseen kiinnittynyt.

Metsäalueesta suuri osa on Sipoonkorven kansallispuistoa ja Natura -alueita. Koko metsäselänne on samaa maisematyyppeä ja yleiskaavassa se on varattu retkeilyalueeksi. Kansallispuisto voi vielä laajentua lisää retkeilyalueelle aikaa myöten. Kuusijärvi sijoittuu Sipoonkorven erämaaselänteen ja Hakkilan suuren reunanmuodostuman saumaan. Kuusijärven virkistysalue kehittyä porttina Sipoonkorpeen, joten se kuuluu myös toiminnallisesti samaan kokonaisuuteen. Kuninkaanmäen kohdalla raja on nykyisen rakentamisen mukainen. Valtaosa Kuninkaanmäen pientaloalueesta on rakennut Sipoonkorven maisematyyppiin,

Sotunki, Håkansböle ja Westerkulla - metsäluontoa ja vanhaa kulttuurimaisemaa

joten rakennettua aluetta ei ole perusteltua yhtään laajentaa pohjoiseen. Idässä Kuninkaanmäki rajautuu murroslaakson reunaan, mikä on luonteva, maisemarakenteeseen liittyvä raja.

Sotungin kylä ja Håkansbölen kartano ovat valtakunnallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä. Kylä sijoittuu halkeamalaaksoon ja on erittäin hyvin säilynyt identiteettimaisema. Kartanot Vantaan alueella ovat Håkansböleä ja Katribergia lukuun ottamatta yksityisiä, jolloin niiden vanhoja puistoja voi ihailla vain ulkopuolelta, maiseman kohokohtina. Kaupungin omistama kartano antaa vantaalaisille mahdollisuuden käyskennellä vanhassa kulttuuriympäristössä ja istuskella vanhojen jalopuiden alla. Håkansbölen kartanoon liittyy kiinteästi sen entisille maille, pienipiirteiseen Kormuniitynojan rajaamaan maisemaan sijoittuva Ojangan virkistysalue.

Westerkulla

Westerkullan kartanomaisema on eheä ja arvokas kokonaisuus, joka liikenneväylien rakentamisesta huolimatta on säilyttänyt maisemallisen vaikuttavuutensa ja jossa ei ole yhtään kokonaisuutta rikkovaa rakennusta. Westerkulla on identiteettimaisema, joka tulee säilyttää kaupunkirakenteen henkireikänä. Rakentamisen ulkopuolelle jäävät myös Myllymäen I maailmansodan aikaiset linnoituslaitteet, jotka on arvotettu valtakunnallisesti merkittäväksi kulttuuriympäristöksi.

Maisemarakenteen ja luonnonarvojen näkökulmasta myös Länsisalmen jyrkkärinteiden mäenselänteiden ja kapeiden peltolaaksojen maisemakokonaisuus kuuluisi kaupunkirakentamisen ulkopuolelle. Maisemarakenteen lähtökohdat parhaillaan suunniteltavana olevan Östersundomin metrokaupungin rakentamiselle ovat erittäin huonot. Länsisalmen maankäytön muutokset ratkaistaan Östersundomin suunnittelussa ja siksi alueen tulevaisuus on tässä jätetty auki.

Viheralueverkoston säilyttäminen yleiskaavan tavoitteeksi

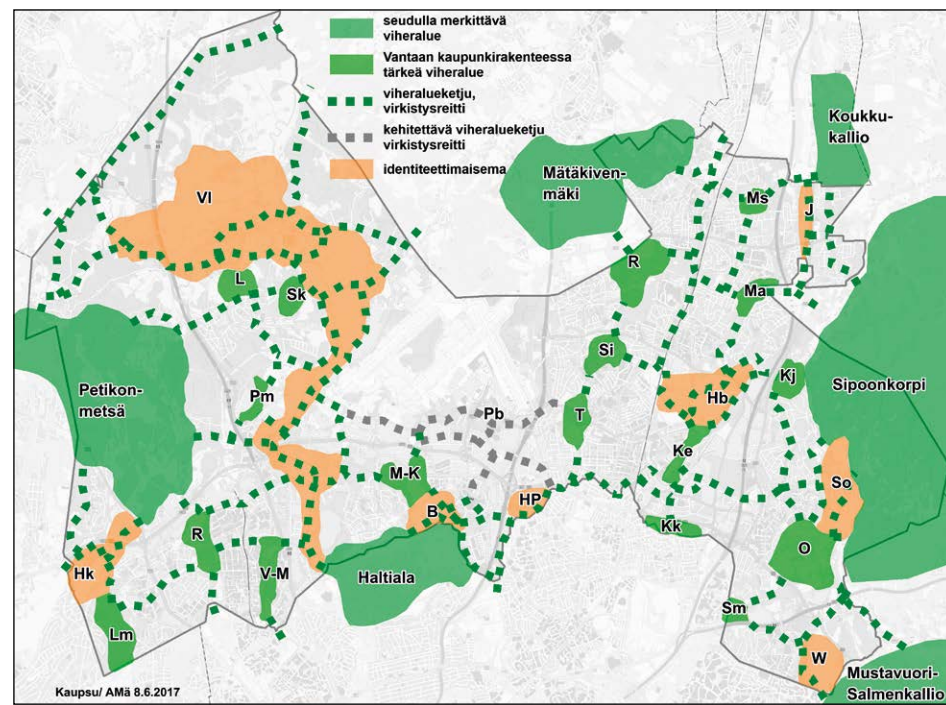
Maankäytön muutoksissa on vaalittava Vantaan hyvää viheralueverkostoa, joka turvaa virkistysmahdollisuuksia, luontoarvoja ja ekosysteemipalveluita kaupungissa. Hyvä viheralueverkosto on Vantaan merkittävä kilpailuetu ja asuinympäristön laatutekijä. Seudulla merkittävät, laajat viheralueet ovat suunnittelun itsessään selviä lähtökohtia – **Sipoonkorpea** kansallispuistoinen tai **Petikonmetsä** Natura-alueineen ei aseteta kyseenalaiseksi.

Seudullisten viheralueiden lisäksi on säilytettävä keskeiset, Vantaan yhdyskuntarakenteelle tärkeät viheralueet sekä identiteettiä luovat maisemat. Kaikkia tärkeitä viheralueita yhdistävät verkostoksi erikokoisista lähipuistoista ja viheryhyeysistä koostuvat viheralueketjut. Viljelymaisemissa yhteydet muodostuvat ulkoilureiteistä.

Myyrmäen alueella on kolme tärkeää viheraluetta: **Linnaistenmetsä**, **Raappavuoret** ja **Vaskivuori - Mätäojanlaakso**. Nämä laajat, metsäiset viheralueet

Myyrmäen viheralueet. Vantaan kaupungin ortokuva.

Seudun ja Vantaan kaupungin rakenteessa tärkeä viherverkosto, jota vaalitaan maankäytön muutoksissa. Vantaan kaupungin opaskartta.

Lyhenteet:

B	Bockaksen kartanon identiteettimaisema	O	Ojanko
Hb	Hanabölen kylän identiteettimaisema	Pb	Pyttisberget
Hk	Hämeenkylään identiteettimaisema	Pm	Parolanmäen metsä
HP	Helsingin pitäjän kirkonkylän identiteettimaisema	Ra	Raappavuorten metsä
J	Jokivarren identiteettimaisema	Re	Rekolanmetsä
Ke	Keravanjoen rantapuistot	Si	Simonkylänpuisto
Kj	Kuusijärvi	Sk	Sotilaskorpi
Kk	Kalkkikallio	Sm	Slättmossen
L	Linnan metsäalue	So	Sotungin kylän identiteettimaisema
Lm	Linnaistenmetsä	T	Tikkurilan keskuspuisto
Ma	Matarinkoski	VI	Vantaanjokilaakson identiteettimaisema
M-K	Mustikkasuo- ja Krakanojanmetsät	V-M	Vaskivuoren ja Mätäojan metsäalueet
Ms	Metsolansuo	W	Westerkullan kartanon identiteettimaisema

turvaavat tiiviisti rakennetulle ja edelleen tiivistyvälle Myyrmäen alueelle hyvät mahdollisuudet ulkoiluun ja luonnon monimuotoisuuden vaalimiseen aivan kotinurkilla. **Hämeenkylässä** peltomaisema ja **Vantaanjokilaakson** viljelymaisema ovat identiteettimaisemia, jotka sitovat nuoren kaupunkirakenteen alueen vanhaan historiaan ja kulttuuriin.

Kivistön alueen kolme tärkeää viheraluetta ovat **Parolanmäki**, **Sotilaskorpi** ja **Linna**. Parolanmäki ja Sotilaskorpi ovat selännemetsiä, Linnan alueesta osa on vielä peltoa ja osa pensoittumassa. Kasvavassa Kivistössä näiden metsien säilyttäminen on tärkeää, jotta metsää ei tulevaisuudessa tarvitse hakea Hämeenlinnanväylän toiselta puolelta. Linnan kartano on osa laajaa Vantaanjokilaakson identiteettimaisemaa, joka rajaa Kivistön rakentuvaa kaupunkikeskusta kolmelta puolelta ja avaa tiiviiksi rakentuvan kaupunginosan vastapainoksi laajan avoimen näkymän ja perspektiivin alueen historiaan.

Kivistön viheralueet. Vantaan kaupungin ortokuva.

Aviapoliksen ainoa, laaja metsäinen alue on **Mustikkasuo** - **Krakanojan** viheralue. Siihen liittyy **Backaksen** viljelymaisema. Kehä III:n pohjoispuolella ei ole yhtään laajaa kokonaisuutta, eikä tämänhetkissä kaavoissa ole juuri pienempiäkään virkistysalueita. Alueen maankäyttö tulee kuitenkin muuttumaan yksipuolisesta työpaikka-alueesta monipuoliseksi asumisen ja työnteon sekä palveluiden kaupunginosaksi ja siksi sinne on luotava kattava lähipuistojen verkosto, jossa merkittävimpänä kiintopisteenä on **Pyttisberget**.

Aviapoliksen viheralueet. Vantaan kaupungin ortokuva.

Tikkurilan ja Koivukylän alueita yhdistävät **Keravanjoki** ja **Kylmäoja** ja niiden varteen ketjuttuvat tärkeimmät viheralueet. Pääradan ja Tuusulanväylän väliselle kaupunkirakenteelle Kylmäojan varsi on keskeisen tärkeä, eikä sille ole korvaavia vaihtoehtoja. Kylmäojan varressa on **Tikkurilan keskuspuisto**, jossa Arboretum ja Kylmäojan moni-ilmeinen puronvarsikasvillisuus ovat erityisiä arvoja. Avoimine peltoineen Keskuspuisto on ainoa, laaja virkistysalue Tikkurilan kasvavan keskuksen vieressä ja siinä on oivallinen potentiaali maisemapuistoksi.

Keravanjoen varteen ketjuttuu useita maisemallisesti, historiallisesti, toiminnallisesti ja ekologisesti tärkeitä viheralueita. **Helsingin Pitäjän kirkonkylä** on itseisarvoinen identiteettimaisema, joka on alueen historiallinen ydin. Keravanjoen rannan merkitys korostuu **Tikkurilassa**, missä puistoja on vähän, vaikka rantapuisto onkin kapea. **Keravanjoen rantapuistot** Jokiniemessä kantavat muinaisuutta ja teollista historiaa ja tässä jokikäytävä on vähän leveämpi kuin Tikkurilassa. **Hanabölen** vanha ja arvokas kylämaisema on identiteettimaisema, joka on pitkiä näkymiä tarjoava, avara maisematila keskellä varsin tiiviisti rakennettua ja edelleen tiivistyvää Itä-Vantaata.

Kalkkikallion luonnonsuojelualue sijaitsee kuninkaalalaisten virkistytymisen kannalta hankalasti Kehä III:n takana ja yhteyttä olisi tarpeen parantaa. Kalkkikallio on myös heikinlaaksolaisille tärkeä.

Tikkurilan viheralueet. Vantaan kaupungin ortokuva.

Kylmäojan varressa **Simonkylänpuisto** tarjoaa laajemman metsäalueen ja peltoauekea on hieno lähtökohta maisemapuistolle. **Rekolanmetsä** pienenee nykyisten suunnitelmien mukaan Leinelän ja Asolan laajennusten takia mutta loppuosa olisi säilytettävä rakentamattomana, jotta Tikkurilan - Koivukylän alueella säilyy yksi yli 100 hehtaarin metsäalue. Kylmäojan korven luonnonsuojelualueen lisäksi metsä tarjoaa monenlaisia luontoelämyksiä.

Keravanjoen varren viheralueiden erityisiä kohokohtia ovat Hanabölenkosken ja **Matarinkosken** kauniit koskimaisemat. Matarinkosken kohdalla jokikäytävä on poikkeuksellisesti metsäinen. Matarinkosken lisäksi vain Pitkäkoscella, Riipilässä ja Mustakoscella joki kulkee Vantaalla metsässä. **Rekolanojaa** seuraa kolmas viheralueketju, jossa vaihtelevat puistomaiset ja luonnonmukaiset jaksot. Viheralue on paikoin kapea mutta sen jatkuvuus on tärkeää.

Koivukylän viheralueet. Vantaan kaupungin ortokuva.

Laajaan Mätäkivenmäen metsäalueeseen sisältyvä **Vierumäen** metsä on pääradan länsipuolisen Korson tärkein ja luonnoltaan monipuolinen metsäalue. **Ankalammen puisto** Korsossa on osa Rekolanajan varren viheralueketjua. **Metso-lansuo** on pääradan itäpuolella keskeinen ja omaleimainen viheralue, joka on ollut myös yliopiston tutkimusalueena. **Jokivarren** avara peltomaisema pitkin näkymineen on arvo muuten tiiviissä Korson alueen kaupunkirakenteessa.

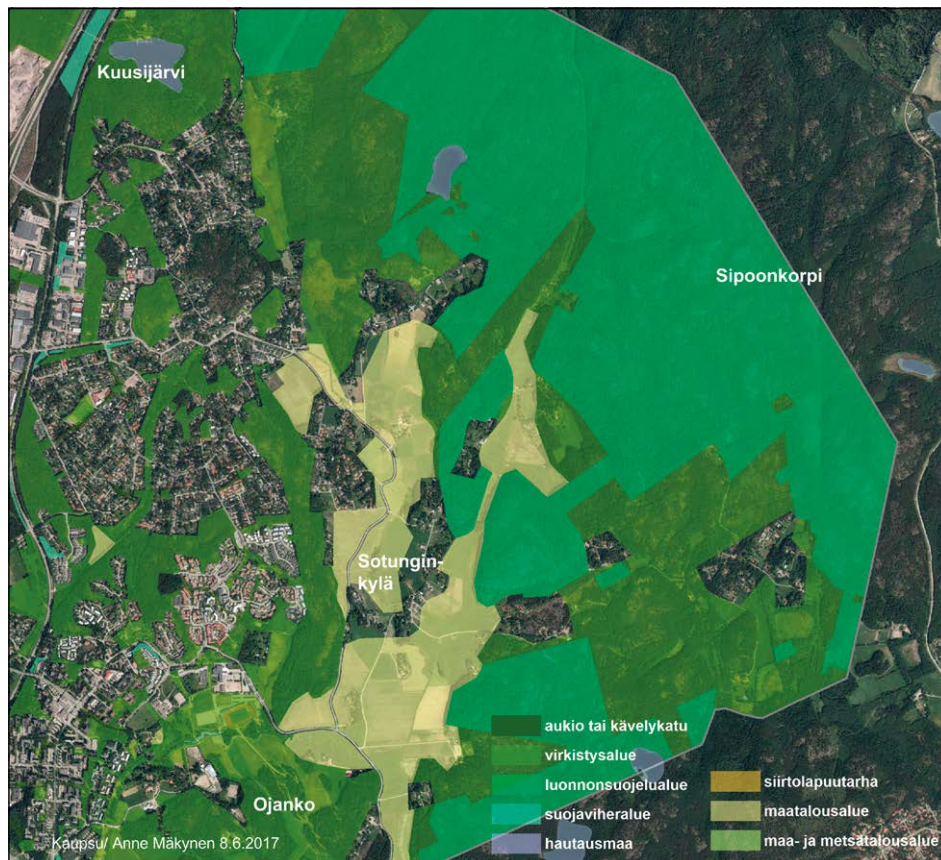

Korson viheralueet.

Hakunilan alueella on kaksi erityisen vetovoimaista viheraluetta, jotka lähikäyttäjien lisäksi keräävät kävijöitä laajalta alueelta: **Kuusijärvi** ja **Ojanko**. Nämä voisi nimetä myös seudullisesti tärkeiksi virkistysalueiksi. Kuusijärveltä jatkuu metsä Sipoonkorpeen. Ojanko on **Håkansbölen kartanon** vanhaa kulttuurimaisemaa, johon on sijoittunut paljon virkistystoimintoja. Kartanopuisto on yksi harvoja julkisia puistoja Vantaalla, jossa on vanhoja jalopuita. **Slättmossen** Vaaralan ja Jakomäen välissä on lampineen merkittävä potentiaali, jota ei toistaiseksi ole juuri hyödynnetty. **Westerkullan kartanon** ja **Sotungin kylän** viljelymaisemat ovat hyvin säilyneinä maaseudun kulttuurimaisemina vielä nykyistään arvokkaampia, historiaa kantavia identiteettimaisemia, jos kaupunkirakenne laajenee Östersundomiin.

Hakunilan - Länsimäen viheralueet.

Sotungin viheralueet.

Vantaalla hyvän viheralueverkoston säilyttäminen on ollut yleiskaavoituksen johtavia periaatteita. Se on otettava myös seuraavan yleiskaavan tavoitteeksi.

LIITE 1: Tietokannat ja menetelmät

Kaavoitettu viheralueverkosto

Kaavoitettujen viheralueiden tietokannat on luotu Viheralueselvitystä 2002 var-
ten. Niitä on päivitetty useaan otteeseen ja tähän selvitykseen täydennetty ja
korjattu ajantasaisiksi (2017 vuodenvaihte).

ak_viheralueet.TAB

Asemakaavaviheralueet ovat samat kuin tietokannassa K:\MapData\Kaavoitus_
GK25\Käyttötark_alueet olevat erilaiset puisto-, virkistys-, luonnonsuojelu-, suo-
javiher-, hautausmaa-alueet, maa- ja metsätalousalueet sekä asemakaavoitetut
ryhmäpuutarha-alueet (RP). Taulukkotiedot ovat kuitenkin erilaiset, joten päivittä-
minen on tehty ”käsityönä”:

- kentässä ”Käyttötark” on alkuperäinen asemakaavan maankäyttöluokka
- kentässä ”Tulkittu_käyttö” on maankäyttöluokka tulkittu nykyisille ase-
makaavamerkinnoille siten, että on myös harkittu, mikä on alueen asema
nykyisessä kaupunkirakenteessa
- luonnonsuojelulailla jo rauhoitetut alueet on tulkittu SL-alueiksi, vaikka ne
olisivat kaavassa jotakin muuta viheralueluokkaa
- kentässä ”Pinta_ala” on alueen pinta-ala neliömetreinä

rk_viheralueet.TAB

Rakennuskaavaviheralueet on digitoitu vielä voimassa olevista, rasteroiduista
rakennuskaavoista, joita ei muuten ole digitoitu. Alueissa on siksi epätarkkuutta.
Tietokanta sisältää rakennuskaavojen erilaiset puisto-, sekä maa- ja metsätalous-
yms. viheralueet siten, että:

- kentässä ”Käyttötark” on alkuperäinen rakennuskaavan maankäyttö-
luokka
- silloin, kun rakennuskaava ei ole ristiriidassa yleiskaavan kanssa, ken-
tässä ”Tulkittu käyttö” on maankäyttöluokka tulkittu nykyisille asema-
kaavamerkinnoille kuten asemakaavatkin esim. maa- ja metsätalousalu-
eita on tulkittu virkistysalueiksi yleiskaavan perusteella
- luonnonsuojelulailla jo rauhoitetut alueet on tulkittu SL-alueiksi, vaikka ne
olisivat kaavassa jotakin muuta viheralueluokkaa

- jos rakennuskaava on ristiriidassa yleiskaavan kanssa, yleiskaavan
korttelialueille sijoittuvat rakennuskaavan puistoalueet pysyvät puisto-
alueina ja maatalousalueet maatalousalueina; yleiskaavan viheralueille
sijoittuvat korttelialueet ks. ykyhd_viheralueet_ak_ulkop.tab
- kentässä ”Pinta_ala” on alueen pinta-ala neliömetreinä

ykyhd_viheralueet_ak_ulkop.TAB

Tietokannassa ovat yleiskaavayhdistelmän viheralueet asemakaavoitetun alueen
ulkopuolelta. Asemakaavan ja yleiskaavan rajakohtaa on tulkittu yleiskaavan tar-
koituksen perusteella, eli leikkaus ei ole mekaaninen. Tietokannassa:

- kentässä ”käyttötark” on yleiskaavan mukainen käyttötarkoitus
- kenttä ”tulkittu_käyttö” on tullut tarpeelliseksi, koska Sipoonkorven kan-
sallispuisto ulottuu myös yleiskaavan VR-alueelle ja ne osat on tulkittu
SL-alueiksi vrt. asemakaavat
- vanhojen rakennuskaavojen alueelta on tulkittu yleiskaavan mukaisesti
viheralueiksi sellaisia rakentamattomia tonttialueita, jotka ovat jo muut-
tuneet ”kuolleeksi kirjaimeksi”
- kentässä ”pinta-ala” on alueen pinta-ala neliömetreinä
- alueet on pilkottu kaupunginosarajoilla osiin

Lähipuistot

Lähipuistoja ovat 300 metrin saavutettavuusvyöhykkeelle asuinkortteleista sijoit-
tavat virkistys- ja luonnonsuojelualueet sekä aukiot ja kävelykadut, jotka ovat 0,5
ha suuremmat tai muodostavat yhtenäistä verkostoa. Suuret tiet, radat ja joet
rajaavat lähipuistovyöhykkeen. Tietokantojen päivittäminen vaatii aina ”käsi-
työtä”.

Metsät

metsamaa_2015.TAB

Metsätietokantojen perustana on ympäristökeskuksessa Jarmo Honkasen 2013 ortoilmakuvalta digitoima metsäala -tietokanta, joka päivitettiin yhteistyönä (K:\MapData\Ymparisto_gk25\Metsäalan_muutos\ metsäala_2015.tab). Tätä on vielä edelleen tarkennettu ja täydennetty ortoilmakuvan 2015 perusteella (K:\MapData\Ymparisto_gk25\Metsäalan_muutos\ metsamaa_2015.tab). Metsamaa_2015 -tietokannassa pienin yksikkö on 500 m² ja se sisältää mm. rakennettujen alueiden sisäisiä, pieniä metsiköitä. Metsää ei ole eroteltu kehitysluokkien perusteella ts. hakkuualakin on metsämaata. Metsämaasta on poistettu 2015 jälkeen rakennettuja kortteleita, jotka ovat olleet tiedossa tai huomattu kartalta eli poistaminen on epätäydellistä. Metsätietokannan rajautuminen peltoihin on pyritty tarkistamaan niin, että alat eivät olisi päällekkäisiä, eikä toisaalta jäisi aukkoja. Metsämaa sisältää myös soistumat ja pienet (alle 1 ha) puustoiset suot (ks. elinympäristötyypit/ suot). Metsämaa, erityisesti laajat metsäalueet, sisältää myös jonkin verran teitä, kapeita johtolinjoja ja yksittäisiä rakennuksia, joita on ollut vaikea ortoilmakuvasta erottaa. Laajoilla metsäalueilla niiden metsän yhtenäisyyttä pirstova merkitys on pieni. Kaupunkimaisellakin alueella metsämaa voi sisältää pieniä katuja tai kevyen liikenteen väyliä. Pellon ja metsän saumassa kulkeva tilustie on yleensä sisällytetty metsämaahan.

Tätä tietokantaa on pilkottu kasvukyvyn perusteella osiin ks. elinympäristötyypit.

Pellot

Peltotietokanta on tehty Kulttuurimaisemaselvitystä varten ja se on tätä selvitystä varten ajantasaistettu. Pellot on jaettu kahteen kategoriaan viljelyssä olevaan peltomaahan ja pensoittuvaan peltomaahan (peltomaa_viljelyssa.tab ja peltomaa_pensoittuva.tab).

1930-luvun karttojen perusteella on digitoitu tietokanta sen ajan peltojen laajuudesta.

Hyvät yhtenäiset peltoalueet perustuvat Uudenmaan liiton selvitykseen. Hyvät, yhtenäiset peltoalueet sisältävät yli 100 hehtaarin laajuiset yksittäiset peltokuviot sekä peltoalueet, jotka muodostuvat vähintään 20 hehtaarin peltokuvioista, jotka sijaitsevat enintään 300 metrin etäisyydellä toisistaan. Vantaan osalta peltoalueet on ajantasaistettu.

Luonnonsuojelu ja -monimuotoisuus

Luonnonsuojelualueiden tietokanta ja luontotietokanta ovat Ympäristökeskuksen ylläpitämiä ja ne ovat perustana luonnon monimuotoisuuden tarkastelussa.

Vesistöt

Vesistö tietokannat on muokattu virtavesiselvityksen vesistöiksi luokiteltavista joista ja puroista sekä järvistä, lammista ja tekoaltaista. Tulva-alueet ovat 1966 toteutuneesta tulvasta sekä Ely-keskuksen tulvamallinnuksesta.

Maanpeite

Maanpeitetietokannat on tehty 2014 vuoden 2013 ilmakuvien sekä 2010 laserkeilausaineistojen perusteella Pääkaupunkiseudulta. Vantaan osalta tietokantaa on korjattu 2015 seuraavasti:

- metsä- ja peltoalueilla läpäisemättömäksi maaksi luokituneet puuston varjot on muutettu matalaksi kasvillisuudeksi metsäalue- ja peltotietokantojen avulla
- lentokenttäalueen nurmialueen tulkintavirheet on käsityönä muutettu matalaksi kasvillisuudeksi
- voimalinjojen virheellisesti puustoksi määrittyneet pylvää ja johdot on käsityönä muutettu matalaksi kasvillisuudeksi
- puustoksi tai matalaksi kasvillisuudeksi määrittyneet rakennukset ja autot on käsityönä muutettu ympäristön mukaisesti läpäisemättömäksi tai paljaaksi maaksi
- puusto on Vantaalla jaettu kahteen korkeusluokkaan: alle 10 metrin ja yli 10 metrin puustoon pistepilven 2012 avulla.

Elinympäristötyyppien määrittely ja menetelmät

puistomainen

Asemakaavoitettujen viheralueiden tietokannoista (K:\MapData\viheralueet_gk25\ak_viheralueet.tab ja K:\MapData\viheralueet_gk25\rk_viheralueet.tab) on leikattu pois kaikki metsämaat, peltomaat, suomaat, ruderaatit, kartanopuistot, rantakasvillisuus ja golfkentät. Tämä jakojännös on nimetty puistomaiseksi alueeksi. Menetelmästä johtuen puistomainen alue sisältää puistokäytävät ja mm. kenttiä. Puistomaisen ja metsän erottelussa on käytetty hyväksi ortokuvaa 2015, kanta- ja osoitekarttoja sekä viheralueiden hoitoluokituksen paikkatietoai-

neistoja (länsipiirin hoitoluokitus on ollut suhteellisen käyttökelpoinen, keskipiirin hoitoluokitus on vanhentuneena ollut vain viitteellisesti apuna, muualta ei ole ollut tietoja käytettävissä).

vanha kulttuurikasvillisuus

Vanhaksi kulttuurikasvillisuudeksi on määritelty kaikki kartanot, talonpoikaistalot ja kylät, missä on tunnetusti tai todennäköisesti vanhaa kulttuurikasvillisuutta. Alueet on piirretty suhteellisen laveasti ja ne sisältävät myös rakennuksia ja pihateitä. Apuna on käytetty Vantaan kaupunginmuseon Vaari -inventoinnissa kirjattuja tietoja puutarhoista sekä orto- ja viistoilmakuvia. Keski-ikäisten kylätonttien paikalla olevat tilakeskukset on otettu mukaan, vaikka esim. vanhaa jalopuustoa ei viistokuvien perusteella näyttäisi olevan.

lentokentän nurmialueet

Lentokentällä pidetään avoimena laajoja maa-alueita kiitoteiden ympäriltä. Pohjana on käytetty maanpeiteaineistosta 2014 leikattua matalan kasvillisuuden elementtiä (K:\MapData\Ymparisto_gk25\Maanpeiteaineisto\Kaupunginosittain\Lentokenttä.tab). Se on kantakartan ja viistoilmakuvien avulla tarkennettu sisältämään kaiken kiitoteiden ympärillä olevan, avoimena nurmena hoidettavan maan. Maanpeiteaineistossa paljaaksi maaksi luokituttavat huonokuntoiset nurmialueet on myös luokiteltu tässä nurmiksi.

golfkenttänurmet

Golfkentät on piirretty asemakaavan ja ortoilmakuvan avulla. Kenttäalueesta on leikattu pois pienet metsiköt ja vesialueet, jolloin jäljelle jäävä osa on kentän avoimia nurmi- ja karheikkoalueita. Nurmialueisiin sisältyvät kentän puistokäytävät sekä hiekkabunkkerit, joita tässä ei ole eroteltu.

ruderaatti

Ruderaateiksi on määritelty täyttömaalle syntyneet, eri sukkessiovaiheissa olevat kasvustot, jotka eivät vielä ole sulkeutuneet metsäksi. Vanhat täytöt, joiden metsä on sulkeutunut, on luokiteltu metsiksi. Paljaita maita tässä ei ole. Alueiden määrittely on tehty maalajikartan, ortoilmakuvan, eri-ikäisten viistoilmakuvien sekä kanta- ja osoitekarttojen perusteella. Tulkinta voi olla jonkin verran horjuvaa. Maalajikartalla eivät kaikki täyttömaat näy ja esimerkiksi meluvallien kasvillisuus voi olla alun perin istutettua mutta hoitamattomana sekalaisen villiintynyttä.

peltomaa viljelyssä, viljelypalsta, pensoittuva peltomaa

Peltotietokannat on alun perin digitoitu ortoilmakuvan ja kantakartan perusteella vuonna 2004 Kulttuurimaisemaselvitystä varten. Silloin tietokantojen oikeellisuuden tarkasti maataloussihteeri, jolla oli pääsy ao. rekistereihin. Ne on päivitetty 2015 tilanteeseen ortoilmakuvan sekä kanta- ja osoitekarttojen ja Maaseutuviraston paikkatietoaineiston perusteella. Aikaisemmin viljellyt pellot ja nurmet/kesannot oli eroteltu, mutta nyt kaikki ovat samaa viljelymaata. Erottelusta on luovuttu, koska tulkinta voi olla horjuvaa ja tilanne muuttuu nopeasti. Tulkinta saattaa horjua myös viljelyssä olevan maan ja viljelystä pois jääneen maan välillä, jos ala ei vielä ole pensoittunut. Selvästi pensoittuneet maat on ollut helppo erotella. Metsittyneeksi peltomaa on luokiteltu jos se on selvästi metsitetty tai puu- ja pensaskasvusto on jo sulkeutunut. Tulokinnassa on apuna käytetty tietokantaa, jossa ovat pelto- ja niittyalueet 1930-luvun laajuudessa (G:\kaupunkisuunnittelu\yleisk\62_Kulttuurihistoria\mapdata_gk25\ viljelymaisema_1930.tab; digitoitu 1930-luvun kartoilta). Pensoittumaan jääneiden pellojen rippeitä on siten voitu tunnistaa myös kaupunkimaisten alueiden viheralueilta. Niittyjä ei ole lähtöaineistojen puuttuessa voitu erotella.

kallioinen tai karu metsä

Kallioinen tai karu metsä on määritelty leikkaamalla metsämaasta maalajikartan kallio- ja soraelementeillä. Leikkaamisessa syntyvät, hyvin pienet alueet on ”siivottu” yhdistämällä suurempaan alueeseen. Osa kuivista kankaista jää tällä menetelmällä tunnistamatta ja luokituu tuoreiksi (keskireheviksi) metsiksi. Maalajikartan GEO-luokituksen hiekkamaata ei voi käyttää kuivien kankaiden määrittelyyn, koska vain osa hiekkamaista – raekoostumuksesta ja maan muodosta johtuen – tuottaa kuivaa kangasmetsää.

lehto tai lehtomainen metsä

Rehevimpien metsien erottamiseen muusta metsämaasta on käytetty lähtökohtana veroluokituskarttaa. Lehdot ja lehtomaiset metsät (veroluokka la) on digitoitu karkeasti käyttäen taustana Vantaan maisemarakenne ja maankäyttöselvityksen karttaa 3: Maan kasvukyky. Alueet on sitten tarkennettu vertaamalla alkuperäiseen käsinväritettyyn karttaan (1:20 000) ja tulkitsemalla maalajikartan ja maaston muodon perusteella. Monivaiheisen tulokinnan takia lehdoissa on epätarkkuutta. Maalajin ja topografian perusteella alueet ovat suhteellisen uskottavia mutta kaikkia reheviä metsiä ei oletettavasti ole tunnistettu tällä menetelmällä. Leikkaamisessa syntyvät, hyvin pienet alueet on ”siivottu” yhdistämällä suurempaan alueeseen.

tuore metsä

Tuoreet (keskirehevät metsät) on määritetty jakojäännöksenä, kun metsämaasta on poistettu kallioiset ja karut metsät, lehdot ja lehtomaiset metsät, rantakasvillisuus sekä kaikki erilaiset (myös alle 1 ha) suot. Karujen metsien määrittelymenetelmästä johtuen osa kuivista kankaista on oletettavasti jäänyt tunnistamatta ja sisältyy tähän rehevämpään luokkaan. Leikkaamisessa syntyvät, hyvin pienet alueet on ”siivottu” yhdistämällä suurempaan alueeseen.

voimalinja metsämaalla, voimalinja suomaalla

Avoimena pidettävät suuret voimansiirtolinjat on digitoitu ortoilmakuvan ja kanta-kartan perusteella. Voimalinjat on jaoteltu metsämaaksi tai suomaaksi maalajin ja suotietojen perusteella. Metsämaata ei voimansiirtolinjoilla ole eroteltu kasvukyvyn mukaan eikä turvemaita suotyyppin mukaan. Voimansiirtolinjojen alla syntyy puiden säännöllisen poistamisen takia monenlaisia pensaikkoja, heinikoita ja uusketoja. Peltomaalla voimansiirtolinjat eivät erotu.

rantakasvillisuus

Jokien ja purojen rannat on tässä muodostettu omaksi elinympäristötyypikseen, joka sisältää rantametsiä ja -pensaikkoja sekä myös avoimia rantaniittyjä ja -luhtia, joita ei tässä ole voitu pohjatietojen puuttuessa erotella. Rantavyöhyke on määritetty ortoilmakuvan ja maaston muodon perusteella jokien ja merkittävimpien purojen varrelle sekä Kuusijärvelle. Peltoalueilla rantakasvillisuudeksi on määritetty pellon ja joen välinen vyöhyke, metsäalueella määrittely perustuu pääasiallisesti topografiaan ja jonkin verran myös omakohtaiseen paikallistuntemukseen. Puistomaisilla alueilla myös ranta sisältyy siihen, ellei rantavyöhyke ole selvästi luonnonmukainen.

puustoinen suo, avosuo ja soistuma

Suot pohjautuvat SeutuCD:n tietoihin (K:\Apps\SeutuCD\SeutuCD_15\SeutuCD_15 - Kartat\Maastotietokanta\Suoalueet.tab), mistä on poimittu puustoiset suot, puuttomat suot ja soistumat. Lisäksi käytettävissä on ollut Jarmo Honkasen suotietoja muutamilta alueilta läntiseltä ja luoteiselta Vantaalta. Soita on tarkennettu maalajikartan, kanta-kartan topografia- ja maastotietojen, ortoilmakuvan sekä viistokuvien perusteella. Tulkintaa on vaikeuttanut, että osa SeutuCD:n soista ei vaikuta maalajin tai karttamerkintöjen perusteella uskottavilta, ja toisaalta maalajikartassa on turvemaita myös soiden ulkopuolella. SeutuCD:n jako puustoihin soihin ja soistumiin ei myöskään näytä aina loogiselta muiden tietojen perusteella. Osa tulkinnasta on ollut helppoa, osa hyvin hankalaa käytettävissä olevien lähdetietojen perusteella ja siksi suotieto lienee vain suuntaa-antavaa. Yksityiskohtaisempi suotyyppien erittely ei ole pohja-aineistojen puuttuessa ollut mahdollista, siten esimerkiksi luhtia sisältynee sekä puustoihin soihin että avosoihin ja myös rantakasvillisuuteen.

LIITE 2: Viheraluelastot

kaupunginosa	pinta-ala	asukkaita 2016	ak viher- alue	ak virkistys- alue	ak luonnon- suojelua.	ak muu viher- alue	ak aukiot kävely- kadut	ak virkistys luonnons aukiot kkadut	yk viheralue	yk virkistys- alue	yk luonnon- suojelua.	yk muu viher-alue	ak+yk viher- alueet aukiot kkadut	ak+yk viher- alueet aukiot kkadut	ak+yk virkistys luonnons aukiot kkadut	ak+yk virkistys luonnons aukiot kkadut	ak+yk virkistys luonnons aukiot kkadut
	m2		m2	m2	m2	m2	m2	m2	m2	m2	m2	m2	m2	%	m2	m2/as.	%
10 Linnainen	2697984	791	275054	275054	0	0	2288	277342	1859987	843618	342015	674354	2137329	79	1462975	1850	54
11 Hämevaara	1043516	1604	328201	307015	0	21186	949	307964	0	0	0	0	329150	32	307964	192	30
12 Hämeenkylä	3368665	8066	1080496	466592	317354	296550	27665	811611	246707	198184	48523	0	1354868	40	1058318	131	31
13 Vapaala	1649359	3914	349747	348518	0	1229	16310	364828	0	0	0	0	366057	22	364828	93	22
14 Varisto	2425717	2396	404117	394727	0	9390	15815	410542	667070	667070	0	0	1087002	45	1077612	450	44
15 Myyrmäki	2765473	15890	928706	924376	3838	492	101925	1030139	0	0	0	0	1030631	37	1030139	65	37
16 Kaivoksela	2322784	4681	840271	705023	26186	109062	14726	745935	0	0	0	0	854997	37	745935	159	32
17 Martinlaakso	3575570	11778	708300	605133	33049	70118	61558	699740	0	0	0	0	769858	22	699740	59	20
18 Vantaanlaakso	2807814	2703	1064785	566609	0	498176	18125	584734	101404	101404	0	0	1184314	42	686138	254	24
20 Askisto	3142615	1789	1045293	266924	589243	189126	3251	859418	1236711	447298	789413	0	2285255	73	2096129	1172	67
21 Piispankylä	3467878	805	275391	275391	0	0	2023	277414	1137915	604011	0	533904	1415329	41	881425	1095	25
22 Keimola	10588396	183	78300	62588	0	15712	7566	70154	8653913	3294602	1299853	4059458	8739779	83	4664609	25490	44
23 Kivistö	6972427	4960	460264	406534	0	53730	52975	459509	2138763	1441205	0	697558	2652002	38	1900714	383	27
24 Lapinkylä	5321137	1215	398448	235308	0	163140	3040	238348	2818387	1954885	0	863502	3219875	61	2193233	1805	41
25 Myllymäki	3429497	280	47419	47419	0	0	2139	49558	1340165	1289447	0	50718	1389723	41	1339005	4782	39
26 Petikko	9603589	290	1555917	969158	551149	35610	8194	1528501	6456440	4599023	1857417	0	8020551	84	7984941	27534	83
30 Vestra	5238254	354	0	0	0	0	0	0	4635277	544624	630036	3460617	4635277	88	1174660	3318	22
31 Luhtaanmäki	6734818	288	15334	0	0	15334	0	0	5053015	0	290076	4762939	5068349	75	290076	1007	4
32 Riipilä	13073664	705	0	0	0	0	0	0	10751112	663816	216161	9871135	10751112	82	879977	1248	7
33 Seutula	6373545	878	101948	101948	0	0	857	102805	4029726	700021	184799	3144906	4132531	65	987625	1125	15
34 Kiila	10260490	406	705509	676759	0	28750	0	676759	6036413	133446	98347	5804620	6741922	66	908552	2238	9
40 Ylästö	8723049	4753	1611926	1473725	136472	1729	12684	1622881	3035266	2847562	187704	0	4659876	53	4658147	980	53
41 Viinikkala	6343869	71	867420	523390	15499	328531	7124	546013	1757376	966568	1956	788852	2631920	41	1514537	21332	24
50 Tammisto	1715472	3458	449040	301866	137277	9897	6713	445856	28959	28959	0	0	484712	28	474815	137	28
51 Pakkala	3437957	10013	535481	509321	24793	1367	23715	557829	151781	134006	17775	0	710977	21	709610	71	21
52 Veromies	3492675	523	115521	94903	0	20618	26310	121213	0	0	0	0	141831	4	121213	232	3
53 Lentokenttä	14270414	11	7085	6260	0	825	0	6260	0	0	0	0	7085	0	6260	569	0
60 Hiekkaharju	1495836	5071	341122	325216	0	15906	18657	343873	13075	13075	0	0	372854	25	356948	70	24
61 Tikkurila	982240	5659	88647	88647	0	0	50167	138814	0	0	0	0	138814	14	138814	25	14
62 Jokiniemi	2131737	5639	523430	522889	0	541	53740	576629	208266	208266	0	0	785436	37	784895	139	37

			ak	ak	ak	ak	ak	ak					ak+yk	ak+yk	ak+yk	ak+yk	ak+yk	
		asukkaita	viher-	virkistys-	luonnon-	muu	kävely-	virkistys	yk	yk	yk	yk	viher-	viher-	virkistys	virkistys	virkistys	
		2016	alue	alue	suojelua.	viher-	kadut	luonnons	viheralue	virkistys-	luonnon-	muu	alueet	alueet	luonnons	luonnons	luonnons	
kaupunginosa	pinta-ala							aukiot		alue	suojelua.	viher-alue	aukiot	aukiot	aukiot	aukiot	aukiot	
		m2	m2	m2	m2	m2	m2	kkadut					kkadut	kkadut	kkadut	kkadut	kkadut	
63	Viertola	1569628	6269	146833	146833	0	0	21239	168072	0	0	0	0	168072	11	168072	27	11
64	Kuninkaala	3154130	2827	1100395	892873	186585	20937	23672	1103130	0	0	0	0	1124067	36	1103130	390	35
65	Simonkylä	2169805	8073	760506	758379	0	2127	35554	793933	80130	80130	0	0	876190	40	874063	108	40
66	Hakkila	4685929	1397	1247080	507432	0	739648	10084	517516	1141415	429171	0	712244	2398579	51	946687	678	20
67	Ruskeasanta	2378891	4197	545080	500759	0	44321	14305	515064	150378	0	0	150378	709763	30	515064	123	22
68	Koivuhaka	3738529	2246	558291	509118	0	49173	18432	527550	0	0	0	0	576723	15	527550	235	14
69	Helsingin pitäjän kk	742831	152	537832	197413	0	340419	435	197848	0	0	0	0	538267	72	197848	1302	27
70	Koivukylä	1628181	3392	589246	558848	0	30398	23021	581869	0	0	0	0	612267	38	581869	172	36
71	Ilola	3878974	4760	1261904	974382	239435	48087	12586	1226403	33186	33186	0	0	1307676	34	1259589	265	32
72	Asola	3353561	4003	1039857	1033138	0	6719	13353	1046491	779077	627903	151174	0	1832287	55	1825568	456	54
73	Rekola	1573229	2893	191166	187457	0	3709	23053	210510	3332	3332	0	0	217551	14	213842	74	14
74	Havukoski	2921733	8195	618056	617251	0	805	41977	659228	991599	460119	0	531480	1651632	57	1119347	137	38
75	Päiväkumpu	3374846	4029	1153088	1123241	0	29847	8801	1132042	372921	329927	0	42994	1534810	45	1461969	363	43
80	Matari	1775299	2312	765140	748813	0	16327	8348	757161	0	0	0	0	773488	44	757161	327	43
81	Korso	3043571	7378	921545	906048	0	15497	38197	944245	1781	1781	0	0	961523	32	946026	128	31
82	Mikkola	897923	2956	326374	282924	0	43450	9015	291939	9803	9803	0	0	345192	38	301742	102	34
83	Metsola	1797984	6291	238999	224814	0	14185	21209	246023	0	0	0	0	260208	14	246023	39	14
84	Leppäkorpi	2070602	2502	593342	593342	0	0	17433	610775	113001	113001	0	0	723776	35	723776	289	35
85	Jokivarsi	2061333	1332	444477	315563	0	128914	10921	326484	273629	273629	0	0	729027	35	600113	451	29
86	Nikinmäki	3069805	3644	858068	820631	0	37437	6130	826761	0	0	0	0	864198	28	826761	227	27
87	Vierumäki	1613032	1426	393175	393175	0	0	550	393725	503965	503965	0	0	897690	56	897690	630	56
88	Vallinoja	3171465	1732	1640278	1369982	40549	229747	4681	1415212	534616	511844	22772	0	2179575	69	1949828	1126	61
90	Länsisalmi	2034838	34	41934	0	0	41934	894	894	1286449	832974	199479	253996	1329277	65	1033347	30393	51
91	Länsimäki	2824459	5630	393792	393792	0	0	18730	412522	1552393	1517443	34950	0	1964915	70	1964915	349	70
92	Ojanko	2845507	65	1999985	1937136	0	62849	1461	1938597	127489	0	0	127489	2128935	75	1938597	29825	68
93	Vaarala	3071388	2966	401440	353904	6191	41345	13607	373702	420754	420754	0	0	835801	27	794456	268	26
94	Hakunila	3114183	11309	1103279	1069534	0	33745	50878	1120412	0	0	0	0	1154157	37	1120412	99	36
95	Rajakylä	1546158	3840	425451	421366	0	4085	4697	426063	0	0	0	0	430148	28	426063	111	28
96	Itä-Hakkila	2206630	2756	569783	518712	0	51071	21772	540484	0	0	0	0	591555	27	540484	196	24
97	Kuninkaanmäki	5001682	2065	1012410	964830	0	47580	20764	985594	1406760	742289	582116	82355	2439934	49	2309999	1119	46
98	Sotunki	13567431	646	8671	8671	0	0	0	8671	12230953	4011243	6436641	1783069	12239624	90	1E+07	16187	77

LIITE 3: Lähipuistot 49 kaupunginosassa

kaupunginosa	pinta-ala	lähip. vyöhykk. pinta-ala	asukkaita 2016	asemak. virkistys luonnons lähip.	asemak. virkistys luonnons lähip.	asemak. aukio kävelyk.	asemak. aukio kävelyk	yleisk. virkistys luonnons lähip.	yleisk. virkistys luonnons lähip.	asemak. + yleisk. lähip.	asemak. yleisk. lähip.	lähip. osuus lähip. vyöhtä
	m2	m2		m2	m2/as	m2	m2/as	m2	m2/as	m2	m2/as	%
10 Linnainen	2697984	1902497	791	310086	392	2635	3	501413	634	814134	1029	43
11 Hämevaara	1043516	1729373	1604	328728	205	5064	3	344974	215	678766	423	39
12 Hämeenkylä	3368665	3542760	8066	626812	78	22564	3	462714	57	1112090	138	31
13 Vapaala	1649359	2223498	3914	649515	166	18993	5	87106	22	755614	193	34
14 Varisto	2425717	2100476	2396	615506	257	17177	7	260620	109	893303	373	43
15 Myyrmäki	2765473	3243949	15890	1175603	74	95728	6	3782	0	1275113	80	39
16 Kaivoksela	2322784	2242853	4681	784141	168	24416	5	0	0	808557	173	36
17 Martinlaakso	3575570	3530258	11778	804579	68	59741	5	162736	14	1027056	87	29
18 Vantaanlaakso	2807814	2296007	2703	535486	198	18125	7	68550	25	622161	230	27
20 Askisto	3142615	2147469	1789	520212	291	3251	2	720678	403	1244141	695	58
21 Piispankylä	3467878	560206	805	117217	146	683	1	90395	112	208295	259	37
22 Keimola	10588396	892491	183	62588	342	7566	41	199452	1090	269606	1473	30
23 Kivistö	6972427	4360093	4960	406536	82	50509	10	840473	169	1297518	262	30
24 Lapinkylä	5321137	2021772	1215	219852	181	8416	7	701407	577	929675	765	46
40 Ylästö	8723049	4135794	4753	879190	185	10834	2	1072711	226	1962735	413	47
50 Tammisto	1715472	1703712	3458	579494	168	6127	2	0	0	585621	169	34
51 Pakkala	3437957	3459667	10013	747223	75	20900	2	159480	16	927603	93	27
52 Veromies	3492675	634924	523	0	0	0	0	0	0	0	0	0
60 Hiekkaharju	1495836	2346908	5071	414579	82	41620	8	13075	3	469274	93	20
61 Tikkurila	982240	1583825	5659	93888	17	58773	10	0	0	152661	27	10
62 Jokiniemi	2131737	1923016	5639	522609	93	53740	10	67564	12	643913	114	33
63 Viertola	1569628	2632422	6269	447517	71	146807	23	0	0	594324	95	23
64 Kuninkaala	3154130	3305384	2827	868806	307	21876	8	0	0	890682	315	27
65 Simonkylä	2169805	3503750	8073	1086041	135	43736	5	75336	9	1205113	149	34

kaupunginosa	pinta-ala	lähip. vyöhykk. pinta-ala	asukkaita 2016	asemak. virkistys luonnons lähip.	asemak. virkistys luonnons lähip.	asemak. aukio kävelyk.	asemak. aukio kävelyk	yleisk. virkistys luonnons lähip.	yleisk. virkistys luonnons lähip.	asemak. + yleisk. lähip.	asemak. yleisk. lähip.	lähip. osuus lähip. vyöhtä
	m2	m2		m2	m2/as	m2	m2/as	m2	m2/as	m2	m2/as	%
66 Hakkila	4685929	962863	1397	178566	128	5917	4	82264	9	266747	191	28
67 Ruskeasanta	2378891	2574828	4197	887202	211	15506	4	50188	12	952895	227	37
68 Koivuhaka	3738529	3268861	2246	654851	292	21148	9	0	0	675999	301	21
69 Helsingin pit kk	742831	569467	152	106324	700	435	3	0	0	106759	702	19
70 Koivukylä	1628181	2170826	3392	743967	219	25349	7	128619	38	897936	265	41
71 Ilola	3878974	3056084	4760	1139242	239	12586	3	115180	24	1267008	266	41
72 Asola	3353561	2675807	4003	559509	140	18314	5	295557	74	873380	218	33
73 Rekola	1573229	2326942	2893	575046	199	44158	15	3332	1	622536	215	27
74 Havukoski	2921733	1704616	8195	477476	58	53753	7	12539	2	543768	66	32
75 Päiväkumpu	3374846	2959119	4029	1078200	268	8801	2	250599	62	1337600	332	45
80 Matari	1775299	2061054	2312	790116	342	15284	7	0	0	805400	348	39
81 Korso	3043571	3918320	7378	1177451	160	39346	5	76565	10	1293362	175	33
82 Mikkola	897923	1244728	2956	376728	127	13124	4	4726	2	394578	133	32
83 Metsola	1797984	2348157	6291	511788	81	21979	3	0	0	533767	85	23
84 Leppäkorpi	2070602	1759192	2502	530831	212	17852	7	46582	19	595265	238	34
85 Jokivarsi	2061333	1567486	1332	299490	225	10921	8	183632	138	494043	371	32
86 Nikinmäki	3069805	2843029	3644	702940	193	6130	2	0	0	709070	195	25
87 Vierumäki	1613032	1829517	1426	367459	258	0	0	338166	237	705625	495	39
88 Vallinoja	3171465	3033091	1732	1158790	669	12988	7	333025	192	1504803	869	50
91 Länsimäki	2824459	1800988	5630	444935	79	20143	4	365679	65	830757	148	46
93 Vaarala	3071388	1673021	2966	359591	121	13607	5	153155	52	526353	177	31
94 Hakunila	3114183	4262301	11309	1305582	115	53950	5	198048	18	1557580	138	37
95 Rajakylä	1546158	1837851	3840	457902	119	14879	4	13056	3	485837	127	26
96 Itä-Hakkila	2206630	2947880	2756	794642	288	24108	9	155602	56	974352	354	33
97 Kuninkaanmäki	5001682	3167732	2065	821238	398	21427	10	600639	291	1443304	699	46

LIITE 4: Maanpeite kaupunginosittain

0		matala		puusto alle		puusto yli		avokallio		vesi		paljas maa		vettä		rakennus		tie		peite yht.	
		kasvillisuus	%	10 m	%	10m	%		%		%		%	läpäisemätön	%		%		%		%
10	Linnainen	113,542	36	22,994	7	150,268	47	0,242	0	6,894	2	3,08	1	5,97	2	5,098	2	9,88	3	317,968	
11	Hämevaara	19,615	19	11,563	11	39,634	38	0,521	0	0	0	3,277	3	11,017	11	8,332	8	10,091	10	104,05	
12	Hämeenkylä	74,703	26	23,493	8	78,397	27	0,141	0	8,445	3	9,186	3	39,056	14	28,915	10	25,892	9	288,228	
13	Vapaala	30,784	19	24,56	15	46,237	28	0,151	0	0	0	4,001	2	29,989	18	16,29	10	13,004	8	165,016	
14	Varisto	62,073	25	22,805	9	69,303	28	0,148	0	0	0	14,024	5	29,741	12	24,505	10	27,427	11	250,026	
15	Myyrmäki	40,647	15	21,201	8	65,823	24	0,167	0	0,556	0	11,817	4	66,514	24	35,614	13	33,53	12	275,869	
16	Kaivoksela	56,253	24	19,059	8	60,316	26	0,642	0	3,842	1	15,441	7	36,281	16	19,812	9	21,097	9	232,743	
18	Martinlaakso	71,553	20	31,629	9	84,37	23	0,786	0	0,125	0	29,031	8	66,715	19	36,057	10	39,259	11	359,525	
18	Vantaanlaakso	118,397	43	24,728	9	46,844	17	0,302	0	6,713	2	17,846	6	17,87	6	15,336	6	30,465	11	278,501	
20	Askisto	88,886	29	34,376	11	141,408	46	2,277	1	0,576	0	4,678	2	16,569	5	9,7	3	9,207	3	307,677	
21	Piispankylä	160,949	46	17,312	5	75,74	22	0,213	0	3,5	1	36,546	10	16,671	5	14,223	4	23,135	7	348,289	
22	Keimola	377,508	36	142,071	14	487,497	46	3,033	0	3,907	0	29,976	3	1,594	0	2,799	0	11,231	1	1059,616	
23	Kivistö	277,947	40	69,91	10	183,683	26	0,341	0	4,021	0	54,429	8	37,166	5	23,841	4	47,065	7	698,403	
24	Lapinkylä	257,541	49	48,579	9	166,522	31	0,768	0	7,232	1	16,322	3	4,584	1	9,748	2	18,381	4	529,677	
25	Myllymäki	85,931	26	39,174	11	179,772	52	0,577	0	0	0	25,002	7	2,685	1	3,069	1	7,117	2	343,327	
26	Petikko	327,337	34	63,557	7	446,342	47	2,587	0	1,215	0	62,176	6	22,527	2	16,873	2	18,058	2	960,672	
30	Vestra	191,341	37	67,055	13	238,915	46	1,029	0	4,793	1	4,784	1	3,584	1	3,026	0	8,086	1	522,613	
31	Luhtaanmäki	367,085	55	45,769	7	197,376	30	1,141	0	3,281	0	14,748	2	9,586	1	5,092	1	28,817	4	672,895	
32	Riihilä	764,99	59	111,182	9	356,717	27	1,214	0	5,174	0	25,838	2	3,824	0	7,92	1	28,9	2	1305,759	
33	Seutula	412,389	65	43,544	7	119,233	19	1,138	0	9,199	1	16,976	3	5,477	1	8,96	1	19,987	3	636,903	
34	Kiila	501,754	49	118,913	12	284,925	28	1,327	0	7,707	1	77,447	7	8,468	1	5,79	0	22,026	2	1028,357	
40	Ylästö	331,173	38	92,041	11	216,727	25	6,781	1	59,818	7	23,35	3	62,37	7	40,212	4	40,607	4	873,079	
41	Viinikkala	243,268	39	44,456	7	64,028	10	2,012	0	10,301	1	91,941	15	92,364	15	48,435	8	33,323	5	630,128	
50	Tammisto	63,514	37	10,041	6	17,491	10	0,05	0	3,282	2	9,561	6	27,033	16	18,271	11	21,464	12	170,707	
51	Pakkala	116,666	34	16,645	5	19,029	6	0,083	0	0,387	0	25,044	7	66,392	20	48,413	14	48,986	14	341,645	
52	Veromies	66,641	19	26,055	8	56,351	16	4,564	1	0	0	35,617	10	78,29	23	45,483	13	35,442	10	348,443	
53	Lentokenttä	703,934	49	41,924	3	76,517	6	5,126	0	1,711	0	110,166	8	414,207	29	34,363	2	47,488	3	1435,436	
60	Hiekkaharju	42,575	29	18,063	12	22,507	15	0	0	0	0	9,116	6	22,948	15	17,125	11	17,47	12	149,804	
61	Tikkurila	8,876	9	7,46	8	7,708	8	0	0	1,678	1	2,837	3	33,966	35	20,47	21	14,616	15	97,611	
62	Jokiniemi	82,822	39	17,827	8	24,415	11	0,004	0	2,54	1	20,363	10	27,652	13	16,469	8	21,606	10	213,698	
63	Viertola	27,29	17	17,245	11	16,901	11	0	0	1,299	1	5,116	3	39,937	26	26,659	17	22,504	14	156,951	
64	Kuninkaala	76,293	24	42,002	13	76,201	24	1,883	1	1,365	0	9,301	3	45,256	14	30,097	10	33,15	11	315,548	
65	Simonkylä	48,053	22	23,177	11	55,892	26	0,265	0	1,523	1	6,394	3	37,755	17	22,05	10	22,446	10	217,555	
66	Hakkila	156,151	33	36,519	8	111,526	24	1,117	0	3,625	1	39,838	8	59,727	13	40,34	9	21,039	4	469,882	
67	Ruskeasanta	60,422	25	28,731	12	63,038	26	1,658	1	0,415	0	7,607	3	33,241	14	20,099	9	23,362	10	238,573	
68	Koivuhaka	117,616	32	32,852	9	48,697	13	0,423	0	0,487	0	32,319	9	52,968	14	34,221	9	54,193	14	373,776	
69	Helsingin pitäjän kk	46,727	63	4,117	6	7,034	10	0	0	1,78	2	3,189	4	2,407	3	1,959	3	6,589	9	73,802	
70	Koivukylä	35,032	22	14,657	9	48,349	30	0,358	0	0,372	0	22,797	14	14,533	9	11,442	7	15,474	9	163,014	
71	Ilola	83,54	21	43,911	11	135,685	34	3,104	1	0,297	0	31,488	8	34,028	9	23,67	6	39,043	10	394,766	
72	Asola	56,795	17	29,541	9	182,873	55	0,86	0	0,716	0	10,244	3	22,833	7	13,709	4	17,95	5	335,521	
73	Rekola	29,208	18	27,597	17	35,269	22	0	0	2,439	2	3,822	2	30,241	19	16,837	11	14,658	9	160,071	
74	Havukoski	122,946	42	20,118	7	45,414	16	0,294	0	5,908	2	23,266	8	32,753	11	15,621	5	24,483	9	290,803	

75	Päiväkumpu	84,855	26	54,404	16	92,834	28	0,077	0	3,307	1	19,486	6	32,458	10	21,259	6	24,532	7	333,212
80	Matari	33,814	19	25,567	14	58,516	33	0,077	0	1,415	1	8,89	5	20,941	12	12,897	7	15,564	9	177,681
81	Korso	59,704	20	38,8	13	71,048	23	0,419	0	1,701	1	16,743	5	54,17	18	30,818	10	30,873	10	304,276
82	Mikkola	16,578	18	7,057	8	26,885	30	0,021	0	0	0	7,278	8	15,94	18	7,811	9	8,457	9	90,027
83	Metsola	26,941	15	24,432	14	37,11	20	0,034	0	0	0	5,523	3	45,465	25	24,492	14	16,103	9	180,1
84	Leppäkorpi	40,527	20	28,488	14	91,26	44	0,013	0	0,174	0	5,41	2	18,867	9	11,048	5	11,811	6	207,598
85	Jokivarsi	78,472	39	21,26	10	50,46	25	0	0	1,279	1	8,979	4	13,86	7	7,936	4	21,176	10	203,422
86	Nikinmäki	64,72	21	43,463	14	97,832	32	0,627	0	1,718	1	16,372	5	40,212	13	20,988	7	22,105	7	308,037
87	Vierumäki	30,057	19	23,181	14	77,412	48	0,118	0	0	0	0,921	0	15,225	10	8,309	5	6,277	4	161,5
88	Vallinoja	110,571	35	27,253	9	139,191	44	1,287	0	0	0	13,275	4	7,235	2	7,816	3	10,57	3	317,198
90	Länsisalmi	76,112	38	29,52	15	73,04	36	1,268	1	0	0	8,908	4	0,132	0	0,91	0	12,675	6	202,565
91	Länsimäki	127,585	45	23,752	8	82,779	29	3,101	1	0	0	8,239	3	15,557	5	9,979	4	14,017	5	285,009
92	Ojanko	120,657	42	22,797	8	93,664	33	0,62	0	0,24	0	33,839	12	0,319	0	3,107	1	10,031	4	285,274
93	Vaarala	61,236	20	44,233	14	109,227	35	1,679	1	1,626	1	9,697	3	32,407	10	21,379	7	28,018	9	309,502
94	Hakunila	70,644	23	40,089	13	79,336	25	2,783	1	0,228	0	19,823	6	39,067	13	23,759	8	33,828	11	309,557
95	Rajakylä	30,211	20	23,886	16	36,169	24	0,658	0	0	0	4,283	3	24,707	16	17,299	11	14,603	10	151,816
96	Itä-Hakkila	40,25	18	33,832	15	66,976	30	1,159	1	0	0	8,464	4	31,177	14	19,334	9	20,417	9	221,609
97	Kuninkaanmäki	120,003	24	65,83	13	200,681	40	3,552	1	7,557	1	15,101	3	34,114	7	19,832	4	33,97	7	500,64
98	Sotunki	382,306	28	148,257	11	759,01	56	21,003	2	5,943	1	10,412	1	4,169	0	5,886	0	19,224	1	1356,21
summa		8496,01	35	2324,554	10	7094,404	29	85,823	0	202,311	1	1221,644	5	2112,811	9	1121,804	5	1382,799	6	24042,16

Vantaan kaupunki
Kaupunkisuunnittelu
Yleiskaavoitus

